

TỪNG BƯỚC NHỎ MỘT

Quyển 5

Các Kỹ Năng Vận Động Tinh

*Các tác giả: Moira Pieterse and Robin Treloar
with Sue Cairns, Diana Uther and Erica Brar
Đại học Macquarie, Sydney*

Tài Liệu Của Chương Trình Can Thiệp Sớm
Trung Tâm Nghiên Cứu Giáo Dục Trẻ Khuyết Tật TP.Hồ Chí Minh
11-1998 đến 4-2001

Thạc sĩ Marja Hodes
Nhà Tâm Lý Trẻ Em, Tư Vấn Chương Trình Can Thiệp Sớm
Trẻ Khuyết Tật Trí Tuệ
Phụ Trách

“Từng Bước Nhỏ Một” là một bộ sách phục vụ chương trình can thiệp sớm dành cho trẻ chậm phát triển trí tuệ. Bộ sách gồm tám quyển và một băng video.

Quyển 1: Giới Thiệu về Từng Bước Nhỏ Một

Quyển mở đầu này giới thiệu nền tảng của Từng Bước Nhỏ Một và đề nghị các phương pháp sử dụng bộ sách.

Quyển 2: Chương Trình Của Con Bạn

Quyển này giải thích cách lựa chọn các mục tiêu cho cá nhân đứa trẻ và hướng dẫn cách giúp trẻ đạt các mục tiêu này trong phạm vi cuộc sống gia đình.

Quyển 3: Các Kỹ Năng Giao Tiếp

Quyển này liên quan đến việc học ngôn ngữ, ở giai đoạn biết nói và chưa biết nói. Đây là loại ngôn ngữ thường được sử dụng trong các tình huống giao tiếp xã hội. Các kỹ năng được dạy thông qua các hoạt động vui chơi và những sinh hoạt thường ngày.

Quyển 4: Các Kỹ Năng Vận Động Thô

Quyển này trình bày các kỹ năng có liên hệ đến các bắp cơ lớn của cơ thể. Các kỹ năng này giúp đứa trẻ ngồi, bò, đi, leo trèo, bắt bóng, v.v... Quyển 4 được viết bởi các nhà vật lý trị liệu có nhiều kinh nghiệm làm việc với trẻ khuyết tật

Quyển 5: Các Kỹ Năng Vận Động Tinh

Các kỹ năng vận động tinh sử dụng các bắp cơ nhỏ của mắt và bàn tay, từ kỹ năng nắm chặt ngón tay của cha mẹ cho đến các kỹ năng phức tạp như vẽ và cắt. Quyển 5 cũng giới thiệu các kỹ năng giải quyết vấn đề và sự phát triển các khái niệm như màu sắc, hình dạng, kích thước.

Quyển 6: Các Kỹ Năng Nhận Biết Ngôn Ngữ

Các kỹ năng nhận biết ngôn ngữ bao gồm việc hiểu ngôn ngữ của người khác. Chúng giúp trẻ hiểu điều người khác đang nói đến, làm theo các chỉ dẫn, và quan trọng nhất là giúp trẻ biết sử dụng ngôn ngữ.

Quyển 7: Các Kỹ Năng Cá Nhân Và Xã Hội

Trong quyển này chúng tôi xem xét các kỹ năng giúp trẻ tạo mối liên hệ với những người khác, giúp trẻ chơi đùa và giúp trẻ có được sự độc lập trong các nhu cầu như ăn, đi vệ sinh, mặc quần áo và chăm sóc bản thân.

Quyển 8: Bảng Liệt Kê Các Kỹ Năng Phát Triển

Bảng liệt kê các kỹ năng phát triển liên kết các phần riêng rẽ của Từng Bước Nhỏ Một lại với nhau. Đó là một chuỗi các danh sách liệt kê dùng để đánh giá trẻ và được xem là phần hướng dẫn để đặt ra các mục tiêu.

TỪNG BƯỚC NHỎ MỘT

Quyển 5: Các Kỹ Năng Vận Động Tinh

Nguyên tác: **SMALL STEPS**
AN EARLY INTERVENTION PROGRAM
FOR CHILDREN WITH DEVELOPMENTAL DELAYS
 Book 8 - DEVELOPMENTAL SKILLS INVENTORY

Các tác giả: Moira Pieterse and Robin Treloar
with Sue Cairns, Diana Uther and Erica Brar
Đại học Macquarie, Sydney
 1989

Người dịch: Tôn Nữ Thùy Nhung
 Chịu trách nhiệm: Huỳnh Thị Thanh Bình

MỤC LỤC

<i>PHẦN GIỚI THIỆU</i>	1
<i>CHƯƠNG 1 - FM.A - NHÌN</i>	2
<i>CHƯƠNG 2 - FM.B - CẦM NẮM</i>	9
<i>CHƯƠNG 3 - FM.C - TÍNH ỔN ĐỊNH CỦA VẬT</i>	25
<i>CHƯƠNG 4 - FM.D - ĐẶT ĐỀ</i>	31
<i>CHƯƠNG 5 - FM.E - KỸ XẢO</i>	42
<i>CHƯƠNG 6 - FM.F - VẼ</i>	58
<i>CHƯƠNG 7 - FM.G - KỸ NĂNG ĐỌC SÁCH</i>	75
<i>CHƯƠNG 8 - FM.H - GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ & TRÒ CHƠI LẮP RÁP</i>	83
<i>CHƯƠNG 9 - FM.I - KẾT HỢP VÀ PHÂN LOẠI VẬT VÀ TRANH</i>	101
<i>CHƯƠNG 10 - FM.J - KẾT HỢP, PHÂN LOẠI & LỰC CHỌN: TIỀN HỌC ĐƯỜNG</i>	109

Phần Giới Thiệu

Kỹ năng vận động tinh là những kỹ năng liên quan đến sự vận động, hoặc là sự kết hợp các vận động của các cơ nhỏ của mắt và bàn tay.

Ở đề mục này chúng tôi cũng bao gồm các kỹ năng có tính *khái quát* (như khả năng nhận biết màu sắc và hình thể và khả năng giải quyết vấn đề) và các kỹ năng *tiền học đường* (tạo cơ sở cho các kỹ năng đọc và đếm sau này).

Các chuỗi trong chương trình này là:

- FM.A: Nhìn
- FM.B: Cầm nắm
- FM.C: Tính ổn định của vật
- FM.D: Đặt đồ
- FM.E: Kỹ xảo
- FM.F: Vẽ
- FM.G: Kỹ năng đọc sách
- FM.H: Giải quyết vấn đề và trò chơi lắp ráp
- FM.I: Kết hợp và phân loại: vật và tranh
- FM.J: Kết hợp, phân loại và lựa chọn: tiền học đường

Bảng ở trang đối diện sẽ cho bạn thấy những chuỗi nào có thể dạy song song.

Tại sao cần dạy những kỹ năng vận động tinh? Rất khó khi khái quát hóa các nhóm kỹ năng trái ngược như thế này, nhưng ở đây có vài quan điểm đáng lưu tâm:

- Các kỹ năng vận động tinh giúp một đứa trẻ *học nhiều hơn* về môi trường xung quanh mình, bằng cách giúp trẻ khám phá, so sánh và phân loại.
- Các kỹ năng vận động tinh giúp một đứa trẻ *đạt sự độc lập* trong việc tự phục vụ. Ví dụ, cài nút áo, ở một mức độ nào đó, là kỹ năng vận động tinh.
- Các kỹ năng vận động tinh cho phép một đứa trẻ diễn đạt suy nghĩ của mình *một cách sáng tạo* thông qua việc vui chơi và các hoạt động nghệ thuật.
- Các kỹ năng vận động tinh giúp nâng cao nhận thức về bản thân và các kỹ năng xã hội bằng cách giúp trẻ tham gia chơi đùa (ở tuổi đi học) và làm việc với các bạn cùng lứa.

Ai cần đến sự hướng dẫn chuyên biệt? Những trẻ bị suy yếu thị lực hoặc bị hạn chế khả năng điều khiển vận động sẽ có lợi do sự giúp đỡ chuyên biệt này. Một chuyên gia sẽ giúp bạn xác định mục tiêu chính của mỗi hoạt động, và tìm ra phương pháp phù hợp để đáp ứng mục tiêu cho con bạn. Chẳng hạn như, một đứa trẻ mù không thể kết hợp các màu sắc nhưng có thể học kết hợp mọi vật bằng cách sờ mó, cân nhắc trọng lượng, v.v... Nhờ đó trẻ có một phương pháp để sắp xếp và phân loại các vật xung quanh, cũng như một đứa trẻ sáng mắt sử dụng khái niệm về màu sắc của mình.

CHƯƠNG 1

FM.A: Nhìn

Trong chuỗi này chúng tôi tập trung vào khả năng bé nhìn mọi vật xung quanh bé. Khả năng của bé tập trung vào sự vật và nhìn theo chúng sẽ đóng góp nhiều vào khả năng vói và cầm nắm, cũng như sử dụng bàn tay để chơi đùa.

Chúng tôi trình bày hai kỹ năng nhìn và cầm nắm thành hai chuỗi tách biệt từ mới sinh cho đến tuổi phát triển sáu tháng. Tuy nhiên nhìn và cầm nắm là hai kỹ năng có quan hệ với nhau rất chặt chẽ đến mức ngay ở giai đoạn phát triển rất sớm của bé bạn vẫn có thể tiến hành cùng lúc cả hai chuỗi này.

Tám đề mục trong chuỗi này đưa bé tập trung vào điểm mà tại đó bé có thể nhìn được những vật rất nhỏ. Sau thời điểm này, tầm quan trọng của việc nhìn không dừng lại mà nó rất cơ bản đến mức trẻ học được rằng không thể nhìn nhận một vật một cách riêng rẽ được.

Nếu thị lực của con bạn bị suy yếu, bạn sẽ để hết tâm trí giúp đỡ bé tận dụng tối đa thị lực mà bé có, và dạy bé tập trung thông qua các giác quan khác. Chúng tôi đặc biệt khuyên bạn nên tìm sự giúp đỡ của các chuyên gia cho đứa con bị suy kém thị lực của bạn. Với sự điều chỉnh và các bài tập bổ sung, bạn sẽ thấy rằng con bạn có thể học được phần lớn các kỹ năng được mô tả trong quyển sách này.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này.

0 đến 3 tháng

1. Di chuyển mắt tới vật và gắn chặt mắt vào đó vài giây.
2. Nhìn theo qua đường giữa.
3. Dõi theo một vật di chuyển theo hướng 90^0 .
4. Nhìn theo đường thẳng đứng.

3 đến 6 tháng

8. Nhìn từ vật này sang vật khác.
9. Xem xét một vật cầm trong tay
10. Dõi theo một vật di chuyển theo hướng 180^0 .
11. Nhìn một vật nhỏ.

DI CHUYỂN MẮT TỚI VẬT VÀ DÁN CHẶT MẮT VÀO ĐÓ VÀI GIÂY

FM.A.1

Điều này nghĩa là bé nhìn vào một vật nào đó (nói một cách vắn tắt) – một bước tiến từ cái nhìn chằm chằm dường như không tập trung ở một đứa bé sơ sinh còn non ngày tuổi. Gương mặt của cha mẹ là ‘vật’ đầu tiên thu hút sự chú ý của bé và trong một thời gian dài vẫn là điều quan trọng nhất trong thế giới của bé. Vì vậy đây là chỗ chúng tôi bắt đầu giảng dạy – sử dụng việc nói chuyện và nụ cười để khuyến khích bé nhìn vào mặt cha mẹ. Một khi bé vượt qua yêu cầu này, các vật khác sẽ được giới thiệu tiếp theo.

Cách đánh giá

Dụng cụ: nhiều đồ chơi có nhiều màu sắc tươi sáng không gây tiếng động.

Phương pháp: Lắc nhẹ vật cách mặt bé khoảng 25 cm, vừa tới phạm vi tầm nhìn của bé.

Đánh dấu + nếu bé di chuyển mắt tới vật và nhìn vào đó được giây lát.

Cách dạy

Sử dụng các vật nhiều màu sắc – càng nhiều loại càng tốt. Kể cả một bức tranh giản dị có hình một gương mặt (tranh vẽ tay càng tốt).

Bây giờ tập thói quen nói ‘Nhìn’ để lôi cuốn sự chú ý của con bạn. Lúc này bé sẽ không hiểu, nhưng rồi bé sẽ hiểu đúng lúc.

Làm việc xuyên suốt các bước dưới đây và chọn bước mà bạn xem như là mục tiêu của bạn, đó là nơi con bạn lần đầu gặp khó khăn. Cùng lúc, làm việc tập trung vào các bước đầu tiên trong chuỗi ngôn ngữ để tiếp thu A (RL.A), là các bước dạy con bạn nhìn bạn. Bạn sẽ thấy rằng có nhiều bước giảng dạy gộp lên nhau.

1. *Nhìn mặt bạn*, khi mặt bạn để ngay trong tầm nhìn của bé, cách khoảng 25 cm (nói chuyện để thu hút sự chú ý của bé).
2. *Nhìn một bộ mặt vẽ*, khi để ngay trong tầm nhìn của bé.
3. *Nhìn một vật*, khi để ngay trong tầm nhìn của bé.
4. *Nhìn một bộ mặt đặt vừa ngoài tầm nhìn của bé*, khi bạn giúp bé quay đầu bằng cách dùng lòng bàn tay bạn nhẹ nhàng hướng dẫn bé.
5. *Nhìn một vật đặt vừa ngoài tầm nhìn của bé*, khi bạn giúp bé quay đầu như trên.

Nếu con bạn vượt qua tất cả các bước được trình bày trên đây nhưng vẫn không với tới được mục tiêu chính, hãy chắc chắn rằng bạn dành cho con bạn nhiều thời gian để đáp ứng trước khi bạn can thiệp vào để giúp bé. Thử nghiệm với nhiều vật khác nhau, và để vật gần hơn hoặc xa hơn mắt bé. Dành thời gian quan sát bé xem cái gì bé sẽ nhìn một cách không chủ ý.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Hãy bảo đảm rằng con bạn luôn có một vật nào đó để nhìn. Dùng một cái khung hoặc giá để treo các vật lung lảng xung quanh bé khi bé nằm trên sàn hoặc ngồi tựa trên ghế của bé. Để vật trong giường cũi hoặc nôi có mui của bé – ở đây một bộ mặt vẽ được xem là lý tưởng. Treo các vật trang trí di động (bằng kim loại, giấy,...) trước cửa sổ, để sự thay đổi các kiểu sáng lấp lánh lôi cuốn bé quan tâm. Ở trong vườn, đặt bé ở chỗ bé có thể nhìn thấy các tán lá cây di động in trên nền trời. Đặt bé ở chỗ bé có thể quan sát bạn – khoảng cách tiêu cự của bé ngắn, vì vậy thử đặt ghế của bé trên ghế dài nhà bếp khi bạn rửa bát đĩa. Thời gian dạy tốt nhất là khi bạn có mặt với bé – nói chuyện với bé khi thay tã, cho ăn và nựng nịu bé để kích thích bé nhìn vào bạn.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi bé đã thông thạo kỹ năng nhìn, tiếp tục cung cấp cho bé nhiều cơ hội thực hành. Thay đổi các đồ dùng bạn cho bé xem – tủ đựng ly chén của bạn là nơi cung cấp hàng loạt những vật hấp dẫn. Dần dần bạn có thể giới thiệu các vật nhỏ hơn, với nhiều màu sắc khó thấy. Cũng thử đặt chúng ở các khoảng cách khác nhau.

NHÌN THEO QUA ĐƯỜNG GIỮA

FM.A.2

Một khi con bạn nhìn vào mặt bạn và các vật được để trước mặt bé, bạn có thể kích thích bé nhìn theo khi mặt bạn hoặc vật di động. Chúng tôi khởi đầu chỉ với một chuyển động nhỏ; đến FM.A.10 con bạn sẽ nhìn theo vật suốt 180°.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một món đồ chơi màu tươi sáng, hoặc gương mặt của bạn.

Phương pháp: Cầm đồ chơi, hoặc làm cho mặt bạn, nhẹ nhàng đưa qua một bên so với đường giữa của con bạn (một đường tưởng tượng chạy dài chính giữa cơ thể). Thu hút bé chú ý, và khi bé nhìn, di chuyển gương mặt hoặc đồ chơi một khoảng cách nhỏ, đi qua đường giữa của bé.

Đánh dấu + nếu con bạn nhìn theo vật hoặc gương mặt với một cái nhìn tập trung duy nhất. Bé không được ngoảnh chỗ khác rồi nhìn trở lại.

Cách dạy

Bắt đầu bằng cách dạy con bạn nhìn mặt bạn. Đưa mặt đi rất chậm, luôn miệng nói chuyện. Nếu bé lơ đãng, đợi bé nhìn lại rồi lại tiếp tục di chuyển.

Tiếp đến dùng một bộ mặt bằng hình vẽ, một đồ chơi gây tiếng động, và cuối cùng, một đồ chơi không gây tiếng động nhưng có nhiều màu sắc.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tiếp tục cho con bạn xem nhiều vật, như bạn từng làm, và cũng di động chúng. Bạn có thể đưa bài tập này vào những công việc thường ngày của bạn; ví dụ bạn có thể thực hành vào mỗi lần bạn thay tã cho bé.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được nâng cao ở FM.A.3.

DỠI THEO MỘT VẬT DI ĐỘNG 90°

FM.A.3

‘Dõi theo’ là một thuật ngữ khác của ‘nhìn theo’. Ở giai đoạn đầu đời này, đứa bé cần được đỡ vững đầu để nhìn theo vật, vì vậy trước tiên chúng tôi dạy kỹ năng này ở tư thế nằm.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi màu tươi sáng, chẳng hạn một quả ngù len màu đỏ.

Phương pháp: Đặt con bạn nằm ngửa – ở độ tuổi này bạn thường để mặt bé quay sang một bên. Lắc món đồ chơi đến khi bé nhìn nó, rồi di chuyển chậm theo nửa vòng tròn, suốt một góc 90°. Di chuyển vật theo một góc nghiêng hẳn với cơ thể bé.

Đánh dấu + nếu mắt con bạn nhìn theo đồ chơi suốt theo một góc khoảng 90°. Bé không cần nhìn xuyên qua đường giữa.

Cách dạy

Bạn cần có nhiều đồ chơi màu sắc tươi sáng, một số gây tiếng động, một số không. Dạy con bạn nhìn theo vật từng chút một. Nếu bé có thể nhìn theo hết 10°, nhắm tiếp đến 15°, và tiếp tục.

‘Vật’ đầu tiên dùng đến là mặt của bạn. Theo dõi sự chú ý của bé, và nói chuyện suốt quá trình, di chuyển chậm chậm qua hết khoảng cách bạn đã định ra.

Khi bé đang nhìn theo mặt bạn, thử đưa ra một bộ mặt vẽ. Rồi thử một đồ chơi gây tiếng động, một cái lúc lắc chẳng hạn. Cuối cùng, giới thiệu một đồ chơi không gây tiếng động nhưng nhiều màu sắc.

Luôn luôn di chuyển rất chậm, và cho bé nhiều thời gian để hướng tia nhìn chăm chăm tới vật nếu bé xao lãng chú ý.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Giống như FM.A.2

Ghi nhớ và mở rộng

Sắp tới đây bạn sẽ làm việc trên kỹ năng dõi tìm suốt 180°. Bạn có thể bắt đầu từ bây giờ để dần dần mở rộng khoảng cách, hoặc bạn có thể duy trì kỹ năng hiện có của bé thông qua thực hành cho đến khi bạn đã sẵn sàng bắt đầu mục tiêu mới này.

Bạn sẽ thấy bị lôi cuốn khi quan sát những cách bé thể hiện kỹ năng này trong cuộc sống thường ngày. Bé sẽ bắt đầu nhìn theo mọi người khi họ đi lại trong phòng, hoặc quan sát gương mặt mọi người khi họ đứng lên từ tư thế ngồi. Cần thiết ghi nhớ điều này để đặt tư thế cho con bạn – dành một phần thời gian trong ngày của bé cho bé ngồi tựa lên để bé không phải nằm nhìn mãi lên trần nhà.

NHÌN THEO ĐƯỜNG THẲNG ĐỨNG

FM.A.4

Đề mục FM.A.2 đã giúp chúng ta quan tâm tới khả năng của trẻ nhìn theo chuyển động ngang. Ở đây chúng ta xem bé có khả năng nhìn theo một vật khi nó chuyển động thẳng đứng hay không – tức là thẳng góc với cơ thể bé.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi màu sáng, hoặc gương mặt bạn.

Phương pháp: Đặt bé nằm ngửa. Thu hút sự chú ý của bé bằng gương mặt bạn hoặc đồ chơi để phía trên đường giữa của bé. Khi bé nhìn, di chuyển mặt hoặc vật từ từ xuống đường giữa của bé, qua khỏi cảm. Làm thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn nhìn theo mặt hoặc vật di chuyển hết mặt phẳng thẳng đứng được ít nhất một lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Dạy và thực hành như với FM.A.3, nhưng tiến hành trong mặt phẳng thẳng đứng.

NHÌN TỪ VẬT NÀY QUA VẬT KIA

FM.A.8

Khi một đứa trẻ biết tập trung vào mọi vật, bé sẽ biểu lộ mất tập trung và nhìn chăm chăm theo một cách ngẫu nhiên trước khi tập trung trở lại vào vật nào khác. Nhưng khi bé lớn lên, bé biết nhìn có chủ đích từ vật này sang vật khác.

Cách đánh giá

Phương pháp: Cho con bạn dựa vững vàng, cầm hai món đồ chơi, một cái đưa về một bên, cách mặt bé khoảng 25 cm. Lôi cuốn bé chú ý trước hết đến một món đồ chơi này, rồi mới đến cái kia. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn lần đầu nhìn một đồ chơi này, rồi nhìn cái kia, ít nhất một lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Bắt đầu bằng cách kích thích con bạn nhìn từ mặt bạn qua đồ chơi, hoặc ngược lại. Nói chuyện với bé, và khi bé nhìn bạn, lắc đồ chơi để lôi cuốn bé chú ý đến nó. Khi bé đang nhìn đồ chơi, nói chuyện với bé lần nữa, để thu hút bé chú ý về phía bạn.

Rồi tiếp tục sử dụng hai món đồ chơi, những đồ chơi phát âm thanh quen thuộc thích hợp khi bắt đầu kỹ năng này.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Kỹ năng này dễ thực hành trong các hoạt động bình thường hàng ngày. Kích thích con bạn nhìn từ mặt bạn sang bình sữa của bé trước khi bạn cho bé ăn, và từ mặt bạn sang một món đồ chơi kêu chít chít trong giờ tắm. Khi bé dựa vào ghế nhìn bạn làm việc, thỉnh thoảng dừng lại cho bé xem hai vật – chúng có thể là những thứ bạn đang làm việc thay vì là đồ chơi. Khi bạn không thể có mặt cùng với bé, hãy bảo đảm rằng có hai hoặc nhiều đồ chơi ở gần quanh bé, để bé có thể luyện tập một mình.

Ghi nhớ và mở rộng

Vì con bạn tiếp nhận được sự hiểu biết, bạn thử nghiệm bằng cách đưa ra các vật ở những khoảng cách khác nhau để thử thách khả năng tập trung của bé. Tiếp tục kích thích bé nhìn từ mặt bạn sang một đồ chơi; kỹ năng bé cùng với bạn quan tâm đến vật hay đồ chơi rất quan trọng cho sự phát triển ngôn ngữ. (xem Quyển 3, Chương 2).

XEM XÉT KỸ BẰNG MẮT MỘT VẬT CẦM TRONG TAY

FM.A.9

Khi một đứa trẻ bắt đầu cầm nắm vật, có thể bé không nhìn xem bé đang làm gì. Nhìn một vật cầm trong tay đòi hỏi khả năng tập trung vào vật cao độ, cộng thêm sự điều chỉnh vận động để nâng một vật lên và cầm nó khá chắc chắn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: một lúc lắc nhỏ, nhẹ.

Phương pháp: Quan sát con bạn khi bé đang cầm lúc lắc.

Đánh dấu + nếu con bạn đưa bàn tay lên và nhìn vào vật được hai đến ba giây.

Cách dạy

Cần phải sử dụng một đồ chơi thăng bằng tốt: có một số lúc lắc rất nặng ở phần đầu, và làm cho đứa trẻ cuối cùng có thể tự đập vào mặt mình khi cố nhìn chúng.

Sự trợ giúp cũng rất quan trọng. Nếu con bạn đưa lúc lắc lên khó khăn, thử nâng niu con bạn để trợ giúp bé phần nào ở vai và cánh tay trên.

Lưu ý rằng hầu hết trẻ xem xét bàn tay của chúng trước khi xem xét các vật khác. Tư thế mà bé hay làm điều này sẽ chỉ cho bạn tư thế cần sử dụng khi bạn kích thích bé nhìn vào các vật cầm trong tay.

Kỹ năng này có thể dễ dàng dạy chung với luyện tập kỹ năng cầm nắm (FM.B.6,12 và v.v...). Một khi con bạn đang cầm một vật, giúp bé cầm nó một lát ở một tư thế bé có thể nhìn thấy nó. Đỡ bàn tay giúp bé cầm chỗ nào chưa vững. Dần dần giảm bớt sự giúp đỡ của bạn. Nếu bàn tay cầm đồ chơi của bé rơi khỏi tầm nhìn, hãy cho bé cơ hội tự nâng chúng lên lần nữa, trước khi bắt tay giúp bé.

Nếu con bạn muốn bỏ thăng đồ chơi vào miệng, trước hết hãy cho bé mút nó (đây là một cách khác để ‘điều tra’ một vật) và rồi giúp bé cầm nó ở chỗ bé có thể nhìn nó.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn cầm hai vật (FM.B.13), kích thích bé nhìn từ vật này sang vật kia.

DỐI THEO MỘT VẬT DI CHUYỂN 180°

FM.A.10

Khi trẻ đã có khả năng đối theo một vật suốt 90° thì bây giờ có thể học cách nhìn theo một vật từ bên này qua hẳn bên kia, ngang qua đường giữa của bé.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi màu sắc tươi sáng, chẳng hạn một cái ngù len đỏ.

Phương pháp: Như ở FM.A.3, nhưng di chuyển vật suốt khoảng 180°.

Đánh dấu + nếu mắt con bạn nhìn suốt theo vật một cách suông sẻ khoảng 180°.

Cách dạy

Như ở FM.A.3 lúc đầu chỉ vượt quá 90° và tăng dần lên 180°. Một số trẻ thoát đầu gặp khó khăn khi quay đầu từ bên này sang bên kia. Bạn có thể dùng tay nhẹ nhàng đỡ đầu bé, dần dần thu hẹp giúp đỡ khi bé tự điều chỉnh được.

Giờ chơi và các Hoạt động trong nhà

Như FM.A.3, dần tăng lên 180°.

Ghi nhớ và mở rộng

Kích thích con bạn nhìn theo khi bạn đi lại trong phòng, bằng cách nói chuyện với bé khi bạn đi.

Khi con bạn điều khiển được đầu ở tư thế ngồi, bạn kích thích bé đối theo các vật cũng ở tư thế ngồi.

Một khi bé đối theo một cách rất tự tin, bé sẽ sử dụng kỹ năng theo đủ cách, vì vậy không cần phải luyện tập cẩn thận. Tuy nhiên lúc nào cũng phải để ý quan sát bé sát sao để chắc rằng bé đang sử dụng kỹ năng này.

NHÌN MỘT VẬT NHỎ

FM.A.11

Khi con bạn biết nhìn tập trung một cách chính xác hơn, bé có thể nhìn được các vật ngày càng nhỏ hơn.

Trong kỹ năng này, bạn sẽ sử dụng những vật có kích thước cỡ hạt nho khô.

Cách đánh giá

Đồ dùng: một hạt nho khô, hoặc vật có kích thước tương đương, đặt trên tờ giấy có màu tương phản.

Phương pháp: Đặt con bạn ngồi. Giữ tờ giấy cách khoảng 20 đến 25 cm. Vỗ vào tờ giấy để lôi kéo bé chú ý. Hãy nói ‘Nhìn này’.

Đánh dấu + nếu con bạn nhìn tờ giấy hai đến ba giây.

Cách dạy

Nhiều bước nhỏ ở đây sẽ thích hợp với những vật ngày càng nhỏ.

Tìm vật có kích thước nhỏ nhất con bạn nhìn được. Tập cho bé nhìn nhiều lần những vật có kích thước này, rồi giảm dần kích thước của chúng đến khi bạn có được kích thước bằng hạt nho khô.

Thử sử dụng những vật phát tiếng động, ví dụ một cái chuông nhỏ. Cũng có thể dùng những vật màu tươi sáng.

Lưu ý đặt vật trên một bề mặt có màu tương phản, để vật nổi bật lên rõ ràng.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tất nhiên là bạn không bỏ mặc con bạn chơi một mình với các vật nhỏ. Đây là một hoạt động phần nhiều có tính cách biểu diễn cho bé xem ở giai đoạn đầu đời này. Bạn sẽ thấy có vô số cơ hội thực hành. Hoa trong vườn, hạt bắp, mảnh vụn thức ăn, mảnh đồ chơi lego của trẻ lớn hơn, bông tai sáng lấp lánh – thấy đều hấp dẫn trẻ.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Sắp tới đây (FM.B.23) bạn sẽ giúp con bạn nhặt những vật nhỏ lên. Nếu bạn không tiếp tục tăng tới kỹ năng này, thì tiếp tục thực hành ở mức độ hiện thời. Quan sát con bạn xem bé có tự mình chú ý đến các vật nhỏ hay không.

CHƯƠNG 2

FM.B: Cầm nắm

Trong chuỗi này chúng ta xem khả năng cầm nắm vật của trẻ, từ cầm nắm ngẫu nhiên ở trẻ rất nhỏ đến kẹp hai ngón tinh vi ở trẻ hai tuổi.

Khả năng cầm nắm đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa mắt và bàn tay, và vì thế phụ thuộc vào cũng như mở rộng các kỹ năng nhìn đã trình bày trong chuỗi FM.A.

Cầm nắm vật là một khía cạnh cần thiết của việc chơi đùa; thật vậy, tất cả kỹ năng trong chuỗi này cần được quan tâm đến như những kỹ năng chơi đùa.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này

0 đến 3 tháng

5. Đặt hai bàn tay vào nhau
6. Nắm lúc lắc khi được đặt vào tay.

3 đến 6 tháng

12. Nắm lúc lắc một cách linh hoạt.
13. Cầm hai vật khi được đưa cho.
14. Vói hai bàn tay về phía vật.
15. Nắm vói và lấy được vật.
16. Ngồi vói và lấy được vật.
17. Chuyển tay đồ chơi.

6 đến 9 tháng

18. Cào và lấy được hạt nho khô.
19. Nhặt lên và cầm hai vật.
20. Lắc lúc lắc một cách linh hoạt.
21. Sử dụng cùng một vật theo những cách khác nhau.
22. Kéo lên một chốt từ bảng cấm chốt.
23. Sử dụng ngón cái và ngón khác nhặt những vật nhỏ.

9 đến 12 tháng

28. Bắt chước thọc tay vào các lỗ trong bảng cấm chốt.
29. Lấy một vật ra khỏi vật đựng.
30. Kéo vòng ra khỏi cột.
31. Kẹp ngón cái ngón trỏ nhặt lên hạt nho khô.

18 tháng đến hai năm

61. Kẹp ngón cái ngón trỏ nhặt lên cây kim gút hoặc sợi chỉ.
- Lưu ý rằng kỹ năng cầm nắm được thực hành và mở rộng ở chuỗi FM.E (Kỹ Xảo), bắt đầu ở độ phát triển 15 – 18 tháng và mở rộng đến mức độ 4 tuổi.

ĐẶT HAI BÀN TAY VÀO NHAU

FM.B.5

Từ lúc mới sanh đứa bé sẽ nắm chặt một ngón tay khi đặt vào tay nó – một cảm giác yêu thương đối với cha mẹ! Một cột mốc đầu đời, bé đang khởi đầu một sự bày tỏ để phát triển xa hơn, điều này xảy ra khi bé nắm hai bàn tay đưa lên ngực. Vì cột mốc

này quan trọng đối với phát triển Vận động Thô cũng như Vận động tinh, bạn sẽ thấy nó được nhắc đến trong chuỗi GM.A.

Cách đánh giá

Phương pháp: Quan sát con bạn khi bé đang nằm ngửa.

Đánh dấu + nếu bé đặt hai bàn tay vào nhau để ở đường giữa, để sờ và/ hoặc nắm lại.

Không đánh dấu + nếu con bạn chỉ làm việc này khi bạn đang đưa bé trong cánh tay bạn.

Cách dạy

Hướng dẫn hai bàn tay con bạn đặt vào nhau bắt đầu từ khuỷu tay, giúp bé nhận cảm giác khi lồng các ngón vào nhau và khi gõ đập các ngón.

Mặc dù bạn không nên bế con bạn khi đánh giá mục này, bạn có thể dùng tư thế này để giúp bé tiếp thu sự hiểu biết; thân mình và cánh tay bạn tất nhiên sẽ mang hai bàn tay bé đặt vào nhau. Để làm việc này vào giờ ăn; bạn có thể đặt hai bàn tay bé với nhau trên bình sữa hoặc để dựa vào người bạn.

CÀM LÚC LẮC KHI ĐƯỢC ĐẶT VÀO TAY

FM.B.6

Sẽ rất tốt nếu bé nắm được vật ngay lần đầu tiên. Khởi đầu một giai đoạn mới giúp bé khám phá thế giới xung quanh.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một lúc lắc nhẹ có tay cầm dài cỡ cây viết chì.

Phương pháp: Đặt lúc lắc vào tay bé. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn cầm lúc lắc nắm giấy trước khi thả ra, được một lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Chọn lúc lắc hoặc vật nhẹ và cân bằng tốt. Một số lúc lắc rất nặng ở phần đầu.

Giúp con bạn duy trì cầm nắm bằng cách gõ nhẹ các ngón tay của bé đang cầm lúc lắc. Gõ ít hơn khi bé cầm chặt hơn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Để nhiều vật gần tay con bạn nơi bé có thể sờ được chúng, đặc biệt khi bé nằm sấp. Nếu bạn

thích khâu vá có thể may cho con bạn một cái ‘mền vải’. Khâu đơn giản các mảnh vải khác loại với nhau (vải sọc, nhung, bố, vải giả da, vải khăn lông, v.v...) và đính vào vải hạt nút lớn, hạt bet, chìa khóa cũ và những vật dụng khác xung quanh rìa mền.

Tạo thói quen giúp bé cảm nhận và cầm bất cứ vật gì phù hợp với phương pháp của bạn. Bạn cũng tiếp tục đưa những ngón tay của bạn cho bé nắm.

Ghi nhớ và mở rộng

Cũng như tiếp tục hết chuỗi này, bạn cần làm việc để phát triển khả năng cầm của con bạn bằng cách nhẹ nhàng kéo bàn tay bạn ra khi bé nắm ngón tay bạn. Ngoài ra cũng kích thích bé kháng cự lại khi bạn lấy lại đồ chơi.

FM.B.12

CẦM LÚC LẮC MỘT CÁCH LINH HOẠT

Ở đây chúng ta nhìn xem khả năng bé mở bàn tay ra cầm lúc lắc.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một lúc lắc có tay cầm dài cỡ cây viết chì.

Phương pháp: Đập nhẹ lúc lắc lên lưng các ngón tay con bạn.

Đánh dấu + nếu con bạn xòe bàn tay ra và cầm lúc lắc.

Cách dạy

Phần lớn các bé đều xòe ngón tay ra khi được gõ nhẹ vào lưng bàn tay xuôi về phía cổ tay.

Bắt đầu gõ vào tay con bạn như vậy, và nhét lúc lắc vào khi các ngón tay bé xòe ra. Nếu cần, giúp con bạn nắm các ngón lại quanh tay cầm.

Mỗi lần bé mở bàn tay ra sẵn sàng để cầm khi bạn gõ vào, thay vào đó bạn vỗ nhẹ lúc lắc lên các ngón của bé. Nếu bé vẫn cần được kích thích thêm mới nắm được lúc lắc, cọ nhẹ lúc lắc vào lòng bàn tay bé.

Đưa một yêu cầu rõ ràng – ‘Cầm’ – mỗi lần bạn đưa cho bé một vật. Bây giờ có thể bé chưa hiểu, nhưng rồi bé sẽ hiểu đúng lúc.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng như FM.B.6 nhưng bây giờ bạn kích thích bé mở bàn tay ra, cũng như kích thích bé cầm lúc lắc.

Ghi nhớ và mở rộng

Cũng như tiếp tục đề mục tiếp theo trong chuỗi này (cầm hai vật) bạn xem trước FM.B.15 và 16, nơi trẻ phải với tay trọn một khoảng cách để lấy đồ chơi.

CẦM HAI VẬT KHI ĐƯỢC ĐƯA CHO

FM.B.13

Đây là một cách khác mở rộng kỹ năng cầm của trẻ. Cầm hai vật đòi hỏi sự tập trung tích cực.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai lúc lắc hoặc hai khối vuông nhỏ.

Phương pháp: Đặt cả hai vật vào hai bàn tay trẻ.

Đánh dấu + nếu con bạn cầm cả hai vật trong năm giây.

Cách dạy

Có thể bạn nên dạy con bạn nắm chặt hai vật trong các ngón tay, cùng lúc bé quen dần với cảm giác cầm hai vật trong tay.

Giúp bé nâng hai bàn tay lên để nhìn cả hai vật. Nếu bé thích thú, giúp bé chơi bằng cách lắc và đập hai vật vào nhau (mặc dù một lúc nào đó cũng sẽ xảy ra điều này trước khi bé tự làm được).

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Khi bạn không thể chơi trực tiếp với con bạn, để ra cho bé những đồ chơi dễ cầm bằng hai tay. Một sợi thừng nhỏ xoắn vào cuộn chỉ được xem là lý tưởng, hoặc một mớ các chìa khóa lớn bằng plastic hoặc một xâu vòng to màu sáng. Những đồ chơi này bé dễ cầm trong hai tay khi có một mình hơn là bạn chọn ra từng món riêng lẻ.

Khi bạn nâng niu con bạn, kích thích bé cầm hai ngón tay bạn.

Ghi nhớ và mở rộng

Vấn tập cho con bạn kỹ năng này khi bạn tiếp tục suốt chuỗi này. Kỹ năng này sẽ mở rộng trực tiếp khi bạn thực hiện đến FM.B.19 (nhặt và cầm hai vật) nhưng bạn có thể dễ dàng đưa chúng vào các hoạt động khác trong khi chờ đợi.

VỚI HAI BÀN TAY VỀ PHÍA VẬT

FM.B.14

Đứa bé đã biết cầm nắm vật có thể học với một cách có chủ định trong một khoảng cách nào đó, điều khiển được hướng di chuyển bàn tay. Kỹ năng này thực hiện lần đầu là với hai tay, như mô tả dưới đây.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi hoặc lúc lắc nhiều màu.

Phương pháp: cầm đồ chơi để phía trên bé khoảng 15 cm, lắc nó để lôi cuốn bé chú ý. Rồi giữ yên.

Đánh dấu + nếu con bạn đưa cả hai tay về phía vật, trong vòng 20 giây. Bé không cần thực sự nắm được đồ chơi.

Cách dạy

Bắt đầu dạy kỹ năng này bằng cách giữ con bạn trên đùi và hướng dẫn bé hướng hai bàn tay tới mặt bạn. Để bé chơi với mặt của bạn.

Đỡ chắc chắn sau lưng bé hoặc đặt ngồi trên ghế của bé, cầm một vật để phía trên bé và giúp bé di chuyển cả hai cánh tay tới nó. Nếu treo đồ chơi lung lay lại càng dễ hơn, vì hai tay bạn sẽ được rảnh rang.

Dần dần giảm sự giúp đỡ khi con bạn bắt đầu với được một cách tự tin. Nhưng vẫn tiếp tục giúp bé chạm tay vào hoặc thực sự nắm được đồ chơi, mỗi khi bé đưa cánh tay lên, để thưởng công cho cố gắng của bé.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Khi bạn đưa bình sữa cho con bạn, cầm nó phía trên bé và khuyến khích bé chia tay ra lấy trước khi cho bé bú.

Bảo đảm con bạn có nhiều đồ chơi trong tầm tay với khi bạn để bé nằm ngửa chơi hoặc ngồi trên ghế. Bé có thể đánh tay vào những đồ chơi treo lơ lửng, làm chúng đong đưa lung tung. Quan sát xem bé có dấu hiệu chán nản với trò chơi này không; có thể gắn đồ chơi vào sợi giây thun nằm ngang, thay vì treo chúng lên.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng trực tiếp trong các kỹ năng tiếp theo đây.

NĂM VỚI VÀ LẤY ĐƯỢC VẬT

FM.B.15

Ở đây kỹ năng đã học ở FM.B.14 được mở rộng đến chỗ đứa trẻ có thể chia tay ra và hoàn toàn nắm được vật.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một lúc lắc hoặc đồ chơi khác con bạn có thể cầm được.

Phương pháp: Đặt con bạn nằm ngửa và cầm vật để phía trên cách mặt bé 15 cm. Bảo đảm bé nhìn vào vật. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn vói tới vật và cầm được một lần trong ba lần thử. Bàn tay bé có thể quét quanh để bắt được vật – ở giai đoạn này điều này được xem là tốt.

Cách dạy

Đỡ khuỷu tay bé, di chuyển cánh tay bé đến khi chỉ cách vật 15 cm. Bé có thể tự di chuyển bàn tay hết phần đường còn lại không? Nếu được, để bé tự hoàn tất 2 cm cuối cùng. Tăng khoảng cách lên đến khi bạn phát hiện tại điểm bé bắt đầu gặp khó khăn. Tiếp theo đề ra một loạt các mục tiêu gần nhau, như sau đây:

1. Di chuyển bàn tay đi hết 3 cm lấy một vật.
2. Di chuyển bàn tay đi hết 5 cm lấy một vật.
3. Di chuyển bàn tay đi hết 10 cm lấy một vật.
4. Vói và lấy một vật không cần giúp đỡ.

Có thể bạn cần nhiều hơn hoặc ít hơn các bước tùy theo tiến bộ con bạn đạt được.

Luôn bảo đảm rằng con bạn nhìn vào vật trước tiên. Nếu bé xao lãng chú ý, dừng lại và lấy lại chú ý của bé trước khi thử một mục tiêu khác. Đưa ra một yêu cầu rõ ràng: ‘cầm đi’. Để bé chơi với vật một khi bé đã nắm được.

Mặc dù bé chỉ tự mình di chuyển hết centimet cuối cùng, bạn vẫn hướng dẫn cánh tay bé cẩn thận và từ từ đến tại điểm đó để bé nhận cảm giác sờ nắm được qua suốt đoạn đường dài hơn.

Cần thiết phải thực hành kỹ năng này cả hai bàn tay.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Trong khi nói chuyện và nâng niu con bạn, bạn kích thích bé vói lên và chạm vào mặt bạn. Tóc, râu cằm và chuôi hạt là những vật bé ưa cầm nắm! Những lúc cho ăn, bạn kích thích bé nắm và giữ bình sữa.

Đến lúc này, có thể con bạn đã thích thú với việc đánh mạnh vào các vật treo lủng lẳng trước mặt bé. Khi bé bắt đầu muốn nắm các vật, có thể bé sẽ chán nản vì chúng đông đưa vô trật tự ra khỏi tầm tay khi bé đánh vào chúng. Hoạt động này sẽ một lần nữa có giá trị một khi bé đã biết cách nắm, nhưng lúc này, các vật cần được gắn chặt bảo đảm hơn, chẳng hạn các hình thù treo trên giây thun được thiết kế để lắp vừa vịn ngang trên xe đẩy trẻ em, sẽ làm mọi điều trở nên dễ dàng hơn đối với bé.

Cho đến bây giờ bạn đã dành quá nhiều thời gian đặt các vật vào tay bé đến nỗi bạn không nhớ phải để cho bé tự vói lấy. Hãy ghi nhớ chắc chắn mục tiêu của bạn, cho đến khi nó biến thành một thói quen.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn đạt được kỹ năng này, nó sẽ rất hữu ích với bé do đó bạn không cần lập kế hoạch tập luyện riêng biệt! Hãy tìm những điểm con bạn ngẫu nhiên vói được. Dần dần tăng lên các loại đồ vật bạn đưa cho bé.

NGỒI VỚI VÀ LẤY ĐƯỢC VẬT

FM.B.16

Tiếp diễn y như bạn đã làm ở FM.B.15, nhưng lần này bé ở tư thế ngồi. Khi bạn làm việc với một đứa bé, sẽ rất tiện nếu bạn có một ghế trẻ em chắc chắn với chỗ dựa tốt, vì bạn sẽ dễ đối mặt với bé hơn khi đưa đồ chơi cho bé.

Cũng có thể luyện tập với và lấy một vật cho trẻ đang nằm sấp, hoặc phía trên một tấm nệm nhỏ hoặc chịu một phần trọng lượng trên một cẳng tay. Kỹ năng này liên kết chặt chẽ với GM.A.20.

Kích thích bé với lên qua một bên, cũng như tới trước, để phát triển các cơ vai.

CHUYỂN TAY ĐỒ CHƠI **FM.B.17**

Đây là một cột mốc phát triển chủ yếu khác mà bạn sẽ tìm thấy trong nhiều sự đánh giá.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một lúc lắc có tay cầm thẳng.

Phương pháp: Đặt lúc lắc vào một bàn tay.

Đánh dấu + nếu con bạn chuyển lúc lắc sang bàn tay kia. Bạn cũng có thể đánh dấu + nếu quan sát thấy bé chuyển tay các vật suốt thời gian chơi.

Cách dạy

Động tác này thường xảy ra ngẫu nhiên, không cần dạy gì cả, chừng nào bạn còn cho bé cầm các vật thích hợp và thực hành nhiều các kỹ năng Vận động Thô ban đầu.

Nếu bạn không thấy dấu hiệu nào của kỹ năng này, bạn giúp bé bằng cách tiến hành các bước sau đây. Lưu ý rằng chúng tôi bắt đầu với những vật dễ nắm bằng cả hai tay, chẳng hạn những cái vòng và que lớn bằng nhựa – ví dụ một đoạn chốt 15 cm là lý tưởng.

1. *Thả một vòng ra để lấy đồ chơi thứ hai.* Đặt cả hai bàn tay con bạn trên cái vòng, và đưa một vật thứ hai cho một tay. Con bạn chỉ cần di chuyển một tay lấy đồ chơi mới, và vẫn giữ lại cái vòng

2. *Chuyển vòng từ tay này qua tay kia để lấy một đồ chơi thứ hai.* Trong khi bé cầm vòng bằng một tay, đưa một đồ chơi khác cho cùng tay đó. Nếu cần, hướng dẫn bàn tay rảnh cầm lấy vòng.

3. *Thả một tay cầm vòng ra để lấy một đồ chơi thứ hai.* Như bước 1, dùng một que 15 cm.

4. *Chuyển que từ tay này sang tay kia để lấy đồ chơi thứ hai.* Như bước 2, dùng một que 15 cm.

5. *Chuyển lúc lắc từ tay này sang tay kia, khi được hướng dẫn tay thứ hai.* Lúc lắc sẽ khó nắm hơn một chút bằng cả hai tay cùng một lúc. Trong khi đưa một đồ chơi thứ hai cho tay đang cầm lúc lắc, hướng dẫn tay thứ hai vào tư thế cầm lúc lắc. Chỉ giúp đỡ vừa đủ khi bé cần.

6. *Chuyển lúc lắc từ tay này sang tay kia, như trong mục tiêu chính.*

Lưu ý rằng cách đưa ra đồ chơi thứ hai không phải luôn thành công – một số trẻ cứ luôn thả đồ chơi đầu tiên ra khi bạn đưa cho cái thứ hai. Trong trường hợp như thế, làm việc suốt một chuỗi liên tục vòng, que, lúc lắc, hướng dẫn bé chuyển tay mà không đưa một đồ chơi thứ hai.

CÀO VÀ LẤY ĐƯỢC HẠT NHO KHÔ

FM.B.18

Nhặt lên những vật nhỏ có lẽ là điều cuối cùng bạn muốn con bạn làm được, và tất nhiên phải làm dưới sự giám sát. Nhưng nó là một phần cần thiết của sự phát triển kỹ năng phối hợp bàn tay – mắt. Nó có nhiều ứng dụng thực tế – trẻ sẽ sử dụng kỹ năng này để tự ăn đúng lúc.

Một đứa bé khi học cách nhặt các vật lên sẽ sử dụng bàn tay mình như cái cào – di chuyển bàn tay để trên vật rồi lùa nó lui vào lòng bàn tay. Bé cũng bắt đầu dùng ngón cái để điều khiển đẩy vật vào lòng bàn tay mình.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một hạt nho khô.

Phương pháp: Đỡ bé ngồi lên trên ghế cao (ghế chân cao có khay ăn dành cho trẻ em), hai cánh tay bé để không. Đặt hạt nho lên khay và tìm cách thu hút bé chú ý.

Đánh dấu + nếu con bạn có một hành động lùa quét để cào và nhặt được hạt nho.

Cách dạy

Bắt đầu bằng cách dùng những vật lớn hơn – chọn một kích thước đặt vừa vặn trong lòng bàn tay con bạn. Vật phải có hình cầu hoặc hình khối vuông hơn là dẹt. Bạn có thể dùng các khối nhỏ, con vật đồ chơi hoặc các chốt lấy từ bảng cắm chốt.

Bạn có thể cầm vật trong tay bạn hoặc cùng ngồi tại bàn với con bạn trên đùi bạn. Chúng tôi thấy rằng vị trí tốt nhất dạy kỹ năng này là một cái ghế cao, nhờ đó cha mẹ có thể ngồi đối diện với trẻ. Một số ghế cao có đường chắn để thức ăn không đổ vào lòng trẻ. Những đường chắn này lắp vào được và dễ lấy ra.

Tiến hành hết các bước dưới đây và tìm điểm tại đó con bạn bắt đầu gặp khó khăn. Đây sẽ là mục tiêu đầu tiên của bạn.

Luôn đưa ra một yêu cầu rõ ràng – ‘Cầm đi’. Làm việc với mỗi tay.

1. *Cào và nhặt lên một vật khi cổ tay và bàn tay được chỉ dẫn.* Đỡ nhẹ cổ tay con bạn, di chuyển bàn tay bé để trên vật, và hướng dẫn các ngón co lại sao cho vật được nắm trong lòng bàn tay.

2. *Cào và nhặt một vật lên khi được hướng dẫn từ cổ tay.* Như trên, nhưng đợi bé nắm vật trong tay lại.

3. *Cào và nhặt một vật lên khi được hướng dẫn từ khuỷu tay.* Bây giờ bạn giúp cánh tay bé di chuyển đúng hướng, nhưng để bé tự do định hướng bàn tay và nhặt vật lên một mình.

4. *Cào và nhặt một vật lên khi thỉnh thoảng được sờ tay hướng dẫn.* Để bé tiến hành một mình, vỗ nhẹ cánh tay bé trở lại đúng hướng nếu bé chệch đường.

5. *Cào và nhặt một vật lên không có giúp đỡ.*

Bây giờ lập lại càng nhiều bước càng cần thiết, dùng những vật nhỏ hơn, đến khi con bạn cào được một hạt nho khô.

Một số cha mẹ thấy kỹ năng này khó vì con họ hay bỏ vật thẳng vào miệng, kết quả là phải giành giật khổ sở mới lấy ra được.

Đây là một khuynh hướng bình thường và tự nhiên – tất cả trẻ con đều thích tìm hiểu mọi vật bằng miệng.

Chặn ngay bàn tay con bạn trước khi nó chạm vào miệng và làm bé xao lãng bằng cách cùng với bé nhìn vào vật, và/ hoặc giúp bé vẫy tay, hoặc đập tay lên bàn. Tạo nó thành một trò chơi.

Nếu con bạn đã ăn được thức ăn dạng miếng rồi, bạn có thể làm thử bài tập này với các miếng vuông bánh mì (vào giờ ăn), các miếng trái cây, v.v...

Nếu con bạn bỏ được các vật nhỏ vào miệng, bé đã học được một kỹ năng ăn cần thiết. Bây giờ có lẽ bất tiện, nhưng sau đó sẽ đâu vào đấy!

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tất nhiên bạn không thể bỏ mặc con bạn chơi một mình với các vật nhỏ, mà phải có mặt ở đó để chơi cùng bé. Bây giờ bạn có thể khuyến khích bé nhặt lên các vật nhỏ mà bạn đã cho bé xem ở FM.A.11.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn đã nhặt vật nhỏ lên một cách tự tin, bạn có thể thử những vật hơi khó nắm hơn. Thử để chúng vào những góc khó lấy trên khay ghế cao, và để bé nhặt lên từ những bề mặt khác nhau – một bề mặt trơn, một khay cát, một bề mặt thô ráp, v. v...

NHẶT LÊN VÀ CẦM HAI VẬT FM.B.19

Ở đây bạn đang mở rộng kỹ năng ở FM.B.13, mục đích để con bạn không chỉ cầm hai vật mà còn nhặt được chúng lên.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai khối nhỏ

Phương pháp: Đặt hai khối lên bàn trước mặt con bạn và nói ‘Lấy đi’.

Đánh dấu + nếu con bạn nhặt hai khối lên và cầm mỗi tay một khối cùng một lúc.

Cách dạy

Dụng cụ: Bất cứ vật hấp dẫn nào có thể cầm được trong một tay.

Phương pháp: Những trẻ đã đạt điểm cộng trong FM.B.18 không gặp khó khăn trong việc nhặt một vật lên. Thu hút con bạn chú ý vào vật thứ hai và bảo bé ‘lấy đi’. Lúc đầu có lẽ bạn cần giúp bé nắm hai bàn tay cầm vật thứ nhất. Không giúp bé nhiều hơn mức cần thiết và dần dần giảm giúp đỡ.

Ngay khi bé cầm vật thứ hai, giúp bé chơi với hai vật, ví dụ đập cả hai lên mặt bàn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Khuyến khích bé tự tin nhặt vật thứ hai lên khi đang cầm một vật trong tay rồi. Khi bé đang chơi một cách tự tin, thử đưa bé một đôi vật gì đó cột vào hai đầu một sợi thừng nhỏ (dài 15 cm hoặc hơn), hoặc một ‘xâu chuỗi’ gồm hai hạt bẹt lớn. Khi bé nhặt lên một cái, bé sẽ chú ý vào cái thứ hai bởi chuyển động của nó. Cũng thực hành như vậy vào giờ ăn. Đặt vài miếng thức ăn nhỏ để cầm lên đĩa của bé. Bé sẽ thích thú lựa chọn các miếng khác nhau có hương vị khác nhau.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được dùng làm cơ sở cho nhiều kỹ năng chơi đùa, như đề mục FM.E.35 (đập hai khối vào nhau) là kỹ năng đầu tiên trong số chúng. Bây giờ bạn có thể biểu diễn cho bé xem kỹ năng này, và giúp bé bắt chước bạn.

LẮC LÚC LẮC MỘT CÁCH LINH HOẠT

FM.B.20

Khi một đứa bé lần đầu cầm lúc lắc và các vật khác, chắc chắn bé sẽ tìm hiểu chúng bằng mắt và miệng, và rồi có thể chuyển chúng từ tay này sang tay kia. Bé có thể vung vẩy chúng, nhưng có lẽ bé làm việc này một cách ngẫu nhiên – bé còn phải học để biết rằng bé có thể tạo được một ấn tượng bằng cách lắc chúng một cách có chủ ý.

Khi một đứa bé đạt được kỹ năng lắc vật có chủ đích, bé đã đi đến một trình độ vui chơi mới. Từ giờ trở đi bé sẽ thử nghiệm các loại vật khác nhau, để xem bé có thể tạo ra một kết quả vừa ý hay không – đó là tiếng động!

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một lúc lắc nhỏ, phát tiếng động.

Phương pháp: Đưa con bạn một lúc lắc. Đừng chỉ cách chơi.

Đánh dấu + nếu con bạn chơi lúc lắc một cách linh hoạt, bằng cách lắc và vung nó để gây tiếng động.

Cách dạy

Dạy kỹ năng này bằng cách biểu diễn cho bé thấy và giúp đỡ cụ thể nếu cần.

Thử dùng hai lúc lắc, bạn cầm một cái, và khuyến khích con bạn lắc bằng cách đến lượt bạn lắc.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Kỹ năng này được mở rộng ở FM.B.21 (sử dụng cùng một vật theo những cách khác nhau). Những cách đạt hiệu quả khác nhau với các vật cũng được trình bày trong chuỗi FM.D (Đặt đồ) và chuỗi FM.E (Kỹ xảo).

SỬ DỤNG CÙNG MỘT VẬT THEO NHỮNG CÁCH KHÁC NHAU

FM.B.21

Trong FM.B.20, đứa bé hiểu rằng bé có thể đạt kết quả thú vị thông qua việc lắc lúc lắc. Ở đây bé sẽ học để biết rằng những hành động khác cũng tạo nên các hiệu quả ưa thích.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một số lúc lắc và những đồ chơi khác có nhiều màu tươi sáng.

Phương pháp: Đặt các đồ chơi lên bàn trước mặt bé.

Đánh dấu + nếu con bạn sử dụng một vật theo một hay nhiều cách khác nhau, như lắc, đập lên bàn hoặc vung vẩy nó (không kể hành động đưa vào miệng).

Cách dạy

Dạy như ở FM.B.20, nhưng bây giờ đưa ra những hành động khác nhau. Đập lên bàn là một hành động hữu ích thứ hai.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Thử đưa các bài hát và giai điệu vào các trò chơi của bạn – bạn có thể tự giản dị chúng, nhấn mạnh những từ chỉ hành động – ‘Đây là cách chúng ta làm BÓP, BÓP, BÓP’ – và lặp lại nhiều lần. Tập sử dụng các vật theo nhiều cách khác nhau trong bồn tắm – ở đây cho bé vỗ bì bôm là một hành động rất tốt

Ghi nhớ và mở rộng

Xem FM.B.20.

KÉO MỘT CHỐT RA TỪ BẢNG ĐỤC LỖ

FM.B.22

Bây giờ con bạn có thể học cách đương đầu lại lực cản khi bé lấy vật gì. Một cái chốt cắm trong lỗ không thể cào ra khỏi mặt bàn được, mà phải lôi lên và lấy ra.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một chốt lớn bằng gỗ trong một bảng cắm chốt. (nó có thể bằng nhựa tổng hợp, nhưng chúng tôi thấy rằng những đồ chơi loại này bằng nhựa thường bị gắn chặt. Tìm một đồ chơi sao cho chỉ cần nhấc nhẹ cũng xê dịch được cái chốt thoải mái để lấy ra hoặc gắn vào – chẳng hạn chiếc xe tải hoặc xe lửa đồ chơi có nhiều lỗ và chốt hoặc có các búp bê dạng chốt gắn sau lưng.)

Phương pháp: Cho bé thấy cách lấy chốt ra, rồi hướng dẫn bé ‘lấy ra’. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu trẻ nhấc chốt ra khỏi lỗ, được một lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Bạn có thể dạy kỹ năng này bắt đầu từ những vật dụng dễ cầm rồi dần dần đưa ra những cái khó hơn. Cần nhớ rằng hành động nhấc lên là hoàn toàn mới với con bạn.

Những vật dụng hữu ích gồm có những cái tách nhỏ (ví dụ từ bộ tách lồng vào nhau) và những đoạn chốt dài 10 cm, những cái thìa, những bảng cắm chốt và/hoặc những đồ chơi dạng chốt cắm trong lỗ.

1. *Lấy một chốt hoặc thìa ra khỏi tách.* Sử dụng những vật dụng đã mô tả như trên, yêu cầu con bạn lấy chốt ra khỏi tách. Hướng dẫn bé nếu cần, để nhấc chốt lên. Giữ chặt tách để bé không thể lấy chốt bằng cách lôi tách về phía mình và nghiêng tách qua.

2. *Lấy một chốt gắn lỏng lẻo từ bảng cắm chốt hoặc từ đồ chơi dạng chốt.* Tìm những chốt gắn vào lỗ hơi lỏng hơn những chốt khác trong cùng một đồ chơi. Tiến hành như trên.

3. *Lấy một chốt từ bảng cắm chốt hoặc từ đồ chơi dạng chốt,* như đã mô tả trong mục tiêu chính. Tiến hành như trên.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cho con bạn chơi các đồ chơi loại này vào giờ chơi. Bạn sẽ thấy có nhiều cách ứng biến đa dạng. Quanh quần trong nhà, con bạn có thể lôi cây bàn chải răng nhưng còn vướng lại vài centimet trên giá để bàn chải, lấy một cái thìa ra khỏi tách hoặc kéo một cái que khỏi hố cát.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã nhận thức được vấn đề, cho bé xem những cái lỗ sâu hơn và những cái chốt gắn chặt hơn. Những ‘Bảng có Chốt’, được gắn thật chặt, có thể thử được lúc này. Có thể dùng một vỏ hộp thức ăn em bé để làm cái cốc sâu hơn. Chúng tôi đã làm ra nhiều vật hữu dụng có hình trụ làm bằng nhựa trong suốt, nhỏ và cao, bên trong là các gói nhỏ đựng một lô các khối vuông mà chúng tôi mua ở cửa hàng – những vật này cần phải kéo lên một cách chính xác mới lấy ra được.

SỬ DỤNG NGÓN CÁI VÀ NGÓN KHÁC NHẶT NHỮNG VẬT NHỎ GM.B.23

Đến bây giờ, con bạn vẫn sử dụng động tác cào để nhặt lên các vật nhỏ – nắm vật trong lòng bàn tay của bé. Bây giờ bé có thể biết rằng có một phương pháp nhặt các vật lên một cách chính xác và hữu hiệu hơn. Đây không phải là động tác kẹp ngón cái ngón trỏ chính xác của người lớn, sử dụng ngón cái và đầu ngón trỏ còn các ngón khác thì cong ra. Đầu tiên bé phải biết sử dụng cùng lúc tất cả các ngón thành một nhóm, cầm vật hoặc giữa ngón cái và đầu các ngón khác hoặc giữa ngón cái và ‘lòng’ ngón trỏ.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một hạt nho khô, hoặc vật có kích thước tương tự.

Phương pháp: Đặt vật lên bàn trong tầm dễ lấy. Thu hút bé chú ý đến nó và hướng dẫn bé ‘lấy’.

Đánh dấu + nếu con bạn nhặt vật lên bằng cách kẹp ngón cái đối lập với các ngón khác – chứ không phải đối lập với lòng bàn tay của bé.

Cách dạy

Sử dụng bất cứ vật nhỏ nào con bạn đã cào nhặt lên được trước đây

Khi con bạn với về phía vật, nhẹ nhàng chặn cẳng tay bé lại để bàn tay bé ở phía trên vật nhưng lòng bàn tay không chạm vào vật. Nghiêng nhẹ cổ tay bé để ngón cái và ngón trỏ gần sát mặt bàn nhất. Hướng dẫn bé lấy vật. Dần dần giúp đỡ ít hơn khi bé hiểu được.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Một lúc nào đó có thể con bạn muốn tiếp tục sử dụng cách khác; có thể cho bé thực hành nhiều để bé thấy là cách này tốt hơn. Vào những giờ ăn được xem là cơ hội lý tưởng để dạy kỹ năng này, nếu con bạn ăn những thức ăn cầm được.

Ghi nhớ và mở rộng

Như FM.B.18.

BẮT CHƯỚC THỌC TAY VÀO LỖ TRONG BẢNG CẮM CHÓT

FM.B.28

Bài tập này giúp con bạn biết cách ly ngón trở ra – một bước quan trọng trong sự phát triển kỹ năng cầm nắm thành thực. Nó cũng dẫn đến các động tác chỉ trở.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng cắm chốt với các lỗ có đường kính ít nhất 1 cm.

Phương pháp: Biểu diễn bằng cách thọc ngón tay của bạn vào các lỗ. Tạo nó thành một trò chơi. Hướng dẫn con bạn hiểu đến lượt bé làm như vậy.

Đánh dấu + nếu con bạn tách ngón trở ra và ấn nó vào một lỗ.

Cách dạy

Bạn cần có nhiều loại lỗ khác nhau (bảng cắm chốt, những đồ chơi dạng chốt cắm trong lỗ, vĩ đựng trứng bằng bìa cứng, hộp có lỗ, v. v...)

Biểu diễn là kỹ thuật dạy thuận tiện nhất ở đây. Chơi trò chơi ‘ngón tay đi rồi’. Bạn cũng có thể giúp con bạn cụ thể bằng cách nghiêng cổ tay bé sao cho các ngón khác co lên. Nói ‘Chỉ đi’.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cố gắng bít các lỗ, những lỗ trong cát, lỗ ở vị trí cánh tay hoặc chân bị mất của búp bê, những lỗ ở đĩa quay số điện thoại đồ chơi (hoặc đồ thật), bất cứ lỗ nào không giúp ích cho việc thọc ngón tay vào lỗ!

Ghi nhớ và mở rộng

Ngay khi con bạn có thể tách riêng một ngón tay theo cách này, bạn có thể giúp bé chỉ vào vật hoặc tranh trong sách. Bé sẽ sử dụng sự chỉ trở trong các bài tập Ngôn ngữ Dễ Tiếp thu, và như một cách để giao tiếp với mọi người trước khi bé biết nói.

LẤY MỘT VẬT RA KHỎI VẬT ĐỰNG

FM.B.29

Trong bài tập này đưa bé học cách thò tay vào vật chứa lấy lên một vật và đem ra ngoài.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một khối nhỏ đựng trong cái bát không đáy (chẳng hạn một cái bát ăn com) có màu tương phản.

Phương pháp: Đặt cái bát ra trước mặt bé, cho bé thấy vật bên trong và nói ‘Lấy đi’. Giữ chặt cái bát trên bàn để bé không đổ vật ra. Dùng bàn thấp để con bạn không phải vói cao và vói bên ngoài miệng chén.

Đánh dấu + nếu con bạn lấy được vật.

Cách dạy

Dùng những cái bát thấp miệng, chẳng hạn lọ đựng mứt, bát ăn com và những vật đựng khác.

Nếu con bạn khó lấy vật rakhỏi bát ăn com, bạn bắt đầu lại với những cái bát thấp hơn. Đặt bát sao cho con bạn vói đến được và đặt được tay vào lòng bát. Hướng

dẫn bàn tay bé nếu cần. Sử dụng một lời yêu cầu nhất định, ‘Lấy đi’. Một khi bé thông thạo với bát ăn cơm rồi, bạn sẽ đưa ra vô số các vật đựng khác nhau.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Đề đồ chơi của con bạn vào những cái bát, các hộp đựng kem ăn và những cái xô. Hãy để bé lấy bánh bích qui ra khỏi hộp bánh hoặc cái kẹp áo quần ra khỏi túi đựng kẹp. Thay vì để các loại thức ăn cầm được trên bàn, bạn đặt chúng vào vật đựng.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn đã thành thạo kỹ năng này, bạn có thể kết hợp thực hành việc ‘lấy ra’ với việc dạy kỹ năng mới ‘đặt để’ (xem Chuỗi FM.D).

KÉO VÒNG RA KHỎI CỘT

FM.B.30

Đây là một bài tập khác con bạn phải vượt qua để lấy lại một vật. Ở đây bé phải nhắc vòng ra khỏi cột.

Nếu bạn cũng cùng lúc làm việc với Chuỗi FM.D: Đặt để, bạn dạy kỹ năng này trước khi dạy FM.D.37 (đề vòng lớn vào cột).

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một cột ngắn (cao khoảng 10 cm) gắn trên một chân đế. Có thể là một bộ vòng trên cột được sản xuất hàng loạt, hoặc có thể làm được dễ dàng bằng cách đóng chốt. Vài cái vòng – tốt nhất là dùng vòng đeo tay bằng nhựa nhiều màu.

Phương pháp: Đặt cột có các vòng trước mặt con bạn. Biểu diễn lấy các vòng ra. Khuyến khích bé ‘lấy đi’. Không để con bạn nghiêng cột về phía mình.

Đánh dấu + nếu con bạn lấy ra được ít nhất hai vòng.

Cách dạy

Bài tập này sẽ dễ hơn nếu để đoạn cột hơi nghiêng về phía con bạn, nhưng không nghiêng quá nhiều khiến vòng tuột ra ngoài.

Hướng dẫn con bạn nắm vòng rồi hướng dẫn bàn tay bé nhắc lên, cùng lúc nói ‘Nhắc nó LÊN’.

Giảm sự giúp đỡ cụ thể của bạn cho đến khi lời nhắc ‘Nhắc nó LÊN’ đủ bảo đảm cho bé làm đúng động tác.

Bây giờ làm việc với cột để thẳng đứng và dần dần nhắc nhở ít hơn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Sử dụng các loại vật dụng thích hợp, giữ thẳng đứng trong tay bạn để làm cột. Muỗng, thìa, chai nhựa thon mảnh đều sử dụng được. Nếu bạn có những cái vòng đủ lớn thì cánh tay của bạn cũng dùng làm cột được.

Ghi nhớ và mở rộng

Vận động này sẽ khó hơn khi cột cao hơn. Để ý xem con bạn có sẵn sàng học cách để vòng vào cột không – FM.D.37.

KẸP NGÓN CÁI NGÓN TRỞ NHẬT LÊN HẠT NHO KHÔ

FM.B.31

Đến thời điểm này con bạn vẫn nắm các ngón tay lại với nhau khi nhặt lên các vật nhỏ. Bây giờ bé đã biết tách riêng ngón trỏ ra (FM.B.28), bé sẽ di chuyển ngón trỏ tạo thành động tác kẹp.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một hạt nho khô hoặc vật tương tự đặt trên bề mặt tương phản.

Phương pháp: Hướng dẫn con bạn chú ý hạt nho và bảo bé ‘nhặt lên’.

Đánh dấu + nếu con bạn kẹp ngón cái ngón trỏ gọn gàng nhặt hạt nho lên (nghĩa là bé đặt ngón cái và đầu ngón trỏ đối lập nhau, còn các ngón khác thì duỗi ra không tham gia vào).

Cách dạy

Bạn có thể thấy rất nhiều thực hành trong việc nhặt các vật nhỏ lên (FM.B.18), kết hợp với thực hành tách riêng ngón trỏ (FM.B.28), đủ để con bạn khám phá sự hiệu quả hơn của động tác kẹp chính xác.

Khuyến khích bé nhìn khi bạn nhặt các vật lên, sử dụng động tác kẹp nhiều hơn.

Nếu cần thiết phải giúp đỡ, nhẹ nhàng giúp bé nắm các ngón còn lại vào lòng bàn tay, chỉ để ngón cái và ngón trỏ tự do. Nếu bạn đứng sau lưng bé thì sẽ thực hiện dễ hơn.

Chơi những trò chơi mô phỏng bằng cách đập nhẹ các đầu ngón trỏ và ngón cái với nhau, hoặc giả làm mũi, tai, ngón chân lắc lư.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nếu con bạn đã biết đặt đồ (FM.D.36), rải vài mảnh vụn hạt bắp lên bàn của bé và bảo bé giúp bạn nhặt chúng để vào tô từng mảnh một. Vo cục đất nặn thành những quả banh nhỏ và bảo bé nhặt chúng lên rồi bóp chúng dính lại. Chơi với bé trong hồ cạn dành cho trẻ con, để trôi lơ lửng mấy bông hoa nhỏ và dùng các ngón tay bạn kẹp bắt chúng như ‘bắt cá’!

Ghi nhớ và mở rộng

Xin đọc ghi chú trong kỹ năng tiếp theo của chuỗi này – FM.B.61.

KẸP NGÓN CÁI NGÓN TRỎ NHẶT LÊN CÂY KIM GÚT HOẶC SỢI CHỈ

FM.B.61

Kỹ năng trước đây trong chuỗi này, FM.B.31, xảy ra giữa các kỹ năng từ 9 – 12 tháng. Nhặt cây kim gút lên bằng cách kẹp ngón cái ngón trỏ xảy ra khoảng giữa các kỹ năng từ 18 tháng – 2 năm. Vì vậy bạn thấy có một thời gian rõ dài giữa hai kỹ năng này. Nếu bạn thử nhặt lên lúc đầu là hạt nhỏ rồi tiếp theo là cây kim gút mà chỉ sử dụng đầu các ngón tay, bạn sẽ thấy kỹ năng thứ hai khó làm hơn.

Cho con bạn thực hành nhiều hơn, bé sẽ sử dụng kẹp ngón cái ngón trỏ ngày càng hữu hiệu hơn qua từng tháng phát triển. Ngay khi bé đạt mức độ phát triển các kỹ năng vận động tinh 18 tháng – 2 năm, hoặc nếu bạn nghi ngờ bé có thể đạt kỹ năng này sớm hơn, bạn hãy xem xét kỹ hơn động tác kẹp của bé.

Cách Đánh giá

Dụng cụ: Kim gút dùng ghim vải may đồ dài khoảng 2 cm và / hoặc giải băng hay sợi chỉ đẹp.

Phương pháp: Đặt một cây kim gút lên bàn và bảo con bạn nhặt lên. Nhắc lại lần nữa, lần này chỉ dẫn bé dùng bàn tay kia.

Đánh dấu + nếu con bạn kẹp gọn gàng ngón cái ngón trỏ nhặt kim gút lên lần lượt tay này tay kia.

Cách Dạy

Cũng như FM.B.31, sử dụng những vật nhỏ hơn, Ở mức độ này có khả năng bạn cần giải thích thêm bằng lời.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Chắc chắn bạn sẽ không yên tâm để con bạn chơi một mình với những cây kim gút, vì vậy ở đây chúng tôi đề nghị dùng những dụng cụ khác. Nhiều dụng cụ có thể kết hợp hữu hiệu với những hoạt động thủ công, như dán hình nghệ thuật chẳng hạn.

Những vụn giấy li ti (như công- phét- ti), sợi kim tuyến, ngũ cốc như lúa mì và lúa mạch, sợi ru băng hoặc len, trò chơi ăn đồng tiền lớn lên mép đồng tiền nhỏ hơn cho nảy lên vào cái chén, que diêm, cọng mì sống bẻ ra.

Gỡ những cái nhãn dính ra khỏi mảnh giấy bên dưới nó cũng là một bài tập tốt.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Một khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này, bé đã đạt đến một cột mốc quan trọng của sự kết hợp bàn tay – mắt. Chừng nào bé còn đòi hỏi các hoạt động cố gắng, bé vẫn còn luyện tập nó theo mọi cách mà không cần nhắc nhở. Bé sẽ sử dụng kỹ năng cầm nắm khi chơi, và trong việc học khi đến tuổi đến trường. Các kỹ năng trong chuỗi này sẽ giúp bé cầm được viết chì mảnh, cài nút áo, kéo khóa kéo và cài móc khóa thắt lưng. Điều tốt nhất bạn có thể làm, ngoài việc tạo các cơ hội cho bé luyện tập, là thỉnh thoảng quan sát bé kỹ càng, để kiểm tra là bé vẫn nhặt các vật lên theo cách hữu hiệu nhất.

CHƯƠNG 3

FM.C: Tính On Định Của Vật

Chuỗi này liên quan tới mặt nhận thức của sự phát triển kỹ năng vận động tinh. Đây là một chuỗi rất ngắn nhưng rất quan trọng – và là một chuỗi thú vị để dạy và học!

Trong giai đoạn phát triển rất sớm, ngoài tầm nhìn có nghĩa là ngoài tầm nhận thức. Khi một vật biến mất khỏi tầm nhìn, đứa bé sơ sinh xem như nó không còn tồn tại. Đối với bé, những vật thực sự đáng lưu ý là những vật bé đang thực sự nhìn thấy ngay lúc ấy.

Dần dần đứa bé nhận ra rằng mọi vật vẫn tiếp tục tồn tại một khi chúng ra khỏi tầm nhìn. Bé đang hiểu khái niệm về tính ổn định của vật. Đây là khởi đầu cho điều chúng ta gọi là trí nhớ và là nền tảng để luyện tập trí nhớ về sau.

Ở đây chúng tôi sẽ trình bày sáu kỹ năng, nhưng bạn sẽ sáng tạo thêm nhiều trò chơi để phát triển cho con bạn khái niệm về tính ổn định của vật. Bạn cũng xem các chuỗi cá nhân và xã hội, để tìm những người liên quan đến việc bạn dạy tính ổn định của vật, thông qua các trò chơi ú oà (PS.A.10, 14).

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này.

0 đến 3 tháng

7. nán nhìn tại điểm biến mất của một vật sau khi nhìn theo.

6 đến 9 tháng

- 24. Tìm đồ chơi bị che giấu một phần.
- 25. Nhìn xuống sàn khi đồ chơi rơi xuống.
- 26. Dời vật chương ngại để lấy vật ưa thích.

9 đến 12 tháng

- 32. Tìm đồ chơi bị che giấu hoàn toàn.

12 đến 15 tháng

- 42. Tìm vật giấu dưới hai lớp vải.

NÁN NHÌN TẠI ĐIỂM BIẾN MẤT CỦA MỘT VẬT SAU KHI NHÌN THEO

FM.C.7

Trong sáu tháng đầu đời, đứa bé dường như ‘quên’ mất một vật ngay khi nó ra khỏi tầm nhìn. Nhưng cũng khá sớm bé tiếp tục nhìn trong một lát tại điểm một vật vừa biến đi, dường như trông đợi nó hiện trở lại.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi nhiều màu sắc sỡ, hoặc một bộ mặt vẽ bằng nét bút hoặc một mẫu hoa văn

sắc sỡ trên bìa cứng. Một vật làm màn chắn, chẳng hạn một mảnh bìa cứng đơn giản.

Phương pháp: Từ vị trí đường giữa, hướng con bạn chú ý vào vật. Chậm chậm di chuyển vật qua một bên, bảo đảm là bé vẫn theo dõi nó. Tiếp đến di chuyển nó ra sau màn chắn của bạn.

Đánh dấu + nếu con bạn nhìn theo đồ chơi và sau đó vẫn nhìn chăm chăm vào điểm biến mất được hai ba giây.

Mục này khó dạy – điều chủ yếu là cho bé nhiều cơ hội. Bạn có thể cất màn chắn đi, hoặc đưa vật ra cho bé nhìn, để bé thấy là nó vẫn còn đấy.

TÌM ĐỒ CHƠI BỊ CHE GIẤU MỘT PHẦN

FM.C.24

Một bé sơ sinh còn rất nhỏ không thể nhận ra một vật khi hình dạng của nó bị thay đổi do một vật cản che đi một phần. Đứa bé đáp ứng như thử là vật thực sự đó không còn hiện hữu. Vận động này giúp bé hiểu rằng vật vẫn ở đây – vẫn y như vậy – ngay cả khi bé không thể nhìn thấy hết được.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi ưa thích và một miếng vải đơn giản, tiện hơn cả là một miếng vải quen thuộc mà con bạn ít chú ý.

Phương pháp: Sau khi chơi với món đồ chơi, dùng vải che phân nửa đồ chơi đó.

Đánh dấu + nếu con bạn tìm lại được đồ chơi dưới miếng vải, và nhìn đồ chơi nhiều hơn là nhìn miếng vải.

Cách dạy

Ở đây dụng cụ rất quan trọng. Bạn cần những đồ chơi hấp dẫn mà bé ưa thích, và những mảnh vải tầm thường không đáng quan tâm. Có thể bạn phải thử nghiệm để tìm được mảnh vải cần thiết. Vài đứa bé nhận ra được các loại vải hấp dẫn và chúng tôi đã phải dùng bìa cứng hoặc các mảnh hộp đựng kem ăn để thay thế. Mảnh hộp kem có thể cầm chắc được và đứa bé được dạy cách chạm tay vào vật sau nó.

Dạy bằng cách biểu diễn cho bé thấy và trợ giúp cụ thể nhiều lần, dần dần giảm giúp đỡ. Bạn có thể bắt đầu bằng cách chỉ che một phần nhỏ đồ chơi, rồi tăng lên cho đến khi che được phân nửa. Lúc đầu tạo ra một trò chơi cùng với đồ chơi đó, để kích thích con bạn muốn tìm nó.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Có thể thực hành kỹ năng này với các loại đồ vật khắp trong nhà. Thử đặt gấu Teddy phân nửa dưới mền hoặc nửa chôn vật gì đó dưới hồ cát hoặc nhét phân nửa chiếc xe hơi đồ chơi dưới tấm thảm phòng khách.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này rồi, bạn có thể tiếp tục qua hoạt động tiếp theo trong chuỗi này, và cũng nhìn vào kỹ năng ở FM.C.26. Bạn có thể thực hiện cùng lúc hai vận động này nếu thích.

NHÌN XUỐNG SÀN KHI ĐỒ CHƠI RƠI XUỐNG

FM.C.25

Một trẻ sơ sinh còn nhỏ không hề nhìn xuống khi đồ chơi rơi khỏi tầm nhìn. Bé không quan tâm là nó vẫn còn đó, đang nằm trên sàn. Nếu con bạn không tìm đồ chơi bị đánh rơi, bạn có thể dạy bé.

Ở Macquarie chúng tôi thường bắt đầu dạy kỹ năng này ngay khi đứa trẻ làm việc được ở trình độ khoảng sáu tháng, bảo đảm rằng bé đã giỏi điều khiển đầu ở tư thế ngồi để nhìn theo một vận động lên xuống trong chiều cao giữa mắt và sàn nhà.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi mềm được bé ưa thích (không tạo tiếng động quá lớn khi rơi xuống).

Phương pháp: Để bé ngồi trong ghế cao của bé. Lắc đồ chơi từ bên cạnh bé, ngay dưới tầm mắt. Khi bé đang nhìn nó, thả cho nó rơi xuống sàn. (Bạn cũng có thể để bé ngồi trên đùi, nhưng như thế sẽ khó cho bạn vừa giữ bé vừa nhìn xem bé đang nhìn đi đâu.)

Đánh dấu + nếu con bạn cố gắng nhìn món đồ chơi rơi tới đâu. Bé không cần thiết phải tìm đồ chơi, nhưng bé phải cố gắng nhìn xuống sau khi đồ chơi rơi xuống.

Cách dạy

Bạn có thể giúp bằng hai cách: bằng cách khởi đầu với một đồ chơi gây tiếng động khi rớt xuống, và bằng cách tiến triển dần từ một lần rơi thấp đến một lần rơi cao. Bạn cần những đồ chơi gây tiếng động khi rơi, chẳng hạn cái chuông, và những đồ chơi ‘im lặng’.

Nếu con bạn gặp khó khăn khi nhìn xuống sàn từ trên ghế cao của bé, bạn để bé ngồi trên đùi một người khác, giữ bé để bé nghiêng tới trước và nhìn theo đồ chơi rơi xuống.

Thực hiện hết các bước sau đây để tìm ra điểm cần bắt đầu dạy cho bé.

1. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi gây tiếng động rơi xuống từ độ cao 15 cm.* Cầm đồ chơi ngang tầm mắt, và duy trì sự chú ý của con bạn vào nó khi bạn chậm chậm hạ nó xuống sàn. Khi còn cách sàn khoảng 15 cm, thả nó ra. Nếu con bạn không tìm nó, hãy hướng bé chú ý đến nó trên sàn – ‘Nó kia kia!’

2. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi không gây tiếng động rơi xuống từ độ cao 15 cm.* Làm như trên, dùng đồ chơi không gây tiếng động.

3. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi gây tiếng động rơi xuống từ độ cao 30 cm.* Làm như trên, Thả đồ chơi ra từ độ cao 30 cm.

4. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi không gây tiếng động rơi xuống từ độ cao 30 cm.* Làm như trên, dùng đồ chơi không gây tiếng động.

5. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi gây tiếng động rơi xuống từ độ cao 60 cm.* Làm như trên, thả rơi đồ chơi từ độ cao 60 cm.

6. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi không gây tiếng động rơi xuống từ độ cao 60 cm.* Làm như trên, dùng đồ chơi không gây tiếng động.

7. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi gây tiếng động rơi xuống từ ngay dưới tầm mắt.* Làm như trên, thả rơi từ ngay dưới tầm mắt. Đầu tiên đừng di chuyển chậm đồ chơi xuống dưới, mà phải lợi dụng thời gian để biết chắc con bạn đang nhìn vào nó trước khi nó rơi xuống.

8. *Nhìn xuống sàn khi một đồ chơi không gây tiếng động rơi xuống từ ngay dưới tầm mắt.* Làm như trên, dùng đồ chơi không gây tiếng động.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Dành nhiều thời gian thả rơi các vật!

Ghi nhớ và mở rộng

Khi bé đã thông thạo kỹ năng này, hãy tiến thẳng sang kỹ năng tiếp theo trong chuỗi này.

Đây là một hoạt động khác nhằm củng cố cho trẻ khái niệm về tính ổn định của vật. Trong hoạt động này đưa trẻ tìm những cách xử trí linh hoạt để lấy lại đồ chơi bị đặt ngoài tầm tay bé.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi ưa thích và một hộp đựng giày hoặc cái gối.

Phương pháp: Hướng chú ý của con bạn vào đồ chơi, và trong khi bé đang nhìn, đặt cái hộp hoặc cái gối chắn giữa bé và đồ chơi. Và bé vẫn nhìn thấy đồ chơi đó.

Đánh dấu + nếu con bạn đẩy hộp hoặc gối ra, hoặc vói qua nó, và lấy lại được đồ chơi.

Cách dạy

Kích thích con bạn lấy đồ chơi bằng cách nói ‘Đây là... Con lấy nó được không?’ Nếu cần, cầm tay bé chỉ cách đẩy vật chắn ra, hoặc vói qua vật chắn.

Giờ chơi và những hoạt động trong nhà

Trò chơi này thích hợp dễ dàng với những hoạt động thường ngày. Có thể chơi trò này với gấu Teddy và một cái gối vào giờ đi ngủ, hoặc chơi với con vịt cao su và một cái đĩa nhựa trong bồn tắm. Có rất nhiều sự biến đổi khác nhau. Thử ‘giấu’ một đồ chơi dưới một vật đựng bằng nhựa trong hoặc phía sau nắp hộp trong suốt của cái hộp đựng áo sơ mi. Cắt thành một cửa sổ trên một mảnh bìa cứng rồi che giấy bóng kính lên đó. Tiếp theo đặt con búp bê yêu quý của bé xuất hiện bên cửa sổ, có thể xuất hiện rồi biến mất tạo thành trò chơi ú oà. Bạn cũng có thể đặt một vật chắn giữa mặt bạn và mặt bé, và đợi bé lấy nó ra, thỉnh thoảng hé nhìn qua phía trên để khuyến khích bé. Để một lần nữa từ vận động này chuyển qua các vận động ú oà đầu tiên trong các Chuỗi Cá nhân và Xã hội (PS.A.10, 14).

Ghi nhớ và mở rộng

Bước tiếp theo là che giấu đồ chơi hoàn toàn, nhờ vậy hoạt động này sẽ dẫn dắt tự nhiên đến kỹ năng được mô tả trong FM.C.32.

TÌM ĐỒ CHƠI BỊ CHE GIẤU HOÀN TOÀN

FM.C.32

Bây giờ con bạn có thể học tìm những vật đã hoàn toàn không còn nhìn thấy. Khi bé làm việc này bé tỏ ra là bé biết vật vẫn còn mặc dù bé không thể nhìn thấy nó.

Cách đánh giá

Như FM.C.24 hoặc 26, chỉ khác là bây giờ vật bị che hoàn toàn không nhìn được. Lúc đầu hãy để bé chơi với nó, và nhìn khi bạn che nó lại.

Cách dạy

Bạn có thể dạy kỹ năng này giống như FM.C.24, chỉ khác là bây giờ từ đồ chơi bị che giấu một phần, bạn tăng dần lên để che hoàn toàn. Bạn có thể chọn cách dạy kỹ năng này thông qua những hoạt động như những hoạt động ở FM.C.26, che đồ chơi hoàn toàn để con bạn không nhìn được.

Giờ chơi và những hoạt động trong nhà

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này rồi, bạn có thể thử thách thêm một số thay đổi khác. Để chuyển tiếp sang kỹ năng cuối cùng của chuỗi này, FM.C.42.

TÌM VẬT GIẤU DƯỚI HAI LỚP VẢI

FM.C.42

Khái niệm của trẻ về tính ổn định của vật được hình thành tốt khi đạt tới trình độ này. Hoạt động này được thiết lập để khuyến khích trẻ dời theo một vật suốt một chuỗi các sự kiện phức tạp hơn. Những kỹ năng về tính ổn định và kỹ năng thử lại một lần nữa nếu cần, cũng được củng cố.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi ưa thích. Hai mảnh vải cạnh khoảng 30 cm. Cũng có thể dùng các vật đựng hoặc màn chắn lật úp lại.

Phương pháp: Đặt hai mảnh vải cạnh nhau lên bàn, giấu đồ chơi nhiều lần dưới một mảnh, để con bạn lấy lại đồ chơi trong mỗi lần như vậy. Bây giờ giấu đồ chơi dưới mảnh vải thứ hai.

Đánh dấu + nếu con bạn tìm đồ chơi dưới mảnh vải thứ hai.

Cách dạy

Khi bạn lần đầu giới thiệu trò chơi này, tiếp diễn thật chậm và thận trọng, hướng con bạn chú ý đến từng cử động của bạn.

Nếu con bạn nhìn dưới mảnh vải không thấy đồ chơi, hãy nói ‘ Nó không ở đó. Nó ở đâu?’ Cho con bạn thời gian tự nhìn bên dưới mảnh vải, trước khi tiến hành giúp đỡ bé.

Luôn ghi nhớ khi dạy là các kỹ năng về tính ổn định sau một sai lầm, và các kỹ năng thử những chọn lựa khác, đều là những kỹ năng quan trọng như chúng vốn như thế và cần được củng cố chắc chắn. Tránh nói ‘Không’ hoặc ‘Con sai rồi’ khi con bạn nhìn dưới mảnh vải trống không. Hãy đáp lại theo cách khuyến khích bé thử làm một cách khác.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Trò chơi này sẽ vô cùng thú vị khi chơi với hai cái gối trên sàn – hoặc còn tốt hơn nữa, trên giường lớn! Bạn có thể dùng những cái gối lớn hoặc mấy cái đệm trường kỷ, nếu con bạn nhắc nhở chúng. Còn việc đặt một bức hình hay một bức ảnh chụp vào một trong hai phong bì thì sao? Hoặc để một miếng sáng ւých dưới một trong hai cái đĩa trên bàn? Bạn sẽ tự mình tìm nhiều thay đổi khác nhau.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Những trò chơi giấu- và- tìm có một vai trò quan trọng xuyên suốt các năm trước tuổi đến trường.

Đây là một số thay đổi thử thách.

Đề một đồ chơi dưới một trong hai vật đựng giống y nhau, trong khi đó con bạn quan sát. Tiếp đó bạn di chuyển hai vật đựng theo vòng tròn. Con bạn có thể xác định đúng vật đựng nào không? Nếu đầu tiên bé tìm ở vật đựng sai, thì sau đó bé có nhìn dưới cái kia không? Sau đó bạn có thể thử làm với ba vật đựng. Bạn có thể dùng những miếng thức ăn nhỏ để chơi trò này như một cách thiết đãi đặc biệt.

Khuyến khích con bạn đến lượt mình giấu một đồ chơi – bạn chú ý xem.

Trò chơi này chơi được trên sàn hoặc ngồi chơi ở bàn rộng. Cột những đoạn giấy dài vào đầu hai hoặc ba vị đựng trứng, để làm những chiếc ‘xe lửa’. Để đồ chơi

hoặc thức ăn vào một trong các xe lửa và đưa các đầu giấy cho con bạn. Nhìn xem bé có thể kéo được chiếc xe lửa đang chở thức ăn về phía mình không.

Dầu ba món ăn nhỏ trong phòng, trong khi vẫn để con bạn nhìn thấy. Tiếp đó nhìn xem bé có nhớ chỗ của các thứ đó không. (Dùng dùng những thức ăn phải mất thì giờ mới ăn được hoặc thức ăn bé không quan tâm.).

Trẻ trước tuổi đi học lớn hơn sẽ thích trò chơi giấu- và- tìm thuần túy, đặc biệt khi cả nhà cùng tham gia.

CHƯƠNG 4

FM.D: Đặt Để

Các bé sơ sinh còn rất nhỏ thường thả các vật ra một cách ngẫu nhiên, khi chúng hết quan tâm, nhưng chúng không biết cách thả ra, hoặc bỏ một vật gì ra theo yêu cầu của ai. Việc học đặt để vật một cách có cân nhắc tiêu biểu cho một bước tiến đáng kể trong khả năng điều khiển bàn tay của bé. Và đặt để với mục tiêu chính xác đòi hỏi sự kết hợp tỉ mỉ bàn tay và mắt.

Nhiều trẻ tự học cách bỏ ra một cách thận trọng – ít nhất khi đến trình độ thả vật ra có sự hỗ trợ ở cổ tay (FM.D.27). Con bạn có thể tựa cánh tay trên khay ghế cao của bé và thả vật rơi xuống qua mép khay – tỏ ra vui thích xem bạn nhặt chúng lên! Nếu con bạn làm vậy, đánh giá tìm ra điểm bé đã đạt trong chuỗi này, và bắt đầu dạy từ đó.

Nếu sự đặt để có cân nhắc chưa bắt đầu, bạn có thể bắt đầu dạy nó (bắt đầu với FM.D.27) ngay khi con bạn đã đạt trình độ của 6 tháng trong chuỗi FM.B: Cầm nắm.

Lưu ý rằng trong việc dạy các kỹ năng đặt để bạn sẽ dạy con bạn làm theo một hướng dẫn mới – ‘Đặt xuống’. Nếu bạn dùng chỉ dẫn này ngay lúc bắt đầu, thì chẳng bao lâu nó sẽ giúp con bạn biết điều bé cần làm.

Những kỹ năng dưới đây sẽ dẫn dắt con bạn dần dần từ sự thả vật ra có cân nhắc lần đầu tiên đến khả năng điều khiển cao độ, đặt để có mục đích chính xác.

Dưới đây chúng tôi liệt kê các kỹ năng trong chuỗi này.

6 đến 9 tháng

27. Thả một vật ra khi cổ tay được đỡ.

9 đến 12 tháng

36. Để các vật vào một cái bát

37. Đặt các vòng lớn vào trụ.

38. Đặt một chốt vào hộp.

12 đến 15 tháng

43. Đặt một chốt lớn vào bảng cắm chốt.

44. Đặt một hình tròn vào bảng tạo hình

45. Xây một tháp gồm hai khối vuông.

18 tháng đến 2 năm

62. Xây một tháp gồm sáu khối vuông.

2 đến 3 năm

96. Xây một tháp gồm tám khối vuông.

97. Đặt sáu chốt nhỏ vào bảng cắm chốt.

Lưu ý rằng các kỹ năng đặt đề này được ứng dụng và mở rộng trong các chuỗi FM.E: Kỹ xảo và FM.H: Giải quyết Vấn đề và Trò chơi Lắp ráp và trong nhiều hoạt động từ các chuỗi khác.

THẢ MỘT VẬT RA KHI CỔ TAY ĐƯỢC ĐỖ**FM.D.27**

Đối với trẻ việc thả vật ra có cân nhắc sẽ dễ dàng hơn nếu trẻ được đỡ ở cổ tay – hoặc do bàn tay bạn hoặc do một bề mặt bằng phẳng như mặt bàn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một vật nhỏ dễ cầm.

Phương pháp: Khi con bạn đang cầm vật, đỡ cổ tay bé hoặc đặt bàn tay nắm lại của bé trên mặt bàn. Nói ‘Đặt xuống’.

Đánh dấu + nếu con bạn thả vật ra.

Cách dạy

Dùng lời chỉ dẫn rõ ràng – ‘Đặt xuống’ ngay khi bắt đầu. Tiến hành như đã mô tả ở phần cách đánh giá. Nếu con bạn không thả vật ra, nhắc lại yêu cầu của bạn, gõ nhẹ vào bàn tay bé để kích thích bé thả ra. (Thử nghiệm nhiều cách gõ khác nhau đến khi tìm được cách thích hợp.)

Bạn có thể gõ nhẹ hơn khi con bạn hiểu vấn đề, đến khi cuối cùng bé đáp ứng được yêu cầu của bạn mà không cần gõ vào tay.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bạn có nhiều dịp để thực hành kỹ năng này mỗi ngày, chỉ đơn giản là sử dụng bất cứ cái gì có trong tay – những viên đá nhỏ trong vườn, những món đồ chơi nhỏ của anh chị, những thứ lặt vặt trong bếp. Thỉnh thoảng dùng bàn tay bạn để làm một bề mặt phẳng.

Ghi nhớ và mở rộng

Duy trì luyện tập đến khi bạn sẵn sàng tiếp tục sang đề mục FM.D.36 để dạy con bạn học cách để vật vào vật đựng. Khi bạn luyện tập, hãy tìm những dấu hiệu cho thấy con bạn trở nên ít lệ thuộc vào sự đỡ tựa ở cổ tay.

ĐỂ CÁC VẬT VÀO MỘT CÁI BÁT

FM.D.36

Một khi con bạn tự ý thả vật ra trên một bề mặt phẳng thì bé có thể biết thả một vật ra từ một độ cao – tức là không cần đỡ ở cổ tay.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một khối nhỏ và một cái bát không đầy (chẳng một cái bát ăn cơm).

Phương pháp: Sau khi con bạn lấy khối đồ chơi ra, bạn để cái bát sao cho bé phải vói khoảng 8 cm và nói ‘Đặt xuống’. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn vói tay, để vật vào bát và thả nó ra, được một lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Bạn cần có nhiều vật nhỏ và các vật đựng đa dạng.

Các vật và / hoặc các vật đựng tạo ra tiếng động dễ nghe đều rất thuận lợi, nếu bạn may mắn tìm được chúng.

Thực hiện hết các bước dưới đây, và bắt đầu dạy tại điểm con bạn bắt đầu gặp khó khăn. Luôn luôn đưa ra một chỉ dẫn rõ ràng: ‘Đặt xuống’. Bạn cũng thay đổi các hướng giúp đỡ.

1. *Thả một vật ra khi bàn tay được để trực tiếp phía trên bát và được nhắc thả ra một cách cụ thể.* Đưa vật cho con bạn, và cầm bàn tay bé để trực tiếp phía trên bát. Kích thích bé thả ra bằng cách gõ nhẹ vào lưng bàn tay trong khi vẫn đỡ lấy cổ tay bé.

2. *Thả vật ra khi bàn tay được để trực tiếp phía trên bát, được đỡ ở khuỷu tay.* Bỏ qua việc đỡ cổ tay và gõ bàn tay ở bước này.

3. *Vói 4 cm và thả một vật vào bát.* Miệng bát phải rộng hơn bàn tay con bạn. Hướng dẫn bé nếu cần bằng một va chạm nhẹ nhất có thể có được về hướng đáy bát, giảm giúp đỡ khi bé hiểu vấn đề.

4. *Vói 6 cm và thả một vật vào bát.* Bây giờ giữ cái bát hơi xa hơn một chút. Bảo đảm là bé nhìn cái bát. Thử làm cho bé thấy trước khi bạn giúp bé cụ thể.

5. *Vói 8 cm và thả một vật vào bát,* như trong mục tiêu chính.

Nếu suốt bước 3,4 hoặc 5 con bạn thả vật ra quá sớm, chứng tỏ không đáp ứng – bạn đưa vật cho bé và làm lại bài tập. Nếu bé vẫn cứ thả ra quá sớm, bạn trở lại bước 2 và khen bé nhiều để bé thành công. Kế tiếp bạn dời cái bát đi lần nữa.

Vì đây là một loại hoạt động mới hoàn toàn đối với bé, bé cần những chỉ dẫn rõ ràng của bạn khi bạn yêu cầu bé làm gì. Cách hướng dẫn tốt nhất là dành riêng cho bé những lời khen tặng của bạn khi bé đặt để thành công.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nếu trong khi dạy lấy vật ra (FM.B.29), bạn đã sắp xếp để đồ chơi của con bạn vào các vật đựng, phạm vi bạn chơi với bé sẽ được thiết lập tốt để tập luyện việc đặt đồ. Lưu ý rằng nhiều trẻ thấy để vật vào vật đựng đặt trên sàn dễ hơn so với để vào vật đựng đặt trên bàn.

Thật là thú vị khi thực hành thả vật có cân nhắc mà không cần nhắm đích đến. Luân phiên với con bạn thả vật rơi từ cao xuống và xem nó rơi tới đâu. Thả vật xuống nước tạo tiếng rơi tõm thật dễ thương.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn thông thạo kỹ năng này bạn có thể giới thiệu thêm vài vật dụng khó hơn. Cũng như trò chơi chọt - và - hộp đựng đã mô tả trong FM.D.38 bạn có thể thử một vài ý kiến dưới đây

Khi thả viên bi vào cái hũ kem sẽ gây tiếng động quyền rũ. Và dĩ nhiên là phải trông chừng bé cẩn thận.

Có thể ứng biến làm một hộp thư bằng cách cắt một lỗ trên nắp hộp kem ăn hay hộp giấy. Cái nắp này sau đó mở ra được để lấy lại đồ chơi. Phần lớn các hộp thư làm sẵn đều có quá nhiều lỗ đối với các bé đang ở mức phát triển này, nhưng bạn vẫn có thể cột chúng lại ngoại trừ một lỗ tròn.

Đề một quả banh bàn hoặc banh gôn vào đầu một ống hình trụ bằng bìa cứng rồi xem nó lăn ra ở đâu kia. Hoặc buộc một đầu của cái túi đựng cam mà tại đó bạn đã khâu vào vài cái chuông nhỏ, để khi vật rơi xuống sẽ gây tiếng leng keng.

Đề vật dụng bên cạnh con bạn, cũng như thẳng trước mặt để khuyến khích bé nhắm vào chính xác.

ĐẶT CÁC VÒNG LỚN VÀO TRỤ

FM.D.37

Vận động này dạy cho bé với và nhắm vào theo một kiểu khác. Có thể dạy được khi đứa trẻ đã thông thạo FM.B.30 (kéo các vòng ra khỏi cột).

Lưu ý rằng nhiều bộ vòng- cột bán sẵn có cột quá cao, đòi hỏi bé phải với lên – một kỹ năng khó hơn. Cột không được cao quá ngực bé khi đặt trên một bề mặt cứng trước mặt bé. Nếu cần, xén cột thấp còn khoảng 10 cm, hoặc dùng một đoạn chọt tự làm một bộ riêng cho bạn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một cột ngắn (cao khoảng 10 cm) gắn trên đế.

Phương pháp: Đặt cột trước mặt con bạn, và làm cho bé xem động tác đặt vào. Đưa bé một cái vòng và bảo bé ‘đặt vào’. Không nên để bé phải với quá khoảng 5 cm.

Đánh dấu + nếu con bạn di chuyển vòng qua cột và thả rơi trên cột. Bé phải làm như vậy ba lần.

Cách dạy

Có thể dạy kỹ năng này theo ba bước.

1. *Thả một vòng lên cột khi bàn tay được hướng dẫn về phía trên trụ.* Hướng dẫn bàn tay con bạn về phía trên cột, và nói ‘Đặt vào’. Nếu bé không thả ra, dùng động tác gõ đã mô tả trong FM.D.36.

2. *Chia cái vòng về phía cột và thả lên đó, khi được giúp cầm cái vòng đúng cách.* Vấn đề ở đây là ít khi cầm đúng vị trí, tức là cầm vòng ở góc thích hợp. Trước khi con bạn nhắm hướng cột, hãy bảo đảm là chiếc vòng trong tay bé đang trong tư thế nằm ngang so với mặt bàn.

3. *Đặt vòng lên cột không cần giúp,* như trong mục tiêu chính. Bây giờ bé phải tự nhắm hướng và để vòng lên.

Trong tất cả các bước, nhớ thực hành đều hai tay.

Vì một số lý do, vận động này trở thành điều lo ngại cho nhiều giáo viên và phụ huynh có liên quan đến các chương trình can thiệp sớm. Dường như có nhiều trẻ thực lòng không thích bài tập này, hoặc là do chúng cảm thấy sự do dự ở các giáo viên của chúng? Một sai lầm chúng tôi đã thấy là giáo viên yêu cầu trẻ để vòng lên cái này liên tiếp cái kia liên một mạch, trẻ không có cơ hội chơi thực sự với chúng. Hãy để con bạn tìm hiểu chúng, cả trong lẫn ngoài các giờ học đặc biệt. Bạn có thể tạo được một kết quả phần khởi bằng cách xoay nhanh các vòng quanh cột. Các ý kiến sau đây cũng có thể giúp kết hợp việc học kỹ năng này với sự vui đùa. Nhưng nếu con bạn vẫn tiếp tục không thích vận động này (hay bất cứ vận động nào khác), bạn hãy bổ sung bằng một vận động đặt để khác cũng nhằm đạt mục đích kết hợp tay và mắt.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Sử dụng cánh tay bạn làm ‘trụ’ với ngón trỏ chia ra. Để hơi chéch một cái cán chôi và xem những cái vòng trượt xuống.

Ghi nhớ và mở rộng

Có nhiều loại đồ chơi bán ngoài thị trường thích hợp cho kỹ năng này, ở nhiều mức độ khó khăn khác nhau. Một khi con bạn quen chơi với những vòng rộng, bạn tìm những đồ chơi khó hơn có vòng chặt hơn hoặc có cột cao hơn. Cũng để bé treo đồ vào móc. Nếu bé thích bộ uống trà của bé, bạn có thể móc các tay cầm của các tách thành một hàng đặt ở góc vui chơi của bé.

ĐẶT MỘT CHỐT VÀO VỎ HỘP

FM.D.38

Ở đây đứa bé phải nhắm vào vật đứng, rồi xoay cổ tay để cái chốt vào. Nếu bé thả phía trên vật đứng thì không bảo đảm để được chốt vào.

Cách dạy

Dụng cụ: Một đoạn chốt hoặc que dài từ 10 đến 15 cm. Một vỏ hộp nhỏ (như hộp thức ăn trẻ em) hoặc cái cốc.

Phương pháp: Để vỏ hộp trên khay ghế cao trước mặt con bạn và làm cho bé xem cách để chốt vào. Đưa chốt cho con bạn và nói ‘Đặt vào’. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt chốt vào hộp. Bé phải làm được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Một số trẻ học cách đặt chốt vào bằng cách xoay để chốt ở tư thế thẳng đứng, rồi thả rơi xuống. Một số khác lại học để một đầu chốt vào bên trong vành hộp rồi ấn xuống sao cho khi thả ra thì chốt sẽ ở đó. Cách làm sau hữu ích hơn khi thực hành với những lỗ nhỏ hơn và những chốt để vào sát sao hơn, nhưng cách thứ nhất có thể chấp nhận được ở giai đoạn này cho con bạn.

Quyết định kế hoạch của bạn, và dạy bằng cách nhắc nhở con bạn một cách cụ thể, dần dần rút lui sự giúp đỡ khi kỹ năng này đã đạt được.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Có thể đặt các muỗng và các bàn chải răng vào nhiều cốc. Nếu bạn đã dùng hộp thư trong FM.D.36 thì bây giờ thử dùng lại với một cái chốt thay cho quả banh. Cầm cái lõi giấy của cuộn giấy vệ sinh và để con bạn thả những cái chốt qua lõi giấy rơi cho xuống sàn.

Ghi nhớ và mở rộng

Thử dùng một số hộp đựng nhỏ hơn, chẳng hạn những ống nhựa trong suốt đựng một lô các khối vuông có bán ngoài thị trường. Nếu bạn có món đồ chơi có các chốt cắm vào lỗ rất sít sao, bạn có thể dùng được lúc này. Kỹ năng này sẽ được mở rộng trong kỹ năng tiếp theo trong chuỗi này. Đưa ra các dụng cụ có tính thử thách tăng dần cho đến khi gặp mục tiêu kế tiếp.

ĐẶT MỘT CHÓT LỚN VÀO BẢNG CẮM CHÓT

FM.D.43

Kỹ năng này là mở rộng của FM.D.38. Có thể con bạn chưa chuẩn bị cho kỹ năng lắp đặt rất sít sao, nhưng kỹ năng này thực sự đòi hỏi một mục tiêu chính xác.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng cắm chốt bằng gỗ hoặc đồ chơi cắm chốt vào lỗ với các chốt có kích thước sao cho khi lắp vào lỗ vừa vặn thoải mái.

Phương pháp: Biểu diễn cho con bạn xem cách làm rồi đưa bé một chốt và bảo ‘Đặt vào’.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt chốt vào lỗ được ít nhất ba lần.

Cách dạy

Con bạn cần phải đưa chốt vào lỗ, chứ không phải chỉ đơn giản là thả cho rơi xuống.

Thử nghiệm với nhiều vật đựng khác nhau đến khi bạn tìm thấy mức độ thành công của bé trong giai đoạn này. Sau đó bạn tìm một vật đựng khác hơi chặt hơn, rồi cứ thế, đến khi đạt được trình độ như đã mô tả trên.

Dạy bằng cách trợ giúp cụ thể, rồi giảm dần khi con bạn đã thành thạo.

Quan sát là điều rất quan trọng trong hoạt động này, vì vậy phải nhắc con bạn nhìn nếu bé lơ đãng.

Một khi bé đặt chốt vào được rồi, hãy để bé chơi với đồ chơi này một lát trước khi thử lại lần nữa.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tìm những vật dụng có lỗ, hoặc tạo ra các lỗ ở các hộp hoặc các vật đựng bằng nhựa tổng hợp. Bây giờ bạn có thể dùng những lỗ nhỏ hơn những lỗ đã sử dụng trong các hoạt động mở rộng ở FM.D.36. Cũng như chốt, bạn có thể dùng muỗng, kẹp phơi áo quần, dụng cụ làm bếp, v.v...

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn thông thạo kỹ năng này, bé có thể thử những chốt lắp vào sít sao hơn. Những bảng cắm chốt có lỗ phía trên đỉnh các chốt cũng rất tốt, vì sau đó con bạn có thể dùng chúng để xây tháp.

Đây là kỹ năng cắm chốt vào lỗ cuối cùng được dạy trực tiếp trong chương trình này. Mặc dù con bạn sẽ sử dụng kỹ năng nhắm vào theo những cách khác, chúng tôi vẫn đề nghị bạn nên thỉnh thoảng quay lại hoạt động này để biết chắc rằng bé vẫn duy trì kỹ năng này.

ĐẶT MỘT HÌNH TRÒN VÀO BẢNG TẠO HÌNH (KHÔNG CHỌN LỰA)

FM.D.44

Đây là một loại kỹ năng đặt đề khác – kỹ năng ấn một hình thù dẹt vào một lỗ. Sau đó bé sẽ sử dụng kỹ năng này để chơi trò chơi lắp ráp.

Trò chơi lắp ráp được dạy trong chuỗi FM.H (Giải quyết vấn đề và trò chơi lắp ráp) Thật vậy, các kỹ năng lắp ráp ban đầu thuộc vào cả hai chuỗi Lắp ráp và Đặt đề. Nhưng chúng tôi thấy tốt nhất nên dạy ngay kỹ năng lắp ráp này trước tiên vào lúc này, trong số các kỹ năng đặt đề.

Ngay khi con bạn thành thạo kỹ năng này, bạn có thể tiếp tục chuỗi FM.D và bắt đầu dạy các kỹ năng lắp ráp trong FM.H.

Chúng tôi bàn chi tiết về vấn đề tìm những trò chơi lắp ráp khởi đầu thích hợp trong chuỗi FM.H. Đối với đề mục cụ thể này có một cách khá đơn giản xoay quanh vấn đề này. Hoàn toàn không cần thiết rằng tấm bảng tạo hình của bạn phải có đáy, vì vậy yêu cầu người làm ra nó cắt một lỗ tròn thành một mẫu ván, và làm thành một hình tròn hơi nhỏ hơn một chút. Chà nhám các cạnh rồi sơn màu nếu bạn muốn. Bạn sẽ ngồi làm việc trên bàn với các mảnh ván dẹt, vì vậy sẽ không thành vấn đề nếu hình thù này lọt ra ngoài khi bạn nhấc bảng lên.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng tạo hình (bảng lắp ráp) có các hình tròn đường kính khoảng 6 đến 8 cm. Nếu bạn cũng đang sử dụng những hình dạng khác thì hãy giữ chúng lại. Con bạn không cần phải chọn lỗ nào để đặt hình vào.

Phương pháp: Đặt bảng lên bàn, và biểu diễn ấn hình vào lỗ. Đưa hình cho con bạn và nói ‘Đặt vào’.

Đánh dấu + nếu con bạn ấn hình tròn đúng vào lỗ được ít nhất ba lần. Nếu chỗ lắp vào quá chật bạn có thể giúp bé ấn hình xuống vào trong lỗ, nhưng bé phải tự mình định được vị trí.

Cách dạy

Cũng như các dụng cụ đã mô tả trên đây, sẽ rất hữu ích nếu có vài hình tròn nhỏ hơn lắp vào lỗ thật dễ dàng. Thử dùng những cái nắp.

Giúp con bạn ấn hình vào lỗ, lúc đầu dùng những hình nhỏ hơn nếu bạn có. Ngay khi hình đã vào lỗ, nói cho con bạn biết nó đã nằm trong lỗ, và giúp bé gẩy nhẹ hình trên các mép lỗ để bé cảm nhận được, cũng như thấy được ‘ở trong’ nghĩa là gì. Giảm dần sự giúp đỡ của bạn khi bé hiểu được vấn đề.

Một số trẻ cảm giác chúng đã làm xong bài tập nếu hình tròn đặt vào được một phần. Nhắc bé, bằng lời nói nếu có thể, để bé tiếp tục cố gắng. Đáp lại thật nhiệt tình khi hình được lắp vào hoàn toàn – bé phải cảm thấy sự khác nhau trong phản ứng của bạn đối với một cố gắng trọn vẹn và không trọn vẹn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Để con bạn đập cái nút bòn tằm khi đi tắm. Một số khay đựng bánh qui và soong luộc trứng có những lỗ tròn, và bạn có thể dùng những cái nắp hoặc nút hoặc miếng lát ly. Một bộ lát ly và một hộp có nhiều lỗ trên nắp là món đồ chơi lý tưởng – khuyến khích con bạn đẩy nhẹ chúng vào hơn là bỏ tọt vào.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn thông thạo kỹ năng này rồi, bạn có thể tiếp tục các kỹ năng giải quyết - trò chơi lắp ráp trong chuỗi H, bắt đầu với FM.H.56, cũng như tiếp tục các kỹ năng đặt đề trong chuỗi này.

XÂY MỘT THÁP BẰNG HAI KHỐI VUÔNG FM.D.45

Đây là một kiểu đặt đồ mới – và là một kỹ năng căn bản cho trò chơi tiền học đường. Việc đặt một khối lên trên một khối khác đòi hỏi khả năng điều chỉnh tốt của tay và mắt. Đứa bé phải biết nhắm hướng chính xác, giữ thẳng bằng khối và thả ra mà không làm đổ tháp.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Bốn khối vuông nhỏ – khoảng 3 cm. Tránh dùng khối nhựa vì chúng dễ bị trượt.

Phương pháp: Biểu diễn cho bé xem với hai khối vuông. Để khối thứ ba lên bàn, và đưa cho con bạn khối thứ tư, hướng dẫn bé ‘đặt lên’, giống như cái tháp của bạn. Đừng cầm giữ khối làm đế dưới cùng.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt khối lên. Bé phải làm được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Bạn cần có các khối vuông cạnh 3 cm và đủ loại khối lớn hơn.

Tìm khối nhỏ nhất mà lúc này con bạn có thể đặt lên đó khối vuông 3 cm, và bắt đầu làm việc với một khối chỉ hơi nhỏ hơn một chút. Tiếp tục giảm kích thước của khối làm nền đến khi bé đặt khối vuông lên một khối có kích thước tương đương.

Bằng cách giảm kích thước của khối nền theo cách này, bạn đã giúp con bạn nhắm hướng chính xác. Kỹ năng này cũng dựa vào sự thả ra chính xác, và có hai vấn đề khác hẳn nhau có thể xảy ra ở đây.

1. *Thả khối vuông ra quá sớm.* Việc thả khối lên sẽ không thực hiện được với những khối vuông cùng kích thước. Nếu con bạn làm như vậy trong khi bạn thực hiện với những khối lớn làm nền, thì bạn làm thẳng với khối vuông cùng kích thước, để bé tự thấy rằng kỹ thuật này không thích hợp. Bạn có thể nhắc bé một cách cụ thể để bé tiếp tục đến khi các khối gặp nhau, nhưng đừng khuyến khích bé đập khối vuông xuống, nếu không bạn sẽ kết thúc bằng vấn đề khác!

2. *Làm khối vuông đổ xuống.* Có thể không gây đổ nhào được với một tháp hai khối, nhưng chắc chắn sẽ xảy ra khi bé xây tháp cao hơn. Để ngón tay bạn dưới cổ tay bé khi bé hạ bàn tay xuống, kết hợp lời nói ‘nhẹ nhàng’, sẽ ngăn bé quá mạnh tay. Không nhắc nhở cụ thể nữa khi bé hiểu vấn đề.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Càng luyện tập nhiều càng nhuần nhuyễn kỹ năng này! Tất cả các loại đồ vật có thể chồng đồng lên được – Nếu chúng lớn hơn các dụng cụ bạn đã dùng trong các buổi dạy thì cũng không hề hấn gì cả. Bạn có thể dùng những mảnh bao bì xộp, những cái tách lồng vào nhau úp ngược lại, chơi với các khối đủ loại (kể cả các khối bằng vải), những sản phẩm mỹ nghệ bằng gỗ cắt rời, tất cả các loại hộp đựng thức ăn, v. v...

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng ở FM.D.62.

XÂY MỘT THÁP SÁU KHỐI VUÔNG FM.D.62

Các bước dưới đây cho bạn thấy cách phát triển dần dần các kỹ năng xây dựng của con bạn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Sáu khối vuông 3 cm.

Phương pháp: Đặt một khối lên bàn và đưa con bạn khối thứ hai. Nói ‘Đặt khối lên khối’. Tiếp tục đến khi bé xây xong một tháp gồm sáu khối vuông. Đừng vội ở để tháp.

Đánh dấu + nếu con bạn xây xong một tháp gồm sáu khối vuông, không cần trợ giúp cụ thể, được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Các bước dạy rõ ràng như sau:

1. *Xây một tháp gồm ba khối vuông.*
2. *Xây một tháp gồm bốn khối vuông.*
3. *Xây một tháp gồm năm khối vuông.*
4. *Xây một tháp gồm sáu khối vuông.*

Nếu con bạn muốn đập cho tháp đổ xuống trước khi làm xong (một sự thôi thúc tự nhiên!) thì bạn đặt tất cả khối bạn muốn bé sử dụng ở nơi bé nhìn thấy được và bảo bé ‘Tất cả khối sẽ như thế đấy’. Rồi nói ‘Con làm xong rồi!’ và để bé làm đổ tháp nếu bé muốn.

Nếu con bạn làm tháp nghiêng qua do bé đặt các khối xuống quá mạnh, bạn áp dụng phương pháp như đã mô tả cho đề mục FM.D.45.

Không bao giờ giữ phần nền tháp cho vững chắc giúp bé. Điều này chỉ cho bé một cảm nhận sai lầm về việc xây tháp như thế nào. Nếu bé chán nản khi tháp của bé đổ xuống, xây lại cho bé nhưng chỉ đến thời điểm xảy ra sự cố, làm cho bé xem kỹ thuật xây như thế nào để thành công.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng như FM.D.45, hướng đến những cấu trúc cao hơn.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng được mở rộng trong FM.D.96. Có lẽ cả bạn lẫn con bạn đều muốn nghỉ ngơi trên thành quả của bạn một lát, và tiếp tục thưởng thức trò chơi với các khối theo một cách ít rắc rối hơn.

XÂY MỘT THÁP TÁM KHỐI VUÔNG

FM.D.96

Đây là phần đánh giá và dạy cho FM.D.62, phát triển đến tám khối vuông.

ĐẶT SÁU CHÓT NHỎ VÀO BẢNG CẮM CHÓT

FM.D.97

Kỹ năng này đòi hỏi sự nhắm hướng rất chính xác và khả năng điều chỉnh những vật rất nhỏ được cắm giữa ngón trỏ và ngón cái.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng cắm chốt với các lỗ có đường kính khoảng 2 mm để kết hợp.

Phương pháp: Biểu diễn đặt một chốt vào lỗ. Đưa con bạn vài chốt và bảo bé đặt chúng vào lỗ.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt sáu chốt nhỏ vào các lỗ.

Cách dạy

Dạy bằng cách tăng dần sự trở ngại của các dụng cụ bạn đưa cho con bạn, từ FM.D.43 trở đi.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tại thư viện đồ chơi của bạn, cửa hiệu đồ chơi tiền học đường hoặc cửa hiệu đồ chơi, bạn tìm những chốt có lỗ phía trên và bên hông, để bé có thể xây tháp và những cấu trúc khác; các hạt xâu lại với nhau thành vòng đeo tay và vòng cổ; những bảng cắm chốt lắp ghép, v. v...

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Bạn sẽ tìm thấy nhiều cách giúp con bạn nhớ và mở rộng các kỹ năng đặt đồ chính xác. Nhà bếp là một chỗ tập luyện tuyệt vời. Bạn có thể tạo những lỗ nhỏ trên mặt chiếc bánh bích qui chưa nướng và bảo bé đặt vào mỗi lỗ một hạt nho khô. Để bé thêm vào ‘một nhúm’ vật liệu theo như công thức làm bánh. Sử dụng ngón cái và ngón trỏ để rắc cũng là một bài thực hành tốt.

Có thể con bạn thích trồng hạt giống vào trong vườn hoặc lấp các bu lông vào các đai ốc lấy trong hộp dụng cụ. Có vô số ứng dụng cho kỹ năng này, và chừng nào bạn còn ý thức rằng con bạn vẫn cần những thử thách mới thì chắc chắn bạn sẽ tìm ra chúng.

CHƯƠNG 5

FM.E: Kỹ Xảo

Khi đưa bé lớn lên, bé biết thao tác với mọi vật theo vô số cách. Có một ý nghĩa chung cho phần lớn các kỹ năng trong các chuỗi như Cầm nắm, Đặt đồ, Vẽ và Giải quyết vấn đề và trò chơi lắp ráp, được gọi là kỹ xảo. Cũng như thế, nhiều kỹ năng trong các chuỗi Cá nhân và Xã hội như ăn, tắm rửa, chải chuốt và mặc quần áo có liên quan đến một mức độ nào đó của sự thao tác hoặc sự khéo tay.

Các kỹ năng chúng tôi lựa chọn cho chuỗi này tất cả đều là các kỹ năng Vận động tinh có liên quan đến việc sử dụng các vật theo một cách đích xác để đạt kết quả mong muốn. Tất cả kỹ năng này được sử dụng trong trò chơi, và bổ sung vào khả năng của trẻ để làm ra mọi vật hoặc khiến cho điều gì đó xảy ra. Khi được dạy song song với các kỹ năng của các chuỗi khác, các kỹ năng này tất cả đều thích hợp với việc mở rộng và kéo dài năng lực sử dụng mọi vật xung quanh của trẻ.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này.

9 đến 12 tháng

33. Kéo ngang một sợi dây lấy một đồ chơi.

- 34. Đẩy một xe lửa hoặc xe hơi đồ chơi.
- 35. Đập hai khối vuông vào nhau.

12 đến 15 tháng

- 50. Kéo thẳng đứng một sợi dây lấy một đồ chơi.

15 đến 18 tháng

- 58. Thao tác với một vật sử dụng cả hai bàn tay.

18 tháng đến 2 tuổi

- 70. Bắt chước xếp giấy.
- 71. Sử dụng dụng cụ giải quyết những vấn đề đơn giản.

2 đến 3 tuổi

- 91. Xâu bốn hạt lớn.
- 92. Xâu bốn hạt trung bình.
- 93. Cắt bằng kéo.
- 94. Mở ốc những đồ chơi có lắp đinh ốc.
- 95. Xây tháp bằng sáu khối Duplo.

3 đến 4 tuổi

- 127. Xâu bốn hạt nhỏ.
- 128. Cắt ngang một dải rộng 2 cm.
- 129. Cắt làm đôi một hình vuông 10 cm.
- 130. Dán một hình ở mặt thích hợp; đặt lên giấy.
- 131. Xây một hình thù Duplo đơn giản, tối thiểu sáu khối.

KÉO NGANG MỘT SỢI DÂY LẤY MỘT ĐỒ CHƠI

FM.E.33

Kỹ năng này có quan hệ mật thiết với các kỹ năng giải quyết vấn đề ban đầu đã mô tả trong chuỗi FM.G. Đứa trẻ phải dùng sợi dây để lấy món đồ chơi bé muốn đang ở trong tầm tay.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi ưa thích cột vào một sợi dây dài 60 cm. Bạn có thể dùng một đồ chơi kéo suốt theo chiều dài.

Phương pháp: Biểu diễn kéo đồ chơi bằng sợi dây. Để nó ngoài tầm tay con bạn, với sợi dây nắm trong tay. Nói ‘Lấy...’

Đánh dấu + nếu con bạn kéo sợi dây lấy được đồ chơi.

Cách dạy

Làm cho bé xem nhiều lần, và giúp đỡ cụ thể nếu cần trong các giai đoạn ban đầu.

Thử đặt đồ chơi chỗ cao nhất của ván dốc, để cho chỉ cần kéo nhẹ sợi dây cũng đủ làm nó lăn về phía con bạn.

Nếu con bạn có vấn đề trong thao tác với sợi dây, bạn thử đặt đồ chơi xa trên một góc tã. Khi kéo chiếc tã sẽ mang đồ chơi lại gần hơn. Khi con bạn rảnh thao tác này rồi, bạn thử với sợi dây có gắn một hạt bẹt lớn ở đầu để dễ cầm và kéo đi.

Nếu con bạn đang bò và hướng về phía đồ chơi không cần kéo sợi dây, bạn đặt đồ chơi bên trong hàng rào đồ chơi, và sợi dây để thò ra ngoài các chấn song, hoặc ngồi ở bàn lớn để chơi trò chơi này.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bạn có thể cột tất cả loại đồ vật lại để kéo, vì vậy bạn có thể để con bạn xuống để bé chơi với những thử thách khác nhau bao quanh bé! Thử vận động này trong khi bé nằm sắp chơi.

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn sẽ làm việc với một sự thay đổi các thử thách nhiều hơn trong vận động này khi bạn tiến tới kỹ năng FM.E.50 (kéo một sợi dây thẳng đứng lấy một đồ chơi).

ĐẨY MỘT XE LỬA HOẶC XE Ô TÔ ĐỒ CHƠI

FM.E.34

Khám phá các mục đích có chủ định của đồ chơi và các vật thể hàng ngày là một phần quan trọng của hiểu biết ban đầu. Đẩy một xe ô tô đồ chơi là một điểm bắt đầu tốt, vì đây là một kỹ năng chơi có lợi và nó liên quan đến một hoạt động Vận động tinh mới. Nó đòi hỏi đứa bé phải dùng sức đẩy xuống và tạo áp lực ngang cùng một lúc.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một xe ô tô hoặc xe lửa đồ chơi có chuyển động bánh xe thẳng tới trước (không phải loại xe kéo lùi).

Phương pháp: Thực hiện vận động cho bé xem và đợi bé bắt chước bạn, hoặc quan sát khi bé chơi với xe ô tô.

Đánh dấu + nếu con bạn đẩy xe nhiều lần theo một cách có chủ đích.

Cách dạy

Dùng phương pháp thực hiện cho bé xem, giúp đỡ cụ thể nhiều lần theo nhu cầu của bé và phát âm thanh ‘brum brum’.

Chúng tôi đã thành công nhiều lần với những chiếc ô tô hơi nặng tay khi đẩy (loại khởi động được do một loạt đẩy tới). Bé có thể hiểu ý nghĩa nhờ cảm nhận được sự chấn động truyền qua đôi bàn tay. Các ô tô phát âm thanh khi chuyển động cũng có thể chấp nhận được. Nhưng nếu những loại xe này hiện tại không có thì cũng khó kiếm được ở cửa hàng, vì vậy nên kiên nhẫn với cái bạn đang có.

Giờ chơi và các Hoạt động trong nhà

Đây là một hoạt động khác mà các anh chị của bé có thể sẵn sàng tham gia.

Đề bé ngồi ở một đầu cao hơn của một chỗ hơi dốc, để khi bé thả xe ô tô chạy thì nó sẽ chạy xuống.

Đẩy ô tô lên xuống hai chân bạn, rồi chân bé, để bé cảm nhận kết quả theo một cách khác.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn đẩy được một chiếc ô tô, bao gồm các loại ô tô, xe tải và xe lửa trong số các đồ chơi của bé.

Giới thiệu với bé những vật khác dùng cho những mục đích riêng biệt hoặc tạo nên những hiệu quả nhất định. Có thể kể đến lược chải đầu, muỗng, cốc, dao đồ chơi bằng nhựa, nón, cái còi, con quay. (Liên hệ PS.A.22).

ĐẬP HAI KHỐI VUÔNG VÀO NHAU

FM.E.35

Khi bé thử nghiệm đập các vật vào nhau, là lúc bé đang tìm hiểu kết quả do vật này gây ra trên vật kia. Kỹ năng này kết hợp chặt chẽ với hành động bắt chước trong hoạt động ngôn ngữ.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai khối vuông dễ cầm. Thêm hai cái nữa cho bạn.

Phương pháp: Đưa cho con bạn hai khối và thực hiện cho bé xem với hai khối của bạn.

Đánh dấu + nếu con bạn đập hai khối vuông của bé vào nhau vài lần theo một cách có chủ đích.

Cách dạy

Bạn có thể dùng bất cứ vật gì có thể đập vào nhau được. Các khối nhựa rỗng khi đập vào nhau tạo ra âm thanh dễ chịu cũng rất hay.

Nếu con bạn không cố gắng làm theo bạn, giúp bé bắt chước làm những hành động dễ hơn, chẳng hạn đập khối hoặc tay lên bàn. Liên hệ Quyển 3, Chương 2, để tìm những gợi ý cho sự bắt chước cao hơn.

Nếu con bạn cố gắng bắt chước bạn, nhưng không thể đập hai khối vào nhau được, bạn thử bắt đầu với những vật lớn hơn. Giúp con bạn đập hai bàn tay vào nhau bằng cách nắm nhẹ ngay dưới hai khuỷu tay bé.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Thử kết hợp hành động vừa đập khối vừa hát, chẳng hạn như:

Khối của em đập vào nhau, đập vào nhau, đập vào nhau.

Khối của em đập vào nhau, đập như thế này.

Hát theo bất cứ giai điệu nào! Để chị hoặc anh của bé dạy kỹ năng này thì tuyệt vời nhất.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn có thể đập hai khối vào nhau, bạn giới thiệu những hoạt động khác như đánh trống hoặc đàn phiến gỗ. Đây là thời gian thuận lợi để giới thiệu với bé tủ đựng soong chảo của bạn. Với vài cái soong, vài cái nắp và một cái muỗng gỗ là đủ tạo nên nhiều cuộc vui náo nhiệt!

KÉO MỘT SỢI DÂY THẲNG ĐỨNG LẤY MỘT ĐỒ CHƠI

FM.E.50

Trong đề mục đầu tiên ở chuỗi này (FM.E.33), đứa trẻ học cách lấy đồ chơi bằng cách kéo sợi dây nằm ngang. Kéo một sợi dây thẳng đứng lấy đồ chơi đòi hỏi một trình độ kỹ xảo cao hơn, vì bé sẽ lùi lại để điều chỉnh sau mỗi lần tạm ngừng. Bé phải thả lần lượt hết tay này đến tay kia để nắm lấy sợi dây tại điểm thấp hơn để lấy được đồ chơi đang được kéo dần lên.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi hấp dẫn cột vào đầu một sợi dây dài 60 cm.

Phương pháp: Cột một đầu sợi dây vào đồ chơi còn đầu kia cột vào cạnh bàn chỗ ghế cao của bé, sao cho treo thòng xuống. Cho bé thấy bạn kéo sợi dây lên để lấy đồ chơi. Đưa sợi dây cho con bạn và khuyến khích bé kéo nó lên. Sợi dây phải đủ dài để cho một lần kéo lên không đủ nhấc đồ chơi lên bàn.

Đánh dấu + nếu con bạn kéo sợi dây và đồ chơi không cần hỗ trợ.

Cách dạy

Dạy bằng cách hướng dẫn cụ thể con bạn thả và nắm sợi dây khi cần thiết, dần dần giảm giúp đỡ.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nếu con bạn đang đứng, có thể bé sẽ thích chơi trò này khi đứng bên hàng rào đồ chơi của bé, và đồ chơi thì treo thòng xuống bên ngoài hàng rào. Hoặc để bé đứng bên bàn uống cà phê, với đồ chơi treo thòng ở phía bên kia, và khuyến khích bé kéo đồ chơi lên rồi kéo ngang qua bàn.

Ghi nhớ và mở rộng

Một thay đổi có tính thử thách là để con bạn kéo một đồ chơi mềm lên và ra khỏi một ống bằng bìa cứng. Ở đây bé phải giữ chắc ống bằng một tay, nhờ đó mà dẫn dắt một cách tự nhiên đến các kỹ năng hai tay được mô tả trong FM.E.58. Trong FM.E.71 con bạn sẽ sử dụng gậy thay cho dây, để lấy lại đồ chơi.

THAO TÁC VỚI MỘT VẬT SỬ DỤNG CẢ HAI BÀN TAY

FM.E.58

Trong năm đầu tiên, trẻ em có khuynh hướng thao tác với các vật bằng tay này hoặc tay kia. Khi chúng phát hiện một vật hấp dẫn, chúng cầm vật đó trong một tay rồi lắc hoặc đập xuống sàn. Khi bé cầm một vật trong cả hai tay, bé sẽ sử dụng hai tay như một, mỗi tay góp phần vào cùng một động tác. Biết sử dụng hai tay để thao tác với một vật, mỗi tay đáp ứng cho một mục đích khác nhau, là một tiên bộ lớn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Bất cứ đồ chơi nào cần thao tác bằng hai tay. Các ví dụ là một vật đựng có nắp, một trống lắc, một búp bê cử động tay chân.

Phương pháp: Đưa đồ chơi cho bé và quan sát bé chơi.

Đánh dấu + nếu con bạn thao tác với đồ chơi bằng cả hai tay, mỗi tay sử dụng cho một mục đích khác nhau. Ví dụ, bé có thể một tay giữ chặt vật đựng còn tay kia thì mở nắp.

Cách dạy

Nên có một cái nhìn mới về bộ sưu tập đồ chơi của trẻ để chắc chắn rằng bé được gần gũi với chúng để vận dụng cả hai tay chơi với chúng.

Cùng chơi các đồ chơi này với con bạn, thường xuyên thực hiện cho bé xem, hướng dẫn bằng lời nói và giúp đỡ cụ thể nếu cần. Bạn có thể thấy sẽ dễ hướng dẫn hai tay bé hơn thông qua những động tác chính xác nếu bạn ngồi phía sau bé, sao cho tay phải của bạn cùng hướng với tay phải của bé.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Hãy để con bạn chơi trong bếp với dụng cụ đánh trứng, hoặc mở nắp các vật đựng. Trong phòng tắm, khuyến khích bé cầm khăn mặt bằng một tay cùng lúc xát xà bông bằng tay kia.

Cho con bạn mở các gói cột lỏng lẻo. Dùng nhiều loại giấy, như giấy bóng kính, giấy dăm, lá nhôm và giấy sấp. Trò chơi này vô cùng thú vị, ngay cả khi ‘sự bất ngờ’ chứa đựng ngay trong những đồ chơi cũ quen thuộc của bé!

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn sử dụng kết hợp hai tay theo cách này, bé sẽ thấy kỹ năng này rất có lợi không thể quên được!

BẮT CHƯỐC XẾP GIẤY

FM.E.70

Trong vận động này, đứa bé phải sử dụng kết hợp hai tay theo một loạt các động tác phức tạp, để đạt được kết quả mong muốn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Các mảnh giấy có kích thước khoảng 15 cm và 25 cm.

Phương pháp: Lấy một mảnh giấy và nói ‘Mẹ xếp giấy đây!’. Vừa làm cho bé xem, vừa nói ‘Xếp lên và vuốt xuống’. Mỗi lần dạy lại biểu diễn như vậy.

Lập lại nhiều lần là phương pháp dạy kỹ năng này, để bé học được sự nhịp nhàng của vận động.

Dần dần giảm bớt, trước hết là giảm giúp đỡ cụ thể và tiếp đến là giảm lời nhắc miệng, đến khi chỉ cần biểu diễn cho xem một lần con bạn cũng xếp giấy được.

Chọn giấy cũ đã xếp rồi để làm cho buổi dạy thêm hứng thú, nhiều trẻ cũng thích chơi trò chơi ‘mở ra và che lại’ với những mảnh giấy đã xếp rồi.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Những trò chơi này có vài ứng dụng trong các hoạt động nghệ thuật. Để thuốc màu đặc (vài màu) giữa một mảnh giấy, xếp nó lên rồi mở ra để xem hình con bướm đẹp. Hoặc để con bạn sơn bằng thuốc màu pha loãng, rồi xếp lại và xoa tay lên giấy để tạo thành những hoa văn thú vị. Con bạn có thể biến đổi miếng giấy xếp của bé thành những tấm thẻ dùng vào những dịp đặc biệt.

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn có thể mở rộng khả năng bắt chước trong vận động này bằng cách xếp, rồi sau đó lại xếp mảnh giấy đó lần nữa.

Một khi ở bé đã hình thành chắc chắn khái niệm xếp rồi, bạn sẽ không thực hành cho bé xem nữa.

DÙNG DỤNG CỤ GIẢI QUYẾT CÁC VẤN ĐỀ ĐƠN GIẢN

FM.E.71

Khi đưabé kéo sợi dây lấy đồ chơi (FM.E.38, 50) là bé đang sử dụng sợi dây như một dụng cụ. Ở đây, khả năng sử dụng dụng cụ của trẻ để đạt mục đích được mở rộng hơn. Bạn có thể dạy con bạn một vài chiến lược căn bản, chẳng hạn dùng cây gậy để lấy một vật trong tầm tay, bằng cách đưa các vấn đề ra cho bé giải quyết. Cũng quan trọng như vậy khi bạn tận dụng những vấn đề thực tế xảy ra hàng ngày, bằng cách giúp

con bạn tìm những giải pháp và tự mình vượt qua, thay vì tham gia giải quyết các vấn đề hộ bé.

Từ tất cả sự giải quyết vấn đề đang nói ở đây, bạn có thể thấy rằng đề mục này cũng có trong chuỗi FM.H: Giải quyết vấn đề và trò chơi lắp ráp. Chúng tôi kể đến nó ở đây vì khả năng sử dụng dụng cụ có liên quan đến sự khéo tay cần thiết, và không có sự khéo tay này thì khả năng giải quyết vấn đề sẽ chỉ là thói quen thực tiễn không đáng kể đối với bé.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một vật đựng hoặc một ống rỗng không, đường kính 3 đến 6 cm, trống cả hai đầu. Một cái que. Một đồ chơi mềm.

Phương pháp: Nhét đồ chơi vào vật đựng và đưa nó cho con bạn, cùng với cái que. Chỉ cho con bạn thấy đồ chơi, và bảo bé lấy nó ra, nhưng không làm cho bé xem hoặc chỉ dẫn gì thêm.

Đánh dấu + nếu con bạn dùng cái que để đẩy đồ chơi ra khỏi hộp đựng.

Cách dạy

Dạy bằng cách biểu diễn và hướng dẫn bằng lời. Điều thiết yếu là không giúp đỡ cụ thể gì thêm.

Bắt đầu bằng một đồ chơi nhét lỏng lẻo vào vật đựng, và dần dần thay bằng những đồ chơi để vào chặt hơn. Bạn bắt đầu bằng cách dùng những cái ống ngắn, chẳng hạn cái lõi giấy vệ sinh, thì sẽ dễ hơn dùng những ống dài.

Nếu con bạn tỏ ra ít quan tâm đến việc đẩy đồ chơi ra, bạn có thể dùng cái ống trong suốt để bé nhìn thấy đồ chơi bên trong thì tiện hơn. Bạn có thể dùng giấy bóng kính cứng để làm một ống như vậy.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bạn làm gì khi chú gấu Teddy rơi dưới giường, hoặc khi cái nút bồn tắm bị kẹt, hoặc khi cửa ra vào cứ đập ra đập vào, hoặc khi quả bóng vướng trên cây? Bàn với con bạn về những tình huống như vậy khi chúng xảy ra. Cho bé cơ hội tìm ra các giải pháp trước khi bạn tham dự vào. Nếu con bạn cần bạn giúp đỡ hoặc cho lời khuyên, hãy để con bạn chủ động tham gia tìm một dụng cụ thích hợp và thực hiện giải pháp.

Ghi nhớ và mở rộng

Cần biến việc khuyến khích con bạn sử dụng dụng cụ để giải quyết các vấn đề của bé thành một quá trình thường xuyên. Nếu bạn giúp bé giải quyết thì thường sẽ nhanh hơn và dễ hơn, nhưng khi thời gian có nhiều mà bạn làm thế thì thực sự sẽ không tốt cho bé.

Chắc chắn bạn sẽ thấy là con bạn biết dùng dụng cụ để tham dự vào đủ trò tình nghịch! Khi đưa bé kéo chiếc ghế đi trong phòng để leo lên giá sách mà bé không được phép lấy tức là bé đang sử dụng dụng cụ để giải quyết vấn đề của mình. Khi những trường hợp không chắc xảy ra như thế đáp ứng với niềm vui thích vô điều kiện của bạn, thì thật là hay biết bao nhiêu khi biết rằng con bạn đang vận dụng kỹ năng của bé theo những cách sáng tạo!

XÂU BÓN HẠT LỚN

FM.E.91

Xâu hạt đòi hỏi hai bàn tay thao tác đều đặn cùng một lúc, nhắm hướng chính xác, và quan trọng nhất là khả năng làm việc từ đầu đến cuối một chuỗi các động tác.

Để khâu hạt bạn phải cầm hạt và sợi dây đúng cách, xỏ sợi dây vào lỗ, đẩy nó đi trong lỗ, chỉnh lại tay đang cầm của bạn rồi kéo hạt đến cuối sợi dây.

Các cửa hiệu đồ chơi có bán các loại hạt thích hợp, nhưng chúng tôi kinh nghiệm rằng cách tốt nhất để thu thập đủ loại hạt là bạn tìm đến cửa hiệu bán đồ thủ công.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Ít nhất năm hạt lớn, bề ngang khoảng 3 cm, có lỗ lớn bề rộng khoảng 1 cm. Một que thông ống điều hoặc sợi dây kim loại bọc vải có đính một hạt nhỏ ở một đầu. Sợi dây của bạn không được rũ xuống khi bạn cầm cách đầu xỏ khoảng 8 cm.

Phương pháp: Biểu diễn với hạt đầu tiên, sau đó để những hạt còn lại và sợi dây trên bàn. Bảo bé ‘Xỏ hạt vào sợi dây’. Bạn có thể lặp lại yêu cầu này mỗi lần xỏ.

Đánh dấu + nếu con bạn khâu được bốn hạt và đẩy chúng dài theo sợi dây không cần giúp đỡ cụ thể hoặc nhắc nhở.

Cách dạy

Để học kỹ năng này con bạn cần làm theo một kỹ thuật cho mỗi lần. Cần lưu tâm vạch ra một kỹ thuật phù hợp trước khi bắt đầu dạy. Suy nghĩ xem bàn tay nào cầm hạt và bàn tay nào giữ sợi dây. Bé cần phải nắm sợi dây thấp xuống bao nhiêu? Bạn tự khâu vài hạt, lưu ý rằng mỗi một động tác đều cần thiết. Kỹ thuật của bạn sẽ như thế này (mặc dù không cần hoàn toàn giống nhau).

1. Tay phải nắm sợi dây, cách đầu dây khoảng 8 cm.
2. Tay trái cầm hạt.
3. Đẩy sợi dây qua lỗ (hoặc đẩy hạt vào dây).
4. Tay trái thả hạt ra và nắm đầu sợi dây.
5. Tay phải thả sợi dây ra và nắm hạt.
6. Đẩy hạt xuống đến cuối sợi dây.
7. Tay phải cầm sợi dây cách phần đầu khoảng 8 cm và thả tay trái ra, sẵn sàng bắt đầu với hạt kế tiếp.

Thật phức tạp, phải không? Nhưng nếu mỗi lần bạn đều hướng dẫn con bạn từ đầu đến cuối thực hiện đúng các bước như vậy và cũng nhắc nhở đúng như vậy, thì bé sẽ hiểu được kỹ thuật. Khi bạn cảm thấy bé đã thành thạo một bước cụ thể, bạn không giúp bé tại điểm đó nữa. Cho bé cơ hội thực hiện bước tiếp theo.

Khi bé đã khâu xong các hạt cũng là lúc bé tạo được một cái gì đó – một khâu chuỗi đeo cổ hay vòng đeo tay. Hãy để bé tự hào về nó!

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bé có thể khâu đủ loại đồ vật. Bây giờ bạn tìm kiếm những vật lớn, còn những vật nhỏ hơn thì để sau. Bạn có thể kiếm được vài con ốc lớn trong hộp dụng cụ. Bạn thử cắt một đoạn ống cao su thành nhiều khúc ngắn. Hoặc nếu muốn sáng tạo, bạn có thể tạo các hạt có hình dạng đẹp mắt bằng bột nhào hoặc bằng hợp chất dùng trong nghệ thuật tạo hình, sau đó cho vào lò nướng làm cho cứng lại.

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn sẽ tiếp tục khâu những hạt nhỏ hơn ở FM.E.92.

XÂU BỐN HẠT TRUNG BÌNH **FM.E.92**

Đánh giá và dạy như FM.E.91, dùng những hạt bề ngang khoảng 2 cm với lỗ có đường kính khoảng 0,5 cm.

Các dụng cụ làm đồ chơi ở trình độ này có thể gồm có nui ống, cuộn chỉ, nôm vú bình sữa có đục lỗ và các hình dạng cắt ra từ giấy bìa dày. Con bạn sử dụng những vật liệu này để tạo ra các vật có thể cắt giữ được hoặc dùng làm quà tặng.

CẮT BẰNG KÉO

FM.E.93

Cắt bằng kéo là một hoạt động phổ biến ở hầu hết trẻ trước tuổi đến trường, và cũng tạo nên những giờ chơi thú vị tại nhà. Nó tạo nên một khả năng tập luyện rất tốt cho sự kết hợp hai tay- mắt.

Khả năng cắt bằng kéo thường xuất hiện vào khoảng 2 tuổi rưỡi. Trước khi quan tâm dạy kỹ năng này, bạn kiểm tra xem hai bàn tay con bạn có đủ lớn và đủ khỏe để cầm kéo dành cho trẻ mẫu giáo hay không. Trong chương trình làm việc của chúng tôi với trẻ Hội chứng Down chúng tôi thấy có nhiều trẻ thực hiện kỹ năng cắt tiến bộ hơn khi bạn trì hoãn việc dạy nó, cho dù chúng đã thực hiện tốt các kỹ năng khác ở trình độ này. Nếu bạn thấy khó hướng dẫn bàn tay con bạn mở và nhấp kéo, bạn có thể tùy thích tiếp tục những kỹ năng khác trong chuỗi này và sau đó quay lại kỹ năng cắt.

Trong việc dạy cắt, dụng cụ được xem là đặc biệt quan trọng. Tìm cây kéo có thao tác dễ dàng và đường rãnh đặt ngón tay tiện lợi. Tay cầm rộng rãi bằng nhựa dẻo thường thoải mái hơn tay cầm hẹp bằng kim loại. Mũi kéo tất nhiên phải cùn nhưng mép cắt phải khá bén. Không gì chán nản hơn cho trẻ hoặc giáo viên khi có chiếc kéo không thể làm việc được.!

Có thể dùng những chiếc kéo đàn hồi, không cần mở ra bằng tay, làm giải pháp cho những trẻ khuyết tật cơ thể không sử dụng được loại kéo bình thường. Nhưng cần lưu ý về phần giới thiệu các loại kéo này để cắt, mặc dù khó khăn, vẫn thực sự cung cấp bài tập rất tốt để luyện bàn tay.

Nếu đôi tay con bạn quá yếu không thao tác với kéo được, bạn phải cần đến các bài tập đặc biệt cho bàn tay. Để khởi đầu tốt, bạn cho bé bóp một quả banh cao su nhỏ, và sau đó nhà vật lý trị liệu của bạn sẽ khuyên bạn thêm.

Trong thời gian đầu tập cắt, giấy dùng để cắt phải đủ cứng để dễ cầm trên một tay, nhưng không quá cứng đến nỗi không cắt được.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một cây kéo dành cho trẻ mẫu giáo, như đã mô tả ở trên. Một tờ giấy vuông 10 cm.

Phương pháp: Nói ‘Nhìn này, mẹ cắt giấy’. Cắt mép giấy bằng kéo. Đặt kéo vào bàn tay thuận của con bạn, và đưa tờ giấy cho bàn tay kia. Nói ‘Con cắt giấy đi’. Cho con bạn thử năm lần – bạn có thể biểu diễn cho bé xem mỗi lần thử.

Đánh dấu + nếu con bạn cắt được 1 cm hoặc dài hơn được ít nhất ba lần trong năm lần thử.

Cách dạy

Có thể dạy kỹ năng này theo ba bước. Trước hết đánh giá con bạn ở mỗi bước, để xem phải bắt đầu từ đâu.

1. **Mở và khép kéo.** Để vượt qua bước này, đứa bé phải có khả năng mở và khép kéo, nhưng không cần phải tự đặt tư thế kéo hoặc tự cầm giấy. Dạy con bạn bằng cách giúp bé cụ thể, cùng lúc nói ‘Mở... khép’. Hỗ trợ cụ thể gồm có chỉ cho con bạn vị trí đặt các ngón tay và giúp bé thao tác. Hai bàn tay bạn phải chạm vào hai bàn tay bé như thế nào để tay bé chứ không phải tay bạn làm kéo mở ra. Nếu bạn mở kéo giúp bé bằng cách tách tay cầm ra, thì cây kéo sẽ kéo các ngón tay con bạn xa ra, gây cho bé

một ấn tượng sai lầm về điều bé đang tập trung vào. Cắt là một trong những hoạt động khó nhất khi cần giúp đỡ cụ thể. Bạn sẽ thấy dễ thực hiện hơn nếu bạn đứng phía sau bé, sao cho tay bạn và tay bé ở cùng vị trí. Mặc dù giấy không cần thiết ở bước này, nó vẫn thực sự tăng thêm kết quả cho hoạt động này. Bạn cầm tờ giấy và lướt nó giữa lưỡi kéo ngay khi con bạn làm kéo mở ra. Rồi con bạn sẽ hài lòng nhìn tờ giấy được cắt ra. Tiếp tục làm việc với bước này đến khi con bạn mở và khép kéo được. Bạn có thể tiếp tục dạy cách đặt ngón tay chính xác khi dạy bước tiếp theo.

2. *Cắt giấy (giáo viên cầm giấy)*. Bây giờ con bạn phải mở kéo, di chuyển kéo vào tư thế cắt

đúng và cắt giấy. Hướng dẫn bàn tay con bạn hướng về tờ giấy bằng cái chạm tay nhẹ nhất có thể có được vào cổ tay. Dần dần giảm chỉ dẫn khi con bạn thành thạo kỹ năng này.

3. *Cắt bằng kéo, cầm tờ giấy*. Bây giờ con bạn có thể biết cắt giấy như đã mô tả trong phần đánh giá trên. Tiếp tục giúp đỡ cụ thể ít thôi tùy theo nhu cầu, bảo đảm rằng bàn tay bạn chạm bàn tay bé chứ không phải chạm vào kéo hay giấy, và giảm dần trợ giúp.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cắt tất nhiên không phải là hoạt động thích hợp cho trẻ chơi một mình, nhưng nó sẽ giúp bé cảm nhận được rằng vật bé đang cắt sẽ được bạn dùng để kết hợp vào hoạt động nghệ thuật như nghệ thuật cắt dán chẳng hạn.

Đề đa dạng, bạn dùng các mẫu giấy dán tường, bìa tạp chí (các trang trong có thể hơi mềm so với giai đoạn ban đầu), các thiệp chúc mừng cũ, ống hút (thú vị khi cắt thành từng đoạn) và các mẫu cây cỏ trong vườn.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng trực tiếp trong FM.E.128 (cắt ngang một dải rộng 2 cm).

VẬN MỞ CÁC ĐỒ CHƠI LẮP RÁP

FM.E.94

Đây là một hoạt động khác cần sự kết hợp - hai - tay.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi vận được có các phần lắp vào, có đường kính ít nhất 6 cm ở phần đầu và cần phải vận bốn vòng để mở ra. Có thể kiểm được riêng rẽ các phần của đồ chơi này ở cửa hàng đồ chơi hoặc là một phần của bộ đồ chơi bằng gỗ hoặc bộ đồ chơi xây dựng.

Phương pháp: Biểu diễn vận mở đồ chơi ra. Vận đóng trở lại, xoay bốn vòng, rồi đưa nó cho con bạn. Nói 'Bây giờ con vận mở ra'.

Đánh dấu + nếu con bạn lấy ra mảnh lắp, cầm chắc phần thân chính của đồ chơi trong một tay.

Cách dạy

Tìm những cái đai ốc và bù lon lớn để dễ thao tác.

Dạy bằng cách biểu diễn cho xem, trợ giúp cụ thể và bằng lời nói lúc cần. Bạn sẽ thấy rằng nếu đứng sau lưng bé thì sẽ dễ giúp bé hơn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tìm những cái lọ và chai có nút vặn, chai lọ phải nhỏ vừa đủ cho con bạn cầm bằng một tay. Các chai dầu gội đầu cũ có thể dùng được. Nếu bạn dạy kỹ năng này trong bồn tắm, con bạn có thể thoải mái đổ hết chất đựng trong chai ra ngoài một khi bé mở được nắp chai.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn thành thạo kỹ năng vặn mở ra, bạn có thể dạy bé vặn đóng các vật lại.

XÂY MỘT THÁP GỒM SÁU KHỐI DUPLO

FM.E.95

Hoạt động này hiện tại không chỉ là một bài tập bằng tay hoàn hảo mà còn mở ra một con đường trò chơi mới thật phần khởi cho con bạn.

‘Duplo’ là một tên gọi khác thay cho Lego ở phạm vi rộng. Tất nhiên bạn có thể chọn một loại khác; tìm những khối gắn vào nhau được có kích thước vuông tối thiểu 3 cm.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Ít nhất sáu khối Duplo hình chữ nhật (khoảng 3 và 6 cm).

Phương pháp: Biểu diễn xây một tháp, không chỉ dẫn chi tiết bằng lời nói về cách bạn đang làm. Tháo các khối ra đưa cho con bạn và bảo bé xây một tháp.

Đánh dấu + nếu con bạn xây một tháp gồm sáu khối, các khối gắn chặt vào nhau.

Cách dạy

Bắt đầu bằng cách dùng các khối vuông. Các khối này dễ sắp thành hàng hơn và không cần dùng nhiều sức ấn xuống.

Có thể dùng các bản để đỡ giúp các tháp xây và những cấu trúc khác được vững vàng hơn.

Hướng dẫn con bạn ‘ấn khối XUỐNG’. Nếu bé cần giúp đỡ cụ thể, bạn hướng dẫn hai bàn tay bé – bạn đừng chạm vào các khối. Nếu con bạn cần giúp đặt vị trí các khối, bạn nhẹ nhàng chỉ dẫn từ cổ tay bé, rồi chuyển dần lên cẳng tay rồi khuỷu tay. Hướng đến giảm dần mọi giúp đỡ cụ thể.

Khi con bạn xây được tháp bằng các khối vuông, tiến đến cho bé xây bằng các khối chữ nhật.

Bạn có thể đến lượt mình thêm vào các khối khi dạy để cấu trúc cuối cùng cao hơn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nếu bạn có lui tới một thư viện đồ chơi, hãy tìm các đồ chơi xây dựng khác gắn vào nhau theo hướng thẳng tới. Không dễ tìm đồ chơi xây dựng cho trẻ 2 tuổi, mặc dù trên thị trường ngày càng có nhiều đồ chơi nhằm mở rộng kiến thức cho tuổi ấu thơ.

Các hoạt động khác đòi hỏi cả sự nhắm hướng chính xác lẫn sức mạnh kể cả việc đặt các kẹp quần áo có lò xo thành một hàng hoặc ấn các nắp đậy các hộp lại.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng trong FM.E.131 (xây một hình dạng Duplo đơn giản).

XÂU BÓN HẠT NHỎ **FM.E.127**

Đánh giá và dạy như FM.E.91, dùng các hạt bề ngang khoảng 1 cm vuông với các lỗ có đường kính khoảng 2 mm.

Con bạn bây giờ có thể xỏ bất cứ cái gì có lỗ! Nếu con bạn đi nhà trẻ, bàn làm thủ công ở đây sẽ giúp bé hiểu biết nhiều hơn.

CẮT NGANG MỘT DẢI RỘNG 2 CM **FM.E.128**

Đây là bước đầu tiên trẻ học cách mở và khép kéo lặp lại nhiều lần để cắt ngang một mảnh giấy. Phần khó nhất là giữ kéo ở yên vị trí khi kéo mở ra lần nữa.

Với một dải rộng 2 cm, con bạn cần phải mở kéo ra chỉ một lần; tức là, chỉ cần hai nhất cắt để tách đôi dải giấy.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Kéo mẫu giáo và các dải giấy rộng 2 cm.

Phương pháp: Biểu diễn cắt rồi đưa kéo cho bé ở bàn tay thuận và dải giấy cho bàn tay kia. Nói ‘Con cắt ngang dải giấy’. Thử ba lần, mỗi lần thử lại làm cho bé xem nếu cần.

Đánh dấu + nếu con bạn cắt đúng ngang dải giấy được hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Thoạt đầu bạn cần tham gia vào sau khi con bạn đã khép kéo lần đầu, bạn giữ bàn tay bé ở đúng tư thế, chỉ dẫn bé cách mở kéo ra lần nữa.

Con bạn sẽ thấy dễ làm hơn nếu bạn cầm ở một đầu dải giấy, giữ chắc và kéo căng nó ra. Bạn có thể sắp đặt phần này như là một mục tiêu trung gian (cắt ngang giấy khi được giúp cầm giấy), không giúp nữa khi con bạn biết mở và khép kéo thông thạo.

Tiếp tục dạy đến khi con bạn có thể cắt ngang dải giấy không cần giúp đỡ.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng như FM.E.93, sử dụng các dải giấy.

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn có thể chuyển thẳng đến FM.E.129.

CẮT LÀM ĐÔI MỘT MẢNH GIẤY VUÔNG 10 CM **FM.E.129**

Đây là một bước tiếp theo trực tiếp từ FM.E.128, dạy trẻ mở và khép kéo liên tục để cắt ngang một mảnh giấy.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Kéo mẫu giáo và vài mảnh giấy vuông cạnh 10cm.

Phương pháp: Cũng như FM.E.128, dùng các mảnh giấy vuông 10 cm. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn cắt đúng ngang hình vuông được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Tiếp tục từ FM.E.128, và làm theo cách giống nhau, thực hiện xuyên suốt các bước sau đây:

1. *Cắt ngang một dải rộng 3 cm.*
2. *Cắt ngang một dải rộng 4 cm.*
3. *Cắt ngang một dải rộng 6 cm.*
4. *Cắt ngang một hình vuông 8 cm.*
5. *Cắt ngang một hình vuông 10 cm.*

Thực hiện nhiều hơn, hoặc ít hơn các bước trên, tùy theo sự tiến bộ của con bạn.

Giờ chơi và các Hoạt động trong nhà

Thực hiện cũng như các hoạt động cắt ban đầu, ngoại trừ bây giờ bạn sẽ có một phạm vi lớn hơn trong sự thay đổi các phương pháp. Con bạn có thể sẽ thích cắt tranh trong tạp chí ra làm hai rồi xếp các mảnh cắt lại với nhau – giống như trò chơi lắp ráp.

Ghi nhớ và mở rộng

Nếu con bạn thích cắt, có thể bạn sẽ thích thử các kỹ năng mở rộng dưới đây, được trích từ các kỹ năng dành cho trẻ từ 4 – 5 tuổi trong chương trình Macquarie:

- Cắt dọc một đường dài 20 cm.
- Cắt ra một hình vuông 10 cm, xoay tại góc mảnh giấy.
- Cắt ra một hình nửa vòng tròn (đường kính 5 cm) được vẽ ở mép giấy.
- Cắt ra một hình tròn, xoay tròn tờ giấy.

PHÉT HỒ LÊN HÌNH Ở MẶT THÍCH HỢP; ĐẶT LÊN GIẤY

FM.E.130

Dán là một hoạt động quan trọng khác ở nhà trẻ và ở trường, và cũng rất thú vị ở nhà. Cũng như thao tác với các vật liệu, đứa trẻ cần phải nhận ra mặt trái và mặt phải của bức tranh và phết hồ cho phù hợp.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một hình thù đơn giản, chẳng hạn hình bộ mặt cắt ra.

Phương pháp: Đưa cho con bạn bức hình, hồ và giấy. Nói ‘Dán bộ mặt lên’. Đứng biểu diễn cho bé xem.

Đánh dấu + nếu con bạn lật ngược bức hình và phết hồ lên mặt trái, rồi lật trở lại và dán hình lên giấy đúng ở mặt úp xuống.

Cách dạy

Bắt đầu bằng cách dùng các mảnh vụn giấy màu không có mặt phải. Dạy con bạn các bước sau đây bằng cách biểu diễn và hướng dẫn bằng lời.

1. *Cầm cọ.*
2. *Nhúng cọ.*
3. *Quệt phần hồ dư lên vành hũ đựng hồ.*
4. *Phết hồ lên hình.*
5. *Lật mặt có hồ úp xuống.*
6. *Đặt hình lên giấy vào đúng vị trí.*

Khi con bạn làm được kỹ năng này không cần giúp đỡ thêm, bạn đưa ra các hình có mặt phải. Hỏi ‘Mặt nào là mặt phải?’ và để con bạn có cơ hội tự xác định. Rồi hỏi ‘Chúng ta phết hồ lên chỗ nào?’. Cho bé biết, nếu cần: ‘Phết hồ ở mặt trái’ hoặc ‘ở bên dưới’.

Bây giờ hướng dẫn con bạn ‘Dán hình lên’. Nếu cần, nhắc bé ‘lật úp hẳn xuống’.

Tiếp tục luyện tập thường xuyên đến khi con bạn dán hình chính xác không cần nhắc bằng lời hoặc biểu diễn.

Giờ chơi và các hoạt động g trong nhà

Chắc chắn con bạn sẽ thích một quyển sách dán hình do bạn thỉnh thoảng thường cho bé; các hình này giúp bé xác định mặt trái phải thật dễ dàng. Các hình đồ chơi bằng gỗ có nam châm hút vào tủ lạnh cũng có mặt trái và phải.

Giúp con bạn làm thiệp, giấy gói và đồ trang trí Giáng sinh bằng hồ và giấy. Trưng bày sản phẩm của bé cho nổi bật lên và để bé tự hào với chúng. Đừng quên viết tên bé lên đó cốt để bé ngắm!

Ghi nhớ và mở rộng

Các kỹ năng dán nâng cao hơn bao gồm như sau:

- Dán hình bên trong hình đã được vẽ trước trên giấy. Bắt đầu là hình tròn, rồi các hình tròn có kích thước khác nhau, rồi hình vuông, v. v...
- Dán hai hoặc nhiều hơn các mảnh cắt sẵn vào nhau để tạo một hình dạng hoặc tranh. Bắt đầu bằng hai nửa hình vuông hoặc hình tròn và dần dần phát triển đến các tranh phức tạp hơn, chẳng hạn thuyền buồm, nhà, xe tải.
- Dán các phần của bộ mặt lên một hình tròn bằng giấy cứng hoặc lên bản giấy tạo thành bộ mặt. Thêm một ít len vụn làm tóc và cái nơ con bướm rực rỡ, treo bộ mặt này lên giường ngủ con bạn.

XÂY MỘT HÌNH DUPLO ĐƠN GIẢN VỚI ÍT NHẤT SÁU KHỐI

Hoạt động này mở rộng cho kỹ năng đã học trong FM.E.95. Bây giờ bạn khuyến khích trẻ sử dụng các khối Duplo (hoặc các vật liệu xây dựng khác) để tạo một cấu trúc phức tạp hơn, chẳng hạn căn nhà hoặc một hình dạng nào đó.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Các khối Duplo đủ loại hoặc các vật liệu tương đương.

Phương pháp: Bảo con bạn xây vật gì đó bằng các khối.

Đánh dấu + nếu con bạn sử dụng ít nhất sáu khối và xây một hình dạng đơn giản như cái nhà, xe ô tô, hoặc thẳng người. Đừng đánh dấu + nếu con bạn xây một tháp.

Cách dạy

Dạy bằng cách cùng con bạn chơi với các vật liệu, bằng cách biểu diễn các khả năng có thể có và bằng cách đưa ra các đề nghị. Không nên để con bạn có cảm giác thất bại nếu bé xây tháp. Bạn cứ khen cái tháp của bé rồi cho bé thấy làm cách nào để với cái tháp đó tạo ra một vật hay hơn nữa. Bạn có thể xây một tháp rồi nối hai cái lại bằng một miếng Duplo dài làm thành cây cầu.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tiếp tục tìm kiếm các vật liệu xây dựng mới (bạn có thể tìm ở thư viện đồ chơi các vật liệu ưa thích) cho bé sự thử thách mà không làm bé chán nản. Tạo cho bé nhiều dịp quan sát những trẻ khác chơi các đồ chơi xây dựng.

Ghi nhớ và Mở rộng

Một khi con bạn tạo được các hình dạng đơn giản bằng Duplo, bạn cho bé dịp thử nghiệm với Lego hoặc với một đồ chơi xây dựng có qui mô nhỏ khác. Vào giai đoạn này, tránh dùng những bộ đồ chơi được thiết kế để lắp vào nhau theo một cách đặc biệt; tốt nhất là bắt đầu với những bộ căn bản tạo được vô số các hình dạng có nhiều mục đích khác nhau.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Bạn có thể dạy một số các kỹ năng thao tác bằng tay một khi bạn hoàn thành chuỗi này như:

- Xỏ dây làm một tấm thiệp có cột dây.
- Khâu bằng kim lớn, dùng chỉ to sợi và vải dệt thưa.
- Chuốt nhọn viết chì (dùng loại có kèm theo đồ gọt viết chì).
- Mở và đóng chốt, chẳng hạn các chốt trên cặp trẻ em.
- Dán bằng băng dính.
- Sử dụng cái bấm giấy nhỏ.
- Vận hành máy cắt sét đơn giản.
- Đóng đinh lớn vào gỗ mềm, hoặc đóng cọc phát bóng dùng chơi gôn vào các mảnh bao bì xốp.
- Lên dây thiêu các đồ chơi có bộ máy đồng hồ.

CHƯƠNG 6

FM.F: Vẽ

Vẽ tự bản thân nó đã là một hoạt động quan trọng, và nó tạo nền tảng cho các kỹ năng viết sau này.

Thời gian đầu trong chuỗi này, con bạn sẽ học vẽ nguệch ngoạc. Rồi chuỗi này sẽ dẫn tiếp đến sự bắt chước vẽ các đường thẳng và hình dạng có điều chỉnh hơn. Trong khi bạn dạy các kỹ năng tiến bộ hơn này, bạn vẫn nên tiếp tục tạo cho bé các cơ hội vẽ nguệch ngoạc tự do và vẫn cần khích lệ để bé cảm thấy tự hào khi tạo ra các mẫu vẽ có vẻ như cầu thả ấy. Nếu bé thể hiện nhiều cố gắng có cân nhắc hơn trong tác phẩm tự do của bé thì rất tốt, nhưng khi bé chơi với bút chì và tìm tòi các khả năng có thể thì đừng ngăn cản bé vẽ các đường thẳng và đường tròn! Vì trong tất cả các lĩnh vực kỹ năng, kỹ năng vẽ của bé cần phát triển thông qua cả công việc lẫn trò chơi có tổ chức.

Một lưu ý khi chọn bàn tay nào để làm việc. Thoạt tiên, đa số trẻ đều thuận cả hai tay và sẽ vẽ nguệch ngoạc bằng tay này hoặc tay kia. Về sau, bé sẽ thích sử dụng một tay nào đó nhiều hơn trong phần lớn các hoạt động vói, cầm nắm, đặt đồ, và dùng tay này nhiều hơn cho các hoạt động vẽ. Đôi khi sự ưu tiên cho tay này dường như thay đổi theo từng tuần, nhưng rồi nó sẽ ổn định êm đẹp đúng lúc. Nếu vẫn nghi ngờ, bạn đưa cây chì màu nửa chừng giữa hai bàn tay bé và để bé chọn lựa.

Vào những giai đoạn đầu chuỗi này, dùng loại chì màu ngấn, to có màu sắc tươi rõ ràng để dạy bé. Trong giờ chơi bạn có thể giới thiệu đủ loại vật liệu. Thuốc vẽ và cọ, chì màu, thuốc màu dùng vẽ bằng ngón tay – thậm chí xà bông cạo râu – thấy đều dùng được trong các giờ tập luyện và vui chơi. Với một xô nước và một cây cọ sơn trên một con đường bê tông có nắng cũng tạo nên một kết quả thật quyến rũ. Giấy các tông gấp nếp, giấy nhám và tấm kính là những bề mặt hấp dẫn cho bé thử nghiệm. Nhưng phải dạy các kỹ năng mới bằng viết chì màu to, ngấn – chúng được thiết kế đặc biệt cho các ngón tay trẻ để cầm nắm.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này.

9 đến 12 tháng

40. Cố gắng bắt chước vẽ nguệch ngoạc.

12 đến 15 tháng

46. Cầm một cây chì màu.
47. Chấm chì màu vào giấy

15 đến 18 tháng

53. Vẽ nguệch ngoạc ngẫu hứng.

18 tháng đến 2 tuổi

63. Bắt chước vẽ một đường thẳng đứng.

2 đến 3 tuổi

85. Bắt chước ngoáy một đường tròn.
86. Bắt chước vẽ các đường thẳng ngang.
87. Cầm chì màu bằng các ngón tay.
88. Tạo các chấm có cân nhắc trên giấy.
89. Bắt chước vẽ một đường tròn.
90. Sao lại một đường tròn.

3 đến 4 tuổi

119. Bắt chước vẽ một dấu cộng.

120. Bắt chước vẽ hình chữ V.
121. Sao lại một dấu cộng.
122. Vẽ các tranh đơn giản.
123. Tô màu trong khu vực, dùng mẫu.
124. Sơn các hình dạng trên giấy lớn.
125. Thêm tay hoặc chân vào một hình người chưa hoàn chỉnh.
126. Vẽ một người có ít nhất ba bộ phận.

CỐ GẮNG BẮT CHƯỚC VẼ NGƯỢC NGOẠC

FM.F.40

Trẻ con thường biểu lộ một hiểu biết về viết chì và giấy giống như nhau, và quan tâm đến các dấu chấm do những người khác tạo nên, trước khi chúng có khả năng tự mình tạo các dấu chấm. Vì vậy để giúp bé có cảm nhận, cho bé có cơ hội xem bạn vẽ, như thế sẽ tốt hơn trước khi bé sẵn sàng bắt đầu tự vẽ.

Ở đây chúng ta sẽ xem trẻ có biểu lộ ý thức và sự quan tâm hay không bằng cách cố gắng vẽ trên giấy.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Giấy và một cây chì màu loại to.

Phương pháp: Biểu diễn vẽ trên giấy và đưa chì màu cho con bạn.

Đánh dấu + nếu con bạn cố gắng vẽ ngược ngoạc.

Nếu con bạn không cố bắt chước vẽ ngược ngoạc, bạn có thể dạy kết hợp kỹ năng này với hai kỹ năng tiếp theo trong chuỗi này.

CẦM MỘT CÂY CHÌ MÀU

FM.F.46

Ở đây chúng tôi quan tâm đến cách cầm thích hợp – nghĩa là, cách cầm sao cho một đầu viết hướng lên, và đầu kia thì hướng xuống, sẵn sàng để vẽ. Nếu con bạn đã cố gắng bắt chước vẽ ngược ngoạc trong FM.F.40, nhưng không đánh dấu lên giấy, đó chắc chắn là do bé đã không cầm chì màu đúng góc độ hướng vào giấy.

Bạn có thể đánh giá và dạy kỹ năng này cùng lúc với FM.F.47 (đánh dấu lên giấy bằng chì màu).

Cách đánh giá

Dụng cụ: Giấy và một cây chì màu loại to.

Phương pháp: Biểu diễn vẽ, rồi đưa chì màu cho con bạn.

Đánh dấu + nếu con bạn cầm chì màu một đầu hướng lên và một đầu hướng xuống, với một tư thế cho phép bé vẽ được.

Cách dạy

Dạy cùng lúc với FM.F.47.

Khi con bạn cầm chì màu lên, nghiêng bàn tay bé từ cổ tay để giúp bé chấm lên giấy. Giảm dần giúp đỡ khi con bạn hiểu vấn đề.

Lưu ý rằng một số trẻ cầm viết với ngón út gần sát giấy nhiều nhất, trong khi một số khác thích để ngón cái gần giấy hơn. Dùng bất cứ phương pháp nào xem ra thuận lợi nhất cho con bạn.

Nếu bé chỉ biết nguệch ngoạc, chắc chắn bé sẽ nắm chặt chì màu bằng tất cả ngón tay vào lòng bàn tay. Điều này hoàn toàn chấp nhận được. Có thể một năm hoặc hơn nữa bé mới biết cầm chì màu bằng các ngón tay tách khỏi lòng bàn tay.

ĐÁNH DẤU LÊN GIẤY BẰNG CHÌ MÀU

FM.F.47

Khi một đứa trẻ có thể cầm chì màu với tư thế hướng lên - xuống, bé cũng sẽ khám phá ra rằng bé có thể tạo các dấu vết trên giấy. Để bắt đầu, các vết này có thể là các chấm nhỏ hoặc các vết, thay vì các vết nguệch ngoạc kéo dài.

Đánh giá và dạy kỹ năng này cùng lúc với FM.F.46 (cầm một cây chì màu).

Cách đánh giá

Cũng như FM.F.46, đánh dấu + nếu con bạn tạo một dấu vết trên giấy bằng chì màu.

Cách dạy

Cũng như hướng dẫn con bạn cầm chì màu thẳng lên, khuyến khích bé đánh dấu lên giấy. Nhiều lần biểu diễn cho bé xem và khích lệ bằng lời.

Ghi nhớ và mở rộng

Tiến thẳng đến FM.F.53 (vẽ nguệch ngoạc ngẫu nhiên).

VẼ NGUỆCH NGOẠC NGẪU NHIÊN

FM.F.53

Từ các dấu vết đầu tiên trên giấy, thường có được do đập đầu viết xuống, đưa trẻ tiến tới tạo các nét nguệch ngoạc kéo dài. Bé cũng phát triển một khái niệm vững chắc về công dụng của chì màu và giấy, nhờ vậy bé không còn phải xem biểu diễn mới làm được.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Giấy và một cây chì màu loại to.

Phương pháp: Đưa giấy và chì màu cho con bạn. Đừng biểu diễn.

Đánh dấu + nếu con bạn nguệch ngoạc ngẫu nhiên, nét nguệch ngoạc của bé phải có vài đường nét. Đừng đánh dấu + nếu con bạn chỉ tạo được các chấm nhỏ bằng cách đập mạnh đầu viết xuống.

Cách dạy

Thực hiện xuyên suốt ba bước này, và bắt đầu dạy tại bước mà con bạn trải qua khó khăn.

1. *Vẽ nguệch ngoạc khi được xem biểu diễn nét nguệch ngoạc và được giúp đỡ cụ thể.* Khi bạn biểu diễn, hãy vẽ những nét và hình dạng đậm, và khuyến khích con bạn nhìn cẩn thận. Khi giúp bé bạn đừng cầm gần bàn tay bé trừ phi cần thiết. Thay vào đó bạn hướng dẫn từ cổ tay hoặc cánh tay trên của bé. Điều này sẽ giúp bé tự tin hơn một chút.

2. *Nguệch ngoạc tiếp theo sau sự biểu diễn, không có giúp đỡ cụ thể.* Để tạo sự chuyển tiếp từ bước 1 sang bước 2, bàn tay bạn sờ vào cổ tay hoặc cánh tay bé ngày càng nhẹ hơn và nhanh hơn. Một khi bé có thể tiếp tục vẽ sau cái chạm tay nhẹ và nhanh để khuyến khích bé tiếp tục, ngưng lại tất cả mọi giúp đỡ cụ thể của bạn.

3. *Nguệch ngoạc ngẫu nhiên, như đề mục chính.* Để tạo sự chuyển tiếp từ bước 2 sang bước 3, biểu diễn ngày càng ngắn hơn, rồi ngưng lại hết thảy. Sau khi đưa chì màu cho con bạn, cho bé nhiều thời gian để bé sắp xếp suy nghĩ và thể hiện. Hãy để bé thấy là bạn trông chờ bé làm cái gì đó với cây chì màu.

Trong tất cả các bước, để con bạn tự hào về tài vẽ của bé. Nếu những trẻ khác có tác phẩm nghệ thuật đang trưng bày, bạn cũng treo tác phẩm của bé lên.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Vẽ phải là một hoạt động thật vui thích, và ngay cả ở giai đoạn rất sớm này vẫn rất cần thiết sử dụng nhiều màu sắc khác nhau và nhiều loại giấy khác nhau để nguệch ngoạc.

Quanh quẩn trong nhà, bạn có thể cho bé xem nhiều cách vẽ nguệch ngoạc khác nhau bằng cách dùng các ngón tay – trên mặt bàn làm bánh phủ đầy bột, trên mặt kính có hơi nước, trên lớp kem cạo râu của bố xịt trên thành bồn tắm, trên một cái khay có lớp cát mỏng. Ngoài ra, bạn có thể dùng que vẽ nguệch ngoạc trên cát hoặc đất.

Ghi nhớ và mở rộng

Cũng như tiếp tục tiến đến những nét bút có điều chỉnh hơn sẽ dạy về sau trong chuỗi này, bạn có thể phát triển con bạn bằng cách đưa bé các vật liệu khác nhau để bé nguệch ngoạc. Chúng tôi đã đưa ra một số đề nghị trong phần lưu ý chung ở phần mở đầu chuỗi này. Bạn sẽ tìm thấy nhiều ý kiến hơn ở nhà trẻ địa phương của bạn hoặc trong các sách tài liệu dành cho phụ huynh trẻ đi chập chững.

BẮT CHƯỚC VẼ MỘT ĐƯỜNG THẲNG ĐỨNG

FM.F.63

Đây là nét vẽ đầu tiên trong những nét vẽ có cân nhắc được dạy trong chuỗi này. Kỹ năng này đòi hỏi đứa trẻ phải suy nghĩ xem nên bắt đầu chỗ nào, đưa nét vẽ theo hướng nào và chấm dứt tại đâu. Điều quan trọng không kém là khả năng sao chép việc người khác làm.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Giấy và một cây chì màu to.

Phương pháp: Để tờ giấy trước mặt trẻ. Nói ‘Mẹ sẽ vẽ một đường’. Biểu diễn vẽ một đường thẳng đứng. Đưa chì màu cho con bạn và nói ‘Con vẽ một đường’.

Đánh dấu + nếu con bạn tạo một hoặc nhiều đường trên giấy dài hơn 2 cm và biến thiên không quá 30^0 tính từ vị trí thẳng đứng.

Cách dạy

Cần tiếp tục biểu diễn suốt quá trình dạy kỹ năng này. Thực hiện hết các bước sau đây để tìm điểm cần bắt đầu.

1. *Bắt chước vẽ một đường thẳng đứng có giúp đỡ bằng lời và cụ thể.* Bạn vẽ một đường, và sau đó giúp con bạn vẽ đường của bé, cùng lúc nói ‘Xuống... và dừng lại’.

2. *Bắt chước vẽ một đường thẳng đứng có giúp đỡ bằng lời và giúp đỡ cụ thể chỉ ở thời điểm dừng lại.* Trẻ thường hiểu kéo viết xuống nhưng lại không biết nhắc viết lên khi đã xuống tận cùng. Thay vào đó, chúng tiếp tục kéo nét vẽ lên lần nữa hoặc đặt sang vẽ nguệch ngoạc. Nếu điều này xảy ra, hãy cường điệu lên lời nói của bạn ‘dừng lại’ khi bạn biểu diễn và can thiệp khi con bạn gần tới cuối tờ giấy để nhắc bàn tay bé khỏi giấy. Nói ‘Xuống... và... DỪNG LẠI!’ Nếu con bạn cũng khó nhớ nơi bắt đầu, bạn thử làm một hàng các dấu chấm lớn kéo ngang phần đầu tờ giấy và dạy bé bắt đầu từ một dấu chấm. Cần nhớ rằng phải giảm dần mọi giúp đỡ thêm như thế này khi con bạn hiểu rõ.

3. *Bắt chước vẽ một đường thẳng đứng chỉ được giúp bằng lời.* Trong khi không giúp cụ thể, vẫn tiếp tục lời nhắc ‘xuống và dừng lại’. Thỉnh thoảng không nhắc để xem con bạn có vẽ được không.

4. *Bắt chước vẽ một đường thẳng đứng như trong mục tiêu chính.* Khi con bạn đã thành thạo bước ba, nhắc bé ngày càng ít hơn, đến khi bạn chỉ nhắc một lời vào lúc bắt đầu buổi thực hành, và rồi sau đó không nhắc lời nào cả. Bây giờ con bạn đã giỏi kỹ năng này.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Giấy các tông gấp nếp là dụng cụ tuyệt vời giúp thực hành vẽ đường thẳng đứng, vì cây chì màu sẽ dễ dàng trượt xuống các đường rãnh cho một kết quả hoàn hảo. Nếu con bạn đang đứng, cho bé tập vẽ trên bảng viết hoặc trên các tấm giấy lớn ghim vào giá vẽ. Các hoạt động liệt kê trong FM.F.53 (vẽ nguệch ngoạc) cũng có thể dùng để vẽ đường thẳng đứng. Cần nhớ rằng trong các vận động vui chơi bé cũng cần có nhiều cơ hội vẽ nguệch ngoạc.

Ghi nhớ và mở rộng

Ngay cả khi bạn bắt đầu dạy FM.F.85 và 86, là những kỹ năng dạy bắt chước các loại nét vẽ khác, vẫn cần tiếp tục thực hành các đường thẳng đứng. Chơi các trò chơi bắt chước với giấy và chì màu. Bạn nguệch ngoạc, rồi hướng dẫn con bạn làm tương tự. Bạn vẽ một đường, rồi bảo con bạn vẽ một đường. Để giúp con bạn hiểu, bắt đầu bằng cách sao chép lại việc bé làm.

BẮT CHƯỚC NGUỆCH NGOẠC VÒNG TRÒN

FM.F.85

Kỹ năng này là thực sự bắt đầu của việc vẽ đường tròn. Có thể có nhiều thích thú khi thực hiện!

Cách đánh giá

Dụng cụ: Giấy và chì màu to.

Phương pháp: Nói ‘Mẹ sẽ vẽ tròn tròn’. Biểu diễn, vẽ tròn quanh thành một đường tròn lớn. Đưa chì màu cho con bạn, nói ‘Bây giờ con làm’. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ được một mẫu lớn, tròn và liên tục trên giấy được hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Thực hiện hết các bước sau đây để xác định điểm bắt đầu của bạn.

1. *Tạo chuyển động vòng tròn có biểu diễn, giúp đỡ bằng lời và giúp đỡ cụ thể.* Để giúp con bạn bằng lời nói, nói ‘tròn tròn’ khi bạn vẽ. Để giúp cụ thể, dùng cả hai hoặc một trong những cách sau đây: (1) Hướng dẫn nhẹ nhàng từ cổ tay hoặc cánh tay trên của bé theo một chuyển động vòng tròn, và/ hoặc (2) Cắt một hình tròn lớn ra khỏi một tấm giấy các tông dày để làm mẫu. Đặt nó trên giấy vẽ của bạn, và chỉ cho con bạn thấy cách đồ vòng theo bên trong hình dạng được cắt bớt ấy.

2. *Tạo chuyển động vòng tròn chỉ có biểu diễn và giúp đỡ bằng lời.* Luôn luôn nói ‘tròn tròn’ nhưng giảm số lần giúp cụ thể đến khi bé không cần giúp chút nào cả.

3. *Tạo chuyển động vòng tròn chỉ có biểu diễn, như trong mục tiêu chính.* Chỉ nói ‘tròn tròn’ vào lúc đầu thực hiện trong bất kỳ buổi học nào. Rồi ngưng không nói gì nữa.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Vẽ ‘tròn tròn’ rất thú vị khi vẽ bằng ngón tay, phấn, – tất cả các loại vật liệu dùng để vẽ.

Giúp con bạn dùng ngón tay đồ theo tất cả đồ vật hình tròn bạn gặp trong nhà như vành bát, lỗ ở đầu vòi nước, đáy xô đựng nước, bánh xe đạp, v.v...

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này sẽ được mở rộng trực tiếp trong FM.F.89, nhưng vẽ tròn tròn có thể vẫn tiếp tục do lợi ích của nó trong vẽ sáng tạo, và trong các trò chơi bắt chước rải rác có các đường và hình dạng khác nhau.

BẮT CHUỐC VẼ ĐƯỜNG THẲNG NGANG

FM.F.86

Khi con bạn đạt kỹ năng này, có thể bé sẽ có khả năng phân biệt giữa đường thẳng đứng và đường thẳng ngang, và sao chép lại chúng. Khuyến khích bé vẽ từ trái sang phải – đây là hướng bé sẽ dùng để viết sau này.

Đánh giá và dạy như trong FM.F.63, chỉ khác là sử dụng các hướng dẫn ‘Kéo ngang qua... và dừng lại’.

Bạn cũng tiếp tục cho bé thực hành vẽ các đường thẳng đứng. Khi con bạn đã thành thạo các đường thẳng ngang, bé phải có khả năng tham dự một trò chơi bắt chước, trong đó xen kẽ nét nguệch ngoạc tròn, các đường thẳng ngang và thẳng đứng.

CẦM CHÌ MÀU BẰNG CÁC NGÓN TAY

FM.F.87

Ở Bảng liệt kê các kỹ năng phát triển bạn sẽ thấy rằng kỹ năng này xuất hiện cùng thời gian với kỹ năng g xúc hạt trung bình. Đứa trẻ bây giờ đã thực sự tinh thông trong điều chỉnh vận động tinh của mình và sẵn sàng tiến lên từ động tác nắm chặt chỉ màu lúc ban đầu đến động tác nắm các ngón tay hữu hiệu hơn. Bé cầm chỉ màu giữa ngón cái và các ngón khác, cùng kết hợp và làm việc thống nhất với nhau. Việc này không giống với động tác cầm viết sử dụng nhuần nhuyễn của chúng ta, nhưng nó là một bước để phát triển theo hướng đó.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Chỉ màu loại to và giấy.

Phương pháp: Quan sát con bạn khi bé vẽ.

Đánh dấu + nếu con bạn cầm chỉ màu bằng cách chụm ngón cái và các ngón khác lại với nhau, thay vì cầm trong lòng bàn tay.

Cách dạy

Dạy cùng lúc với mục tiêu vẽ kế tiếp của bạn. Khi con bạn cầm chỉ màu trong bàn tay nắm thật chặt, bạn lấy lại nó, nói ‘Cầm nó bằng các ngón tay của con’ và giúp bé đặt lại vị trí cho chính xác.

Không nên để con bạn có cảm giác rằng bé đã làm sai. Đúng hơn là, bé nên cảm thấy rằng bạn đang cố giúp bé đạt kết quả tốt hơn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Hãy nhìn xem cách con bạn cầm các vật khác. Bé cầm muỗng có hiệu quả như cầm viết không? Hoặc cầm bàn chải răng? Hoặc cầm cọ vẽ? Đừng trông đợi ở bé cách cầm thành thục của người lớn, nhưng chỉ cần bạn thấy bé có những cách cầm có một ít hiệu quả hơn, thì bạn cũng giúp bé thấy được những cách đó.

Vì bạn biết rằng con bạn cầm được chỉ màu bằng các ngón tay, bạn nên tạo thói quen kiểm tra cách cầm của bé mỗi khi bạn cùng vẽ với bé, dù đang làm việc hay đang chơi.

TẠO DẤU VẾT CÓ ĐIỀU CHỈNH TRÊN GIẤY

FM.F.88

Trong mục này chúng ta kiểm tra để biết rằng đứa trẻ đang sử dụng các kỹ năng vẽ đã học từ trước cho đến bây giờ áp dụng vào chuỗi này để vẽ tự do.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Chì màu loại to và giấy

Phương pháp: Đưa giấy và chì màu cho con bạn và bảo bé vẽ một hình.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ được ít nhất ba mẫu khác biệt trên giấy (ngược, đường tròn, đường thẳng hoặc các mẫu khác). Bé phải tạo được ít nhất ba dấu vết khác nhau ở ba chỗ khác nhau trên giấy mới đạt được.

Cách dạy

Dạy bằng cách dành thời gian chơi với con bạn khi bé vẽ tự do, dùng phương pháp biểu diễn cho bé xem và khích lệ bằng lời nói để chỉ cho bé cách sử dụng các phần khác nhau trên giấy, và kể cả các mẫu vẽ khác nhau. Ngoài ra cũng khuyến khích bé dùng các màu sắc khác nhau.

BẮT CHƯỚC VẼ ĐƯỜNG TRÒN

FM.F.89

Kỹ năng vẽ đường tròn thành thạo là biểu hiện cho một bước tiến to lớn trong khả năng điều khiển viết của bé. Bé phải biết trước chỗ bé sắp vẽ và dừng lại tại một điểm chính xác. Bàn tay cầm viết phải di chuyển suôn sẻ không được ngập ngừng. Một thử thách hoàn toàn!

Lưu ý rằng ở giai đoạn này bạn chỉ yêu cầu bé bắt chước vẽ một đường tròn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Chì màu loại to và giấy.

Phương pháp: Nói ‘Mẹ sẽ vẽ một đường tròn’. Vẽ nó. Đưa chì màu cho con bạn, nói ‘Con vẽ một đường tròn’. Thử ba lần, mỗi lần thử lại làm cho bé xem.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ được một hình dạng tròn bao quanh với hai điểm đầu và cuối gối lên nhau không quá 2 cm, được hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Thực hiện suốt các bước sau đây, và bắt đầu dạy tại điểm con bạn bắt đầu gặp khó khăn.

1. *Dừng lại khi bạn nói ‘Dừng lại’, khi thực hiện một chuyển động vòng tròn.* Để con bạn thực hiện một cặp chuyển động vòng tròn, rồi nói ‘Dừng lại’. Nếu bé không dừng, nhắc bàn tay bé lên đến khi bé hiểu ý. Cứ làm thế đến khi bé dừng lại không cần bạn giúp trước khi tiếp tục sang bước hai.

2. *Bắt chước vẽ một đường tròn từ một dấu chấm nhắc nhở, cộng thêm lời nhắc.* Chấm một dấu chấm lớn trên giấy của bạn. Dùng một dấu hiệu đặc trưng thì rất hay lúc này. Nói ‘Mẹ sẽ vẽ một đường tròn. Mẹ đặt viết trên dấu chấm, mẹ kéo vòng tròn... trở lại dấu chấm... DỪNG LẠI chỗ dấu chấm.’ Giúp con bạn làm giống vậy, lặp lại lời chỉ dẫn. Khi con bạn đã hiểu, dần dần giảm giúp đỡ cụ thể đến khi bé tự vẽ được đường tròn. Bé không được tiếp tục vẽ quá 2 cm tính từ dấu chấm.

3. *Bắt chước vẽ một đường tròn từ một dấu chấm nhắc nhở, không nhắc bằng lời.* Trong mỗi buổi học chỉ nhắc bằng lời một lần cho đường tròn đầu tiên, nếu không sẽ dẫn đến các sai lầm. Kế tiếp ngưng hết thầy mọi nhắc nhở. Chỉ đơn giản vẽ cho bé xem và nói ‘Con vẽ một đường tròn’

4. *Bắt chước vẽ đường tròn như trong mục tiêu chính.* Bây giờ bạn có thể rút lui dần dần các dấu chấm nhắc. Tạo các dấu chấm nhỏ hơn và mờ nhạt hơn, đến khi chúng hoàn toàn biến mất. Tiếp tục biểu diễn một lần mỗi lần dạy. Khi con bạn chỉ cần xem bạn biểu diễn cũng vẽ được một đường tròn, tức là bé đã thông thạo kỹ năng.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nói chuyện về đường tròn bất cứ lúc nào chúng xuất hiện. Thực hành làm đường tròn bằng nhiều loại vật liệu, kể cả len dày và các sợi bột nhào. Vẽ những gương mặt đơn giản bên trong các vòng tròn của con bạn – điều này rất có tác dụng củng cố, vì vậy nên tiếp tục làm thế để có những đường tròn đẹp! Bạn cũng có thể thử vẽ vòng tròn quanh các tranh vẽ của bé.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng trực tiếp trong FM.F.90.

SAO CHÉP MỘT ĐƯỜNG TRÒN

FM.F.90

Bây giờ con bạn có thể vẽ học vẽ một đường tròn mà không cần nhìn bạn vẽ nó trước tiên.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một cây chì màu và giấy. Một tấm thẻ có một đường tròn vẽ sẵn.

Phương pháp: Cho con bạn xem thẻ, nói ‘Đây là một đường tròn’. Đưa cho bé chì màu và giấy, và nói ‘Con vẽ một đường tròn’. Cầm tấm thẻ để nơi bé có thể thấy được khi vẽ.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ một đường tròn, với hai điểm đầu và cuối gối lên nhau không quá 2 cm.

Cách dạy

Di chuyển ngón tay con bạn xung quanh đường tròn vẽ sẵn, nói ‘Nhìn xem, nó chạy vòng tròn... rồi dừng lại’. Tiếp đó đưa bé cây chì màu, nói ‘Con vẽ một đường tròn’.

Nếu con bạn vẫn vẽ sai, đánh giá lại kỹ năng bắt chước vẽ đường tròn (FM.F.89), và cho bé ôn luyện lại nếu cần.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng như FM.F.89.

Ghi nhớ và mở rộng

Trong chuỗi này bây giờ đưa ra một số kỹ năng vẽ khác nhau – một sự thay đổi không khí cho trẻ đã mệt mỏi với các đường tròn! Nhưng thỉnh thoảng vẫn tiếp tục luyện vẽ các đường tròn.

BẮT CHƯỚC VẼ DẤU CỘNG

FM.F.119

Cũng như mở rộng các kỹ năng bắt chước của trẻ, hoạt động này dạy một trong những kỹ năng viết căn bản nhất – tạo một hình dạng bằng hai đường.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Chì màu loại to và giấy

Phương pháp: Nói ‘ Nhìn xem mẹ vẽ cái gì đây’. Vẽ một dấu cộng cao khoảng 4 đến 6 cm. Đưa chì màu cho con bạn, nói ‘Con vẽ nó đi’. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ các đường thẳng đứng và ngang giao nhau được hai lần trong ba lần thử. Còn kích thước không thành vấn đề.

Cách dạy

Nếu con bạn vẫn đang tiến hành hết chuỗi này, bé không thể gặp khó khăn khi bắt chước vẽ các đường thẳng đứng và ngang riêng lẻ. Bây giờ có thể ôn lại chúng nếu cần.

Bắt đầu dạy kỹ năng này bằng cách bổ sung lời nhắc ‘kéo xuống ‘ và ‘kéo ngang’. Nhớ biểu diễn cho bé xem mỗi lần dạy. Tiếp tục đến khi con bạn bắt chước vẽ được không cần nghe nhắc.

Có hai khó khăn chủ yếu xảy ra trong quá trình học kỹ năng này. Một số trẻ gặp khó khăn khi đặt vị trí đường thẳng ngang sao cho giao với đường thẳng đứng. Bạn giúp bé bằng cách chỉ ngón tay bạn vào vị trí bắt đầu đường thẳng ngang (phía trái đường thẳng đứng). Ngưng chỉ khi con bạn đã hiểu. Những trẻ khác cảm thấy cần phải có hai đường để tạo dấu cộng, nhưng lại vẽ các đường thẳng đứng sát cạnh nhau. Hướng dẫn bàn tay con bạn vẽ một dấu cộng, lặp đi lặp lại nhiều lần, để bé cảm nhận được hình thù của nó. Thường xuyên vẽ cho bé xem đồng thời nhắc bằng lời, dần dần giảm đi đầu tiên là sự giúp đỡ cụ thể và tiếp đến là sự giúp đỡ bằng lời của bạn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bổ sung các dấu cộng vào các tác phẩm của bạn khi bạn vẽ cùng bé vào giờ chơi. Khuyến khích bé sao chép lại trong khi vẫn tạo nhiều dịp cho bé vẽ các hình dạng khác.

Có thể dùng ngón tay lần theo các đường giao nhau bạn tìm thấy trong nhà, đồng thời nói ‘Nhìn này, nó đi xuống và đi ngang’. Bạn dễ dàng tìm thấy vô vàn các dấu cộng ở các vách tường và sàn nhà có lát gạch!

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này sẽ được mở rộng để sao chép một dấu cộng trong FM.F.121. Trong khi chờ đợi vẫn duy trì tập luyện.

BẮT CHƯỚC VẼ HÌNH CHỮ V

FM.F120

Đây là một kỹ năng viết khác – kỹ năng viết ngoặt một góc tạo thành một đường có góc.

Cách đánh giá

Đánh giá như ở FM.F.119, vẽ một hình chữ V cao 4 đến 6 cm sao cho thành đường đi hẳn lên đối với bé.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ một hình chữ V có hai nhánh gần như bằng nhau, vẽ liền một nét. Phần đáy của hình phải nhọn.

Cách dạy

Bắt đầu dạy bằng cách bỏ sung lời nhắc ‘xuống và lên’ trong khi bạn biểu diễn cho bé xem và giúp cụ thể nếu cần. Dần dần giảm đi trước hết là sự giúp cụ thể, và sau đó là lời nhắc. Tiếp tục biểu diễn mỗi lần dạy.

Ở đây có thể xuất hiện một vài khó khăn, và cũng có vài cách giúp đỡ. Một số trẻ nhắc viết lên khi vẽ đến phần dưới cùng của nét xuống. Điều này cũng không ngạc nhiên, vì trước đây chúng ta luôn yêu cầu chúng vẽ xuống rồi dừng lại. Bạn giúp bằng cách cầm bàn tay con bạn để đúng vị trí khi bé vẽ góc nhọn. Nói ‘Xuống... CHỈ MÀU ĐỀ TRÊN GIẤY... và lên’. Dần dần giảm đi đầu tiên là giúp đỡ cụ thể, sau đó là lời nhắc của bạn.

Một số trẻ lại lần ngược trở lên đường vẽ đầu tiên của chúng thay vì vẽ một góc nhọn. Nếu điều này xảy ra, bạn thử chấm ba chấm trên giấy (dùng một dấu hiệu đặc biệt sẽ nhanh hơn và dễ hơn). Dạy con bạn bắt đầu từ đỉnh, rồi kéo xuống tới đáy và kéo lên tới dấu chấm thứ ba. Khi con bạn tiến hành, bạn chấm các dấu nhỏ hơn và nhạt hơn đến khi chúng mờ hẳn đi.

Các trẻ khác lại vẽ tròn góc ở phần đáy, tạo thành chữ U thay vì chữ V. Bạn giúp đỡ bằng cách nhắc con bạn dừng lại (chỉ màu vẫn đặt trên giấy) trước khi kéo lên. Bằng cách nói về ‘góc nhọn’ chúng tôi đã giúp ích cho một số trẻ: ‘Nhìn này, chữ V của mẹ có góc nhọn. Chữ V của con có góc nhọn không? Chúng ta vẽ một góc nhọn nhé!’ Khi vẽ đến góc nhọn thành công bạn nói ‘ôi!’ để góp phần thúc đẩy bé thêm hứng thú!

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng như FM.F.119. Khó tìm ra hình chữ V trong nhà, nhưng một số áo chui đầu có cổ áo hình chữ V, dây chuyền có tua tròn ten hình chữ V, và ở lưỡi kéo mở ra cũng có hình chữ V.

Ghi nhớ và mở rộng

Có thể mở rộng kỹ năng này để sao chép hình chữ V theo cách được mô tả cho dấu cộng trong kỹ năng tiếp theo trong chuỗi này.

Chơi trò chơi bắt chước trong đó rải rác đủ các loại đường ngang dọc, nguyệt ngoạc, đường tròn, dấu cộng và hình chữ V. Đừng quên thỉnh thoảng làm theo sự hướng dẫn của con bạn.

SAO CHÉP MỘT DẤU CỘNG

FM.F.121

Đánh giá và dạy như trong FM.F.90, chỉ khác là cho bé xem một thẻ có dấu cộng vẽ sẵn.

Như một hoạt động mở rộng, xen kẽ đường tròn với dấu cộng. Bạn cũng có thể dạy con bạn sao chép hình chữ V.

VẼ NHỮNG HÌNH ĐƠN GIẢN

FM.F.122

Trẻ con thường bắt đầu mô tả và gọi tên bức vẽ của chúng trước khi những người khác nhận ra đó là hình gì. Khi con bạn đưa bạn xem những dạng hình hoặc đường bé vẽ và nói với bạn đó là chiếc xe ô tô có nghĩa là bé đã tiến một bước lớn – điều này không cần thiết cho khả năng vận động tinh, nhưng rất quan trọng giúp bé nhận thức rằng bé đang vẽ gì và cần đạt mục đích gì.

Cách đánh giá

Phương pháp: Quan sát con bạn vẽ.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ một hình và chỉ ra hai đặc điểm của bức hình đó, chẳng hạn một chiếc ô tô và các bánh xe hoặc một người và tóc hoặc một cái nhà và cửa ra vào. Bức hình không cần giống như tên gọi, nhưng phải có ít nhất hai bộ phận khác nhau thấy rõ. Nếu con bạn chỉ gọi tên một đặc điểm của bức hình, bạn có thể yêu cầu bé kể thêm về nó.

Cách dạy

Trẻ con thích xem người khác vẽ, vì vậy bạn vẽ cho bé những hình đơn giản, gọi tên từng bộ phận mỗi khi bạn vẽ đến nó. Hãy để bé lựa chọn bạn sẽ vẽ gì, và nói cho bạn biết cần vẽ thêm cái gì.

Khi con bạn đang vẽ, thỉnh thoảng bảo bé nói bạn nghe về tác phẩm của bé. Tránh hỏi ‘Cái gì đó?’ lặp đi lặp lại nhiều lần – có thể làm con bạn cảm thấy bé còn thiếu sót cái gì đó mà bé không hiểu.

Cũng tránh áp đặt cách hiểu của bạn lên bức vẽ của bé – bé có thể tự ái vì bạn nghĩ chiếc xe lửa của bé trông giống như con bò. Cố gắng đưa ra những phát biểu và nhận xét chung chung, chẳng hạn ‘Đó là một hình thật đẹp’ hoặc ‘Nói mẹ nghe về những đường này’ hoặc ‘Trong bức tranh đó nói về cái gì vậy?’.

Nếu con bạn vẽ một hình dạng đơn độc và gọi tên nó giùm bạn, bạn có thể dịu dàng khuyến khích bé bổ sung thêm bằng cách hỏi những câu như ‘Mấy cái bánh xe sẽ có màu gì?’. Để bé điều chỉnh bức vẽ; đừng thao túng bằng cách đưa ra quá nhiều đề nghị trực tiếp.

Hãy để con bạn hãnh diện về các tác phẩm của bé. Viết tên bé lên chúng – và tên tác phẩm, nếu bé thích xem bạn viết – và trưng bày chúng cho nổi bật lên.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn tự tin vẽ các vật thực tế, và gọi tên chúng, dần dần bạn có thể đưa ra thêm các chỉ dẫn trực tiếp khi bạn vẽ với bé. Phần lớn trẻ thích vẽ hình những người chúng biết, vì thế đây là thời gian thuận tiện để bắt đầu dạy con bạn vẽ mặt người.

Cũng khuyến khích con bạn vẽ tranh bằng các vật liệu khác, ví dụ bằng bột nhào và các mảnh rời kết hợp được.

TÔ MÀU TRONG KHU VỰC, DÙNG KHUÔN

FM.F.123

Đây là bắt đầu của kỹ năng tô màu bên trong.

Khuôn là một miếng dụng cụ dẹt có khoét hình bên trong. Một bề mặt dễ lau sạch, như plastic, là tốt nhất. Bạn có thể mua các khuôn này ở chỗ bán báo hoặc bán đồ chơi hoặc nhờ họ đặt mua giùm bạn. Chọn các khuôn có độ lớn vừa phải, hình dạng đơn giản. Nếu bạn không tìm được ở cửa hàng một khuôn vừa ý, bạn có thể ứng biến ngay bằng cách dùng những cái vòng đeo tay chân hoặc dùng giấy các tông dày khoét thành các hình dạng bên trong.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một cây chì màu, giấy và một khuôn (như đã mô tả trên).

Phương pháp: Đặt giấy lên bàn và để khuôn lên giấy. Biểu diễn tô màu bên trong khuôn, tô hết trong phạm vi khuôn. Nhấc khuôn lên cho bé xem kết quả. Hướng dẫn đến lượt con bạn làm. Bạn có thể nhắc bé hai lần, nếu cần, để bé ‘Tô thêm nữa’.

Đánh dấu + nếu con bạn tô màu bên trong khuôn sao cho khi nhấc khuôn lên thấy 90% khu vực trong khuôn được tô màu.

Cách dạy

Khích lệ nhiều lần để thúc đẩy bé tô màu hết phạm vi trong khuôn. Chỉ ra cho bé vùng nào chưa tô.

Bạn có thể thử vẽ hình một mặt người hoặc một vật nào đó mờ mờ trên giấy và nói với con bạn là bạn sẽ ‘Làm cho hình... bị che đi’. Tiếp đó chơi trò chơi cố định màu (dùng khuôn để hướng dẫn dùng màu) cho đến khi hình vật đó bị che hoàn toàn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Thử tô màu bên trong khuôn bằng màu vẽ dùng với ngón tay hoặc cọ. Sơn bằng màu vẽ sẽ dễ sơn hết phạm vi trong khuôn hơn, nhờ đó giúp con bạn thấy được mục đích của bé. Cho bé dùng trực lăn nhỏ sơn bên trong một hình lớn cắt từ giấy bìa cứng sẽ làm bé thích thú rất nhiều và cho kết quả thỏa đáng.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này bạn có thể giới thiệu với bé một cách tô màu rất đơn giản trong sách. Vào giai đoạn này bạn không thể trông mong con bạn tô màu không lem ra ngoài đường vẽ (mặc dù bạn có biểu diễn cho bé xem). Điều quan trọng hơn là bé tô màu bên trong một hình thật hoàn hảo. Khuyến khích bé dùng các màu khác nhau để tô các phần khác nhau của hình vẽ.

VẼ HÌNH BẰNG MÀU VẼ TRÊN GIẤY LỚN

FM.F.12

Đề mục này nhằm kiểm tra xem con bạn có sử dụng các kỹ năng vẽ của bé cùng với các phương tiện khác không, thay vì chỉ với giấy và chì màu. Phần lớn trẻ khi bắt đầu sơn màu đều thích sơn tờ giấy bằng một màu hoặc tạo các đốm màu lớn. Việc dùng màu vẽ tạo các hình dạng chủ động thường chỉ thực hiện tốt sau khi trẻ đã bắt đầu chủ động vẽ bằng chì màu.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một tờ giấy lớn, hay nhất là đặt trên giá vẽ. Ba bốn ống màu vẽ và các cọ vẽ.

Phương pháp: Quan sát con bạn vẽ.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ các hình lớn như đường tròn và các đường kẻ. Có thể tiếp sau đó bé sẽ sơn hoàn toàn trên các hình này, nhưng vẫn có thể đánh dấu +.

Cách dạy

Con bạn càng thực nghiệm vẽ nhiều bằng màu vẽ thì ngoài vẽ một màu lên giấy bé sẽ nhanh chóng biết đến các cách thể hiện khác.

Cùng vẽ với con bạn và tạo cho bé cơ hội xem các trẻ khác vẽ.

Khen ngợi bé khi bé vẽ được bất cứ hình nào: ‘Đó là một hình tròn thật tuyệt’ hoặc ‘Mẹ thích mấy đường kẻ dài màu xanh da trời đó lắm’

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Buộc vài tờ giấy lớn lên một bức tường bên ngoài để tạo một diện tích giấy lớn hơn, và cùng con bạn chơi trò chơi bắt chước. Bạn vẽ một đường dài và bảo bé bắt chước vẽ lại. Vẽ một hàng các dấu chấm rồi yêu cầu bé sao lại các dấu đó. Sau đó thử vẽ một đường tròn thật lớn. Bảo con bạn vẽ một hình cho bạn bắt chước vẽ lại.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn tự tin vẽ các hình đơn giản (FM.F.122) bạn có thể đề nghị bé cũng vẽ luôn những vật bé ưa thích.

THÊM MỘT CÁNH TAY HOẶC MỘT CHÂN VÀO MỘT HÌNH NGƯỜI CHƯA HOÀN CHỈNH

FM.G.125

Đề mục này và đề mục kế tiếp đề cập đến khả năng của trẻ vẽ các bộ phận cơ thể. Vẽ một hình dạng hoàn chỉnh có mặt, thân và tứ chi, là một kỹ năng của trẻ 4 – 5 tuổi, nhưng bạn có thể bắt đầu dạy từ bây giờ thông qua những hoạt động này.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một cây chì màu, giấy có một hình vẽ sẵn thiếu một cánh tay hoặc một chân.

Phương pháp: Đặt bức vẽ của bạn trên bàn. Nói: 'Nhìn xem, đây là một người (hoặc cô bé gái hoặc cậu con trai hay bất cứ cái gì). Thiếu mất một cái. Thiếu cái gì vậy? Con vẽ cái bị thiếu đi.'

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ được bộ phận bị thiếu được hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Vẽ hình cùng lúc con bạn quan sát, gọi tên từng bộ phận mỗi khi bạn vẽ đến nó. Khi gần như vẽ xong, nói: 'Mẹ sẽ vẽ một chân. Con vẽ chân kia.'

Khi con bạn có thể vẽ được, cung cấp cho bé ít thông tin hơn về những gì cần thiết. Nói: 'Mẹ sẽ vẽ một chân. Còn thiếu cái gì?'. Lập lại tiến trình này, bỏ sót một cánh tay thay vì một chân. Sau cùng, xen kẽ các tay và chân thiếu trong một mẫu vẽ ngẫu nhiên.

Tiếp theo đánh giá lại xem con bạn có thể bổ sung bộ phận thiếu mà không cần xem bạn vẽ hình hay không.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Sử dụng mọi cơ hội để nói chuyện về các bộ phận cơ thể. Đếm các tay chân. Vẽ nhiều hình đơn giản không bỏ sót bất cứ phần nào, và khuyến khích con bạn dùng ngón tay đồ lại các bộ phận. Đặt hai bàn tay và hai bàn chân con bạn lên giấy rồi đồ quanh chúng, hoặc để bé đứng trước tấm kiếng rồi dùng xà bông đồ lại hình dạng cơ thể bé. Bạn có thể bỏ sót một bộ phận để con bạn hoàn tất hình dạng.

Ghi nhớ và mở rộng

Thử bỏ sót hai bộ phận cơ thể. Thay vì cánh tay hoặc chân, bạn bỏ quên phần thân hoặc mặt hoặc tóc. Bạn cũng xem các hoạt động mở rộng được liệt kê sau đề mục FM.F.126.

VỀ MỘT NGƯỜI CÓ ÍT NHẤT BA BỘ PHẬN

FM.F.12

Vào khoảng độ phát triển 4 tuổi, bạn có thể trông đợi ở con bạn khả năng vẽ một hình có ít nhất ba bộ phận nhận ra được.

Đa số trẻ bắt đầu vẽ những bộ mặt đơn giản rồi sau đó thêm tay chân trực tiếp từ phần đầu. Nhiều trẻ thêm những chi tiết như bàn tay, bàn chân, tóc trước khi chúng bắt đầu vẽ phần thân. Một hình người hoàn chỉnh có thân và tứ chi, có thể bé chưa vẽ được khi chưa đến tuổi đi học. Khi bạn khuyến khích con bạn vẽ thêm vào bức vẽ của bé, bạn nên khen đối với bất cứ cái gì bé thêm vào.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một cây chì màu và giấy.

Phương pháp: Bảo con bạn ‘Vẽ mẹ’ hoặc ‘Vẽ ba’.

Đánh dấu + nếu con bạn vẽ được ít nhất ba bộ phận. Các cặp bộ phận, như đôi mắt hoặc đôi chân, được kể như một bộ phận. Một bức vẽ được tính điểm cộng nếu bao gồm một hình tròn, một đôi mắt và một cái miệng, hoặc một hình tròn có một đôi chân và tóc, và v. v...

Cách dạy

Trong khi đề mục này chỉ cần ba bộ phận để tính điểm, tất nhiên bạn vẫn có thể dạy con bạn vẽ thêm các bộ phận khác.

Nếu con bạn chưa vẽ được phần mặt, bạn bắt đầu từ đó, dạy bé vẽ một hình tròn có mắt, mũi và miệng. Đây là một lý do tốt để dạy bé vẽ những vòng tròn nhỏ làm mắt, vì những chấm nhỏ thường khó thấy. Nhắc lại nhiều lần khi dạy để con bạn hiểu được động tác nhịp nhàng khi vẽ phần mặt. Để thay đổi, bạn có thể vẽ một khuôn mặt sót một bộ phận, để bé vẽ thêm vào.

Ngay khi bé vẽ được hình mặt, bạn có thể dạy con bạn vẽ trước hết là chân, rồi cánh tay, phát xuất từ mặt. Đếm các tay chân khi bạn vẽ, hoặc khi con bạn vẽ.

Sau đó, bạn có thể cho con bạn xem cách thêm phần thân, bàn tay và bàn chân. Hãy để bé lưu tâm đến trình tự của các bộ phận vẽ thêm này.

Việc dạy con bạn vẽ thêm tóc ít khi gặp khó khăn, vì đa số trẻ thích có dịp vẽ nguệch ngoạc thêm!

Tạo nhiều cơ hội cho con bạn vẽ hình không cần bạn hướng dẫn, để bạn có thể quan sát sự tiến bộ của bé.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tạo các hình dạng bằng bột nhào và bằng các mảnh rời rạc, cũng như vẽ bằng chì màu. Làm một hình người bằng giấy các tông có kích thước như thật sẽ làm bé thích thú, hoặc bạn làm những hình nhân nhỏ treo lên cây Giáng sinh. Trong nhà bếp, bạn có thể làm những chiếc bánh gừng hình người.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Ngay khi con bạn hoàn thiện chuỗi này, bạn có thể tiếp tục các kỹ năng 4 - 5 tuổi sau đây:

- Vẽ một hình dạng có ít nhất bảy bộ phận cơ thể.

- Vẽ một bức vẽ (khác với hình dạng) có bốn hoặc nhiều bộ phận hơn.
- Vẽ một hình vuông (bắt đầu bằng cách dạy con bạn nói bốn điểm).
- Vẽ những hình dạng hoặc các bức vẽ đơn giản.
- Vẽ bên trong các đường song song, cách nhau 1 cm – đường thẳng ngang, đường thẳng đứng và đường tròn.
- Lăn ngón tay theo các đường – thẳng ngang, thẳng đứng, tròn.
- Sao lại các mẫu tự đơn giản, như t, c, w, i.
- Sao lại mẫu tự đầu của tên bé, rồi tiến triển dần dần tất cả mẫu tự của tên.

Nhiều kỹ năng 4- 5 tuổi này thực sự là những kỹ năng viết. Những kỹ năng này có thể hoàn toàn thú vị với trẻ như những kỹ năng viết, nhưng bạn vẫn phải tiếp tục tạo cơ hội cho con bạn vẽ tự do bằng chì màu và màu vẽ, vẽ theo sự tưởng tượng của riêng bé.

CHƯƠNG 7

FM.G: Kỹ Năng Đọc Sách

Các kỹ năng trong chuỗi này, cùng với các kỹ năng ngôn ngữ liên tưởng, mở ra con đường cho một trong những hoạt động đáng làm nhất mà bạn sẽ chia sẻ với con bạn – và trong tương lai là một trong những nguồn thông tin quan trọng nhất để học hỏi và giải trí.

Chuỗi này xem xét các kỹ năng Vận động tinh căn bản được sử dụng trong các cảm nang – những kỹ năng như nhìn, lật trang và chỉ vào tranh. Trong các Chuỗi Ngôn ngữ dễ Tiếp thu bạn sẽ thấy các hoạt động giúp con bạn hiểu ý nghĩa của các từ, biết cách sử dụng sách và tranh ảnh. Và tất nhiên, sách cũng nằm trong số các tài liệu bạn dùng để dạy con bạn giao tiếp với người khác. Cùng xem sách với những người khác cũng là một hoạt động tập thể cần thiết, và là một cách tuyệt vời để dạy một đứa trẻ cùng chia sẻ với tập thể một mối quan tâm nào đó.

Ngoài việc được công nhận rộng rãi về tầm quan trọng to lớn của sách đối với đời sống trẻ nhỏ, còn có những tiến bộ đáng kể về chất lượng và sự đa dạng vô cùng trong các loại sách trẻ em hiện có. Đặc biệt gây ấn tượng sâu sắc là loại sách có trang dày bằng bìa cứng (từ đây chúng tôi gọi là sách cứng – ND), là loại sách trước đây tự giới hạn nhiều trong những tranh ảnh động vật và đồ chơi lặp đi lặp lại. Các loại sách cứng này ngày nay có sẵn ở nhiều mức độ phức tạp với đủ loại chủ đề. Các loại sách có trang bằng giấy (từ đây chúng tôi gọi là sách mềm - ND) thích hợp với lứa tuổi nhi đồng, và các sách truyện gần đây cũng được cải tiến tương tự.

Nếu bạn không tìm thấy ở hiệu sách những loại sách nhi đồng cần thiết cho con bạn, bạn hãy giải thích với người bán sách nhu cầu của bạn và nhờ đặt mua một số sách phù hợp. Hoặc nhờ cán bộ thư viện địa phương giúp đỡ. Bạn cũng tìm kiếm ở các tạp chí và sách vở có mục giúp phụ huynh lựa chọn sách cho con mình – Các nhan đề mới đây là ‘Quyền sách chỉ dẫn tốt giúp chọn sách cho trẻ’ (xuất bản ở Úc), do BingTaylor và Peter Braithwaite chủ bút, và ‘Sổ tay hướng dẫn đọc to’ (xuất bản ở Úc) chủ bút Jim Trelease. Cả hai đầu sách trên cùng do Penguin phát hành.

Bạn cũng có thể tự làm sách cho mình, bằng cách vẽ hoặc dán tranh ảnh lên bìa cứng, rồi bọc lại bằng màng chất dẻo tự bám dính, đục lỗ rồi buộc lại bằng giấy hoặc len. Con bạn sẽ thích lật sách tìm hình của người bé thích hoặc hình của vật mà bé biết rõ.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này.

9 đến 12 tháng

41. Xem sách với người lớn.

12 đến 15 tháng

48. Vỗ nhẹ lên một tranh trên trang sách.
49. Giúp lật các trang.

15 đến 18 tháng

54. Lật các trang sách cứng.
55. Lật cùng một lúc hai hoặc ba trang sách mềm.

18 tháng đến 2 tuổi

64. Lật riêng rẽ các trang sách mềm.

2 đến 3 tuổi

98. Chỉ vào các đặc điểm nhỏ trong các sách hình.

99. Xem sách một mình.

XEM SÁCH VỚI NGƯỜI LỚN

FM.G.41

Kỹ năng này được liệt kê ở mức phát triển 9 đến 12 tháng, nhưng tất nhiên không lý do gì phải đợi đến khi con bạn được 9 tháng nếu bé tỏ ra quan tâm sớm hơn, mặc dù chỉ thoáng qua.

Những quyển sách đầu tiên bạn chọn cho con bạn nên có những tranh ảnh lớn, nhiều màu sắc, và sẽ thuận tiện hơn nếu chỉ có một hay hai hình ở phần mở đầu. Nếu con bạn hay chộp lấy quyển sách, bạn có thể chọn một số sách cứng rất đẹp hiện có bán nhiều ở thị trường.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một sách hình có tranh lớn, nhiều màu sắc.

Phương pháp: Đặt con bạn ngồi trên đùi. Lật chậm trang sách, nói chuyện về mỗi hình cho bé nghe.

Đánh dấu + nếu con bạn nhìn vào tranh trong khi bạn nói chuyện trong ít nhất hai phút.

Cách dạy

Dành riêng một thời gian mỗi ngày để xem sách – một thời gian yên tĩnh khi con bạn chịu ngồi trên đùi bạn, nhưng nếu bé uể oải quá thì cũng không tham gia được.

Luôn luôn nói với bé về điều bạn sắp làm – ‘Chúng ta hãy xem sách’.

Gọi tên mỗi hình và giúp bé luôn quan tâm suốt phần dẫn giải của bạn. Bạn có thể tạo âm thanh liên quan đến tranh (‘Chó sủa gâu gâu!’, ‘Ô tô chạy brum brum’) hoặc hát bài hát thích hợp.

Bạn dừng lại nhiều lần trong khi giảng giải để con bạn có thể tham gia đóng góp vào cuộc chuyện trò.

Bây giờ hãy xem trước các kỹ năng tiếp theo trong chuỗi này – bạn có thể bắt đầu dạy các kỹ năng này ngay khi con bạn tỏ ra quan tâm đến các quyển sách của bé.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng cho con bạn xem tranh ảnh ở những phạm vi khác – trong album hình, trong tạp chí, trên bao bì thực phẩm và v. v...

Ngoài việc xem tranh ảnh, chắc chắn con bạn sẽ khám phá thêm những điều khác trong sách. Trẻ con rất thích nhai và xé sách, và cũng rất vui thích lôi hết tất cả sách ra khỏi kệ sách! Cần qui định từ bây giờ các phép tắc bạn muốn con bạn tuân theo và bắt đầu dạy các qui luật này từ lúc này. Quan tâm đến việc đưa cho con bạn một cuốn sách để xé (có thể là cuốn điện thoại niên giám cũ) và cho bé một kệ sách để bé sắp xếp lại.

Ghi nhớ và Mở rộng

Tiếp tục hai đề mục kế tiếp trong chuỗi này – FM.G.48 (vỗ nhẹ lên một hình trên trang sách) và FM.G.49 (giúp lật trang).

VỖ NHỆ MỘT HÌNH TRÊN TRANG SÁCH

FM.G.4

Điều tự nhiên là phải chỉ vào tranh khi bạn nói chuyện về chúng. Con bạn cũng sẽ biết làm như vậy. Để bắt đầu, bé sẽ dùng cả bàn tay vỗ nhẹ lên tranh.

Cách đánh giá

Đánh giá như FM.G.41, chỉ vào mỗi tranh khi bạn nói chuyện về nó.

Đánh dấu + nếu con bạn bắt chước bạn bằng cách vỗ nhẹ, hoặc vỗ nhẹ ngẫu nhiên. Bé phải vỗ nhẹ lên các tranh riêng rẽ, trong khi nhìn vào trang sách.

Cách dạy

Chỉ vào mỗi hình khi bạn xem sách với con bạn. Nếu con bạn không làm theo bạn, cầm cổ tay bé và nhẹ nhàng hướng dẫn bé vỗ nhẹ lên tranh. Cho bé nhiều cơ hội vỗ lên tranh không cần bạn giúp đỡ.

Bạn có thể hỏi ‘... ở đâu?’ hoặc ‘Chỉ cho mẹ...’, để khuyến khích con bạn chỉ, nhưng đừng hy vọng bé biết lựa chọn đúng đến khi bé đạt trình độ này trong các Chuỗi Ngôn ngữ dễ Tiếp thu.

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn có thể dần dần huấn luyện con bạn chuyển từ vỗ nhẹ lên hình sang chỉ tay lên hình khi bạn tiếp tục chuỗi này cũng như khi thực hiện các bài tập Ngôn ngữ dễ Tiếp thu đòi hỏi đứa trẻ phải chỉ tay. Xem FM.B.28 (ấn vào các lỗ trong bảng cảm chót) để tìm các phương pháp khuyến khích bé chỉ tay.

GIÚP LẬT TRANG

FM.G.49

Đề mục này và ba đề mục tiếp theo đề cập đến khả năng lật trang của trẻ. Đây thực sự là một kỹ năng phức tạp, và nó sẽ giúp con bạn nếu bạn bắt đầu từ rất sớm khuyến khích bé tham gia khi bạn lật trang sách.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một quyển sách có trang chắc chắn, chẳng hạn một quyển sách cứng.

Phương pháp: Đọc sách với con bạn, lật trang chậm chậm.

Đánh dấu + nếu con bạn dùng bàn tay để ‘giúp’ trang sách lật lên. Bé có thể kéo lên cả trang kế tiếp, hoặc đẩy nó xuống khi nó bị lật lên.

Cách dạy

Nếu con bạn không tham gia khi bạn lật trang, bạn dạy giống như kỹ năng tiếp theo trong chuỗi này, FM.G.54 (lật trang sách cứng), và tự bạn bắt đầu tách các trang ra.

LẬT CÁC TRANG SÁCH CỨNG

FM.G.5

Một khi con bạn tự lật được các trang sách cứng, bé sẽ bắt đầu tự mình xem hết các quyển sách này. Tất nhiên điều này không có nghĩa là bé cùng với bạn xem hết những cuốn sách như thế!

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một quyển sách cứng.

Phương pháp: Để sách mở ra trước mặt con bạn. Biểu diễn lật một trang. Bảo con bạn lật một trang.

Đánh dấu + nếu con bạn tách ra và lật được một trang.

Cách dạy

Để bắt đầu, tách trang sẽ lật ra khỏi các trang khác bằng cách để ngón tay bạn ở giữa. Hướng dẫn con bạn lướt bàn tay giữa các trang và lật trang qua.

Dần dần giảm khoảng cách bạn đặt ra giữa các trang. Nếu con bạn giở lên hơn một trang, bạn nói: ‘Con bỏ sót một trang rồi. Lật một trang thôi.’ Bạn có thể nhắc nhở thêm bằng cách biểu diễn dùng ngón trỏ giở một trang lên khỏi các trang kia.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Kết hợp sách vào các phương tiện chơi đùa của con bạn và để bé tự hưởng sự vui thích đó, cũng như cùng chia sẻ với bạn. Không cần dành riêng thời gian để dạy bé lật trang, vì sách sẽ là một phần trong các nhu cầu tự nhiên hàng ngày của bạn, được đem ra xem vào giờ nghỉ ngơi và giờ đi ngủ, và vào bất cứ khi nào bạn và con bạn có một lúc yên lặng cùng nhau.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng bởi hai kỹ năng tiếp theo trong chuỗi này, để dạy trẻ lật trang sách mềm.

LẬT HAI HOẶC BA TRANG SÁCH MỀM MỘT LÚC

FM.G.5

Lật trang mềm khó hơn lật trang cứng nhiều, chủ yếu là do khó tách riêng một trang ra khỏi những trang còn lại. Chúng tôi trình bày hai mức độ có thể dùng để đánh giá kỹ năng, nhưng mọi cách dạy có thể làm như đã mô tả trong FM.G.64 (lật riêng rẽ các trang sách mềm).

Khi bạn chọn những sách mềm đầu tiên cho con bạn, hãy tìm những sách hình đơn giản, nhiều màu sắc và có những truyện ngắn, trong đó mỗi một tranh chỉ mô tả cho một sự kiện.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một quyển sách hình dành cho trẻ con có trang bằng giấy mềm.

Phương pháp: Biểu diễn lật một trang và bảo con bạn lật một trang. Cho bé thử nhiều lần.

Đánh dấu + nếu con bạn lật hai hoặc ba trang mỗi một lúc không cần giúp đỡ.

Cách dạy

Dạy như ở FM.G.64, khen ngợi khi con bạn bắt đầu lật được từng nhóm nhỏ mấy trang, và tiếp theo hướng bé lật các trang riêng rẽ.

LẬT RIÊNG RẼ CÁC TRANG SÁCH MỀM

FM.G.64

Đề mục này là phần quan trọng nhất của các kỹ năng lật trang trong chuỗi này.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một quyển sách hình dành cho trẻ con có trang bằng giấy mềm.

Phương pháp: Đặt sách trên bàn hoặc dưới sàn trước mặt con bạn. Biểu diễn lật các trang, rồi nói ‘Con lật trang đi’

Đánh dấu + nếu con bạn lật mỗi lúc một trang và được ba trang hoặc nhiều hơn thế.

Cách dạy

Cũng như với sách cứng, việc tách các trang là phần khó nhất của kỹ năng này.

Dùng cách biểu diễn cho bé xem, và giúp đỡ cụ thể nếu cần, dạy con bạn dùng ngón trỏ nhấc góc phải trên cùng của trang lên rồi lách bàn tay vào giữa các trang. Bạn giảm dần giúp đỡ khi bé tự làm được tất cả.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Ngoài việc lật trang, còn có những hoạt động khác liên quan đến kỹ năng tách một mảnh giấy ra khỏi một mảnh khác. Nếu con bạn thích dán, đưa bé một khay đựng các tranh ảnh cắt từ tạp chí, từ các mảnh giấy gói, v. v... Để bé nhặt tranh ở khay lên, mỗi lúc một cái, và dán chúng lên giấy, lên các ống bìa cứng hoặc các hộp rỗng. Thử thách bé bằng cách cho bé tách các tấm giấy bóng kính. Nhiều trẻ thích lột miếng băng dính dán sau gáy sách của chúng. Bạn cũng có thể cuộn miếng săng ulych của con bạn trong giấy không thấm mỡ và để bé mở gói ra. Bao bì thực phẩm bằng plastic cũng góp phần thử thách đáng kể – ngay cả với người lớn!

Ghi nhớ và mở rộng

Chừng nào con bạn còn thấy thú vị chơi với sách, thì bạn không cần tạo cơ hội cho bé thực hành lật trang!

CHỈ VÀO NHỮNG ĐẶC ĐIỂM NHỎ TRONG SÁCH HÌNH

FM.G.9

Ở đây chúng ta xem lại kỹ năng chỉ vào tranh, đã giới thiệu trong FM.G.48 (vỗ nhẹ một tranh trên trang sách).

Trong phần Ngôn ngữ để Tiếp thu, bạn sẽ dạy con bạn chọn giữa các tranh khác nhau, chỉ định vào tranh bé đã chọn bằng cách chỉ tay. Ở đây trọng tâm lại khác; đề mục này không đòi hỏi đứa trẻ phải chọn một trong hai, mà thay vào đó là chỉ ngón tay chính xác vào một đặc điểm rất nhỏ trên trang sách. Kỹ năng này cần sự kết hợp chặt chẽ giữa mắt và tay.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một quyển sách có các tranh mô tả chi tiết hoặc nhiều tranh nhỏ trong một trang.

Phương pháp: Chỉ vào một tranh trên trang sách hoặc vào một chi tiết nhỏ trong một tranh. Nói: ‘Nhìn này, đây là cái tai con heo (hoặc bánh xe của xe tải hoặc con sâu bướm trên chiếc lá hoặc bất cứ cái gì). Bạn chỉ vào cái tai con heo.’

Đánh dấu + nếu con bạn bắt chước bạn hoàn hảo và chỉ chính xác vào bức tranh đã định.

Cách dạy

Dần dần giới thiệu với con bạn những sách có tranh nhiều chi tiết hơn.

Biểu diễn chỉ vào các chi tiết nhỏ trong tranh, và tất nhiên là luôn gọi tên chúng.

Hướng dẫn bàn tay con bạn chỉ, nếu cần, dần dần giảm giúp đỡ. Cho bé nhiều thời gian để đáp ứng các yêu cầu của bạn. Khi bắt đầu bé có thể mất một lúc mới chỉ được ngón tay vào đúng chỗ bạn đã định.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Sử dụng các tranh ảnh và tạp chí trên tường, cũng như trong sách. Sử dụng các hình ảnh gia đình để khuyến khích con bạn chỉ ra những khuôn mặt bé biết. Bạn có thể cắt những hình không vừa ý ra rồi lắp ráp lại thành một hình nghệ thuật, bọc lại bằng màng tự bám dính.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đạt được các kỹ năng ngôn ngữ dễ tiếp thu cần thiết, bạn có thể loại bỏ cách dạy biểu diễn và để bé tự tìm kiếm các chi tiết trong tranh. Sự thực hành kỹ năng chỉ tay trong vận động tinh sau đó sẽ trở thành liên kết với sự thực hành kỹ năng Chọn một trong hai trong ngôn ngữ dễ tiếp thu.

Bảo con bạn chỉ ra các chi tiết bé thích, bằng cách hỏi một câu hỏi mở như ‘Con thấy gì trong bức tranh này?’ hoặc ‘Con thích tranh nào?’

XEM SÁCH MỘT MÌNH

FM.G.9

Xem sách với người lớn vẫn còn quan trọng với con bạn trong vài năm tới, nhưng đây cũng là một hoạt động bé có thể thích làm một mình. Bạn muốn con bạn trở nên chơi đùa tự tin hơn, vì quyền lợi của bé cũng như của bạn, và việc im lặng xem sách đem đến cho bé những giờ vui thú trong lòng suốt cuộc đời bé.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Các sách hình và sách truyện đơn giản được con bạn thích.

Phương pháp: Quan sát con bạn khi bé tự xem sách.

Đánh dấu + nếu con bạn ngồi xuống và xem liên tục ít nhất hai quyển sách, không cần người lớn quan tâm. Bé cần phải xem hầu hết các trang theo đúng thứ tự.

Cách dạy

Dạy bằng cách khuyến khích (điều này cũng bao gồm cả việc cung cấp nhiều sách hay) và bằng ví dụ, vì thực sự cần như vậy. Bảo đảm mỗi ngày có một lúc nào đó, mặc dù ngắn, để ngồi xem sách của bạn và bé thì ngồi với sách của bé.

Trẻ nhỏ hầu như xem một mình những quyển sách mà chúng biết rõ, vì vậy bạn đừng ngại đọc lại nhiều lần cho bé nghe những sách bé thích. Trẻ em vui thú và học hỏi được từ những lần lặp lại như thế.

Nếu bạn để con bạn giúp chọn những truyện đọc vào giờ đi ngủ, chắc chắn bạn sẽ thấy rằng những truyện cũ được bé chọn đi chọn lại nhiều lần, và có thể những truyện này là những sách bé thường chọn ‘đọc’ một mình.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Con bạn có thể thích ‘đọc’ truyện cho các đồ chơi của bé nghe, đó là những thứ bé đem vào giường dỗ ngủ, có thể là các đồ chơi nhồi bông hoặc các búp bê hay một búp bê bé đặc biệt thích. Cũng có thể bé sẽ thích đặt ra một trang sách truyện giả bộ ,

bằng cách dùng các trang tạp chí hoặc dùng chì màu vẽ minh họa lên các trang giấy trắng. Khuyến khích bé ‘đọc’ sách của bé cho bé nghe hoặc cho bạn nghe. Không thành vấn đề nếu truyện của bé không có ý nghĩa; điều quan trọng ở đây là bé đang kết hợp kỹ năng đọc sách vào việc chơi đùa.

Khi bạn cảm thấy bé đã sẵn sàng, bạn có thể cho bé thời gian tự đọc cho bé nghe một hoặc hai quyển sách vào giờ đi ngủ. Và chính bạn cũng đọc, nhưng không phải cho bạn nghe mà là cho bé nghe.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Vào khoảng lúc này sách sẽ là một phần chính thức trong đời sống của con bạn do đó bạn không cần phải tạo các cơ hội cho bé thực hành.

Bước tiến lớn tiếp theo đến khi con bạn bắt đầu học đọc. Đến lúc ấy, bé sẽ đạt được niềm tin tưởng. Nhiều trẻ khuyết tật tinh thần có thể và thực sự học đọc được. Kinh nghiệm của chúng tôi ở Macquarie bảo chúng tôi rằng bất cứ trẻ nào tiến triển suốt chương trình này sẽ đạt được một số kỹ năng đọc, và nhiều trẻ Hội chứng Down đang tiếp tục học ở các trường bình thường vẫn có thể theo kịp các bạn cùng lớp về kỹ năng đọc trong nhiều năm. Chúng tôi hy vọng rằng bạn sẽ cho con bạn thử với chuỗi này.

CHƯƠNG 8

FM.H: Giải Quyết Vấn Đề Và Trò Chơi Lắp Ráp

Trong chuỗi này bạn sẽ thấy các hoạt động được lập ra để dạy trẻ sử dụng các kỹ năng thuộc về mắt và tay để giải quyết vấn đề.

Có các loại vấn đề khác nhau trong chuỗi này, gồm có:

- Làm cách nào để tôi đặt cái này vào trong đó?
- Làm cách nào để tôi lấy cái đó ra khỏi nơi ấy?
- Làm cách nào để tôi đặt chung cái này?
- Làm cách nào để cái của tôi trông giống như cái của nó?

Bạn sẽ thấy có vài lĩnh vực chồng chéo giữa chuỗi này với những chuỗi khác, đặc biệt với chuỗi FM.E: Kỹ xảo. Lý tưởng nhất là nên dạy chung các chuỗi này với nhau.

Khả năng giải quyết khó khăn trong một chừng mực nào đó là khả năng thử lại một lần nữa nếu mọi việc không giải quyết được trong lần đầu. Các hoạt động trình bày ở đây được thiết kế phần nào để khuyến khích đứa trẻ kiên nhẫn đến khi tìm ra giải pháp.

Nhiều kỹ năng trong chuỗi này liên quan đến các bảng tạo hình, trò chơi lắp ráp cài khớp vào nhau hoặc trò chơi ráp hình. Các kỹ năng này đòi hỏi sự chọn lựa đồ chơi cẩn thận. Ngay cả dân thành thị phải ra khỏi khu vực của họ để săn tìm các đồ chơi lắp ráp thích hợp và đối với những người sống ở các vùng tách biệt thì sự khó khăn còn to lớn hơn nhiều. Nếu ở địa phương bạn có nhà trẻ hoặc thư viện đồ chơi, các nhân viên ở đó sẽ giúp bạn xác định các đồ chơi lắp ráp phù hợp và sẽ biết cách đặt mua chúng. Người bán đồ chơi ở địa phương cũng sẽ giúp bạn bằng cách cung cấp các catalogue và đặt mua các đồ chơi giúp bạn. Một số đồ chơi ráp hình tốt nhất chúng tôi từng thấy đã được làm tại nhà.

Chúng tôi sẽ mô tả chi tiết các dụng cụ bạn cần vào phần mở đầu của mỗi đề mục trong chuỗi. Nhưng trước hết, có một vấn đề chung cần nói về trò chơi lắp ráp. Nhiều đồ chơi lắp ráp dành cho trẻ nhỏ gồm nhiều mảnh, trên mỗi mảnh có nhiều núm nhỏ. Các núm nhỏ này giúp dễ kéo các mảnh ra, nhưng chúng có thể gây khó khăn khi ráp các mảnh vào nhau lần nữa. Nhiều trẻ có khuynh hướng cầm mảnh đồ chơi ở vị trí núm, và cố thay đổi nó bằng cách vặn quanh núm. Hành động này không giúp trẻ đủ sức điều khiển mảnh lắp ráp, và kết quả là trẻ sẽ chán nản. Đôi khi các loại lắp ráp này được chú ý giới thiệu cho trẻ khuyết tật, Nhưng theo kinh nghiệm của chúng tôi thì chúng gây nhiều khó khăn hơn là giúp giải quyết vấn đề. Hãy tìm những đồ lắp ráp không có núm, hoặc dùng kèm nhỏ chúng ra. Nếu chúng làm bạn bối rối thì nên ngăn con bạn sử dụng chúng. Bé sẽ làm tốt hơn nếu các ngón tay bé đặt vững vàng trên bề mặt mảnh lắp ráp.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này.

9 đến 12 tháng

39. Lồng hai tách.

12 đến 15 tháng

51. Nhắc nắp một hộp nhỏ tìm một đồ chơi hoặc hạt nho khô.

52. Bắt chước dốc ngược chai nhỏ lấy một hạt nho khô.

15 đến 18 tháng

56. Đặt một hình vuông vào bảng tạo hình (không chọn lựa).
57. Đúc ngược chai nhỏ lấy một hạt nho khô, không biểu diễn.

18 tháng đến 2 tuổi

65. Lồng bốn tách vào nhau.
66. Đặt một hình tam giác vào bảng tạo hình (không chọn lựa).
67. Đặt một hình tròn vào bảng tạo hình, chọn một trong ba.
68. Đặt một hình vuông vào bảng tạo hình, chọn một trong ba.
69. Đặt một hình tam giác vào bảng tạo hình, chọn một trong ba.

2 đến 3 tuổi

72. Hoàn thành một trò chơi lắp ráp -một mảnh.
73. Hoàn thành một trò chơi lắp ráp -một mảnh, di chuyển sáu mảnh.
74. Hoàn thành một trò chơi lắp ráp -ba mảnh cài khớp vào nhau.
75. Bắt chước làm một xe lửa.
76. Tìm hiểu cơ cấu nguyên nhân.

3 đến 4 tuổi

100. Hoàn thành một trò chơi lắp ráp -sáu mảnh (không nhìn trước).
101. Hoàn thành một trò chơi lắp ráp tám mảnh (không nhìn trước).
102. Hoàn thành một trò chơi lắp ráp hình -bốn mảnh.
103. Bắt chước xây một cây cầu.
104. Đặt năm khối theo thứ tự hàng.
105. Làm một công việc trò chơi cơ khí, không xem biểu diễn.

LỒNG HAI TÁCH

FM.H.39

Đây là một hoạt động đòi hỏi phải đặt một vật vào bên trong một vật khác. Nó phát triển kỹ năng đã đạt được trong FM.D.38. (đặt một chốt vào hộp).

Trong hoạt động này, đứa bé phải tính toán xem để cái tách nào vào trong. Nếu bé cố để tách lớn vào trong tách nhỏ hơn, bé sẽ thất bại. Bé phải thử một cách khác để lồng các tách vào nhau. Ý định thử một lần nữa, hoặc thử một cách khác, là trọng tâm của chuỗi này, và bạn có thể bắt đầu dạy nó bằng hoạt động này. Việc đứa trẻ có ‘biết’ sự khác nhau giữa lớn và nhỏ hay không sẽ không thành vấn đề chừng nào bé còn kiên nhẫn đến khi tìm ra giải pháp.

Thực sự đến một lúc nào đó một bộ tách lồng vào nhau sẽ hữu ích cho bạn, vì vậy nên mua một bộ từ bây giờ. Tìm những tách tròn thay vì tách vuông. Phần lớn các bộ tách lồng có thể dùng xây tháp được, cũng như lồng vào nhau, nhờ đó làm tăng tính linh hoạt của chúng.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai tách lồng có kích thước khác nhau rõ rệt. Nếu bạn có một bộ tách, chọn hai cái cách nhau ba cỡ

Phương pháp: Biểu diễn đặt một tách vào trong cái kia. Tách chúng ra và để trên bàn, nói ‘Con làm đi’. Thử ba lần, mỗi lần lại thay đổi vị trí để tách.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt một tách vào trong tách kia được hai lần trong ba lần thử. Bé có thể đạt điểm cộng nếu làm sai một lần ở bất cứ lần thử nào và rồi tự sửa sai không cần bạn giúp đỡ.

Cách dạy

Kỹ năng vận động tinh cần thiết cho bài tập này rất giống kỹ năng đã học ở FM.D.38 (đặt một chốt vào hộp). Dạy cùng một cách như nhau.

Trong hoạt động này, đứa bé cũng phải nhận ra, hoặc tính toán bằng phương pháp thử -và -sai, xem tách nào nhỏ hơn. Khi bé thử đặt tách lớn hơn vào tách nhỏ hơn, bạn nói: ‘Không vừa. Thử lại’. Luôn cho con bạn cơ hội tự sửa sai trước khi can thiệp bằng giúp đỡ cụ thể.

Thỉnh thoảng để những cái tách nhỏ hơn bên phải, và thỉnh thoảng bên trái, để bé không học cách nhận ra tách nhỏ hơn đơn độc chỉ bằng vị trí của nó.

Khi con bạn đã hiểu, ngay cả một lời nhắc bạn cũng không giúp bé nữa khi bé phạm một sai sót. Lúc đầu hãy chờ đợi, để nhìn xem bé có sửa sai không cần nhắc nhở hay không.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Có thể thực hành kỹ năng này với bất cứ những vật dụng nào để vừa vào bên trong cái kia.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng trực tiếp trong FM.H.65 (lồng bốn tách vào nhau). Trong lúc ấy, thêm một thử thách nữa bằng cách đưa con bạn những vật dụng hình vuông hoặc chữ nhật để lồng vào nhau – chẳng hạn hai hộp đựng giày có kích thước khác nhau. Bạn cũng có thể dùng những cái tách nhỏ hơn trong bộ tách lồng của bạn, và làm việc với từng cặp tách có kích thước gần bằng nhau.

NHẮC NẮP MỘT HỘP NHỎ TÌM ĐỒ CHƠI HOẶC HẠT NHO KHÔ

FM.H.51

Đến khi con bạn hoàn thành (hoặc gần như hoàn thành) Chuỗi FM.C: Tính Ổn định của Vật thì bạn mới dạy bé kỹ năng này. Đưa bé biết là có vật gì trong hộp – nhưng làm cách nào để lấy nó ra???

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một hộp nhỏ có nắp có thể lấy xuống dễ dàng. Nó cần phải nhỏ đủ cho con bạn cầm thoải mái. Một đồ chơi nhỏ hay một hạt nho khô.

Phương pháp: Biểu diễn bằng cách để đồ chơi trong hộp rồi tìm nó. Để đồ chơi vào lần nữa, và giờ cái hộp cho con bạn xem, nói ‘Đồ chơi ở đâu?’

Đánh dấu + nếu con bạn nhắc được nắp hộp và tìm đồ chơi.

Cách dạy

Bạn cần có đủ loại hộp, kể cả ít nhất một hộp có nắp rất lỏng, và một bộ sưu tập các vật nhỏ.

Bắt đầu bằng cách biểu diễn lập lại và giúp con bạn bắt chước bạn. Dùng cái hộp có nắp rộng lủng lủng để con bạn thành công dễ dàng.

Khi con bạn đã hiểu, bạn giảm giúp đỡ và đưa ra những hộp thách thức hơn. Nếu bé mở nắp khó khăn, cố thuyết phục bé ‘Cứ cố gắng đi’ hoặc ‘Thử lần nữa’.

Nếu con bạn không cố gắng tìm đồ chơi, quay lại Chuỗi FM.C để luyện tập thêm ở các hoạt động Tính ổn định của vật.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Các trò chơi giấu đồ là chương trình làm việc! Dùng đủ loại vật dụng; lý tưởng nhất là chúng có nắp, nhưng không thật sự cần thiết. Điều quan trọng là con bạn tìm được cách lấy đồ chơi ra khỏi vật dụng. Thỉnh thoảng để bé giấu đồ chơi. Bé sẽ thích thú nhìn bạn tìm kiếm và bạn có thể đóng một vai trò quan trọng với mục đích giúp bé hiểu cần phải cố gắng nhiều lần để thành công. Bạn cũng thử cho bé mở các gói xem có gì bên trong.

Ghi nhớ và mở rộng

Các trò chơi giấu đồ có thể phát triển phức tạp hơn và thử thách hơn khi con bạn tiến bộ. Kỹ năng kế tiếp trong chuỗi này, FM.H.52, sẽ trình bày một cách khác để lấy lại vật.

BẮT CHUỐC ĐÓC NGƯỢC CHAI NHỎ LẤY HẠT NHO KHÔ

FM.H.52

Con bạn có thể giải quyết được vấn đề này nếu bé làm theo điều bạn làm.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một chai nhỏ trong suốt cao khoảng 8 cm, chẳng hạn một chai thuốc hoặc chai phẩm màu thực phẩm trống không. Những hạt nho khô.

Phương pháp: Để hạt nho vào chai và cho con bạn xem. Sau đó lật úp chai và tìm hạt nho. Để vào một hạt nho khác và đưa cái chai cho con bạn.

Đánh dấu + nếu con bạn lật úp cái chai để hạt nho rơi ra ngoài, và sau đó tìm hạt nho.

Cách dạy

Cho bé ăn hạt nho để động viên bé làm tốt hoạt động này! Dạy thông qua các lần biểu diễn lặp lại và giúp đỡ cụ thể nếu cần. Bạn cần giảm dần giúp đỡ khi con bạn đã hiểu vấn đề.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Sử dụng đủ loại vật dụng trong suốt và dễ cầm để luyện tập kỹ năng này cho bé. Có thể cho bé thực hành động tác nghiêng chai trong bồn tắm – bé sẽ thích thú ngắm nhìn nước tuôn chảy ra. Cho cát vào chai rồi làm tuôn chảy cũng có tác dụng tốt như vậy.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này, bạn sẽ ngưng biểu diễn cho bé xem, như đã mô tả trong FM.H.57.

ĐẶT MỘT HÌNH VUÔNG VÀO BẢNG TẠO HÌNH (KHÔNG CHỌN LỰA)

FM.H.56

Dạy FM.D.44 (đặt một hình tròn vào bảng tạo hình) trước khi bắt đầu hoạt động này.

Vấn đề ở đây là xoay hình vuông như thế nào để đặt được nó vào lỗ. Khi bạn đặt hình tròn vào bảng tạo hình trước đây (FM.D.44), không có góc nào trong quá trình thực hiện – dù bạn ấn từ góc nào, hình tròn cũng sẽ trượt vào lỗ. Tuy nhiên, với hình vuông cần phải kiên nhẫn và sẵn sàng thử lại lần nữa.

Đối với các đề mục bảng tạo hình trong chuỗi này bạn cần có một bảng tạo hình có một hình vuông, một hình tam giác (3 cạnh bằng nhau) và một hình tròn. Nếu bảng của bạn có nhiều hình dạng hơn, bạn có thể che nó lại. Đôi khi các bảng lại có sẵn vài mẫu minh họa của một hình cụ thể (các hình vuông, các hình tam giác, v. v...), nhưng để tiết kiệm bạn nên mua một bảng chỉ có một mẫu minh họa cho mỗi hình. Các bảng bán sẵn ngoài thị trường thường trông không hấp dẫn, vì vậy bạn hãy tùy ý trang trí thêm cho chúng – đồng thời vẫn duy trì đặc điểm riêng biệt của các hình. Nếu bạn may mắn được một người nào đó làm riêng cho bạn một cái, hãy cố tạo từng phần hình dạng của một bức tranh – hình tròn là mặt trời, hình vuông là căn nhà và hình tam giác là mái nhà. Các hình lý tưởng nên có bề ngang khoảng 8 đến 10 cm.

Nếu bạn không tìm được một bảng tạo hình của bất cứ hình dạng nào, hãy tiến thẳng đến FM.H.72, chọn một đồ chơi lắp ráp đơn giản nhất bạn tìm được – loại đồ chơi có những mảnh khá lớn thể hiện những vật quen thuộc. Cần nhớ rằng với loại một mảnh có một hình không đúng qui cách lắm, chẳng hạn một quả cam, có thể khó đặt ngay hàng theo lỗ hơn một mảnh có một hình đặc biệt, chẳng hạn một quả chuối.

Nhưng bây giờ giả sử là chúng ta đã có một bảng tạo hình, hãy xem xét cách đánh giá và dạy bài tập này.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng tạo hình có ít nhất một hình vuông như mô tả trên.

Phương pháp: Biểu diễn đặt hình vuông vào. Đưa hình vuông cho bé và nói ‘Đặt hình vuông vào hình vuông’. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt hình vuông vào lỗ, không cần giúp cụ thể hoặc nhắc nhở, được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Làm việc xuyên suốt các bước sau đây để quyết định điểm bắt đầu dạy.

1. *An một hình vuông vào một lỗ khi được giúp đặt hình vuông lên bảng và đẩy nó vào vị trí cho lần ấn xuống sau cùng.* Ở bước này, bạn chỉ yêu cầu bé tự thực hiện phần sau cùng của bài tập. Nhưng phải bắt đầu bằng cách đưa hình vuông cho bé và giúp bé làm tất cả các bước, những bước mà cuối cùng bé sẽ tự làm một mình. Nếu bạn đặt hình vuông vào vị trí cho bé mà không hướng dẫn bàn tay bé trong suốt vận động, bé sẽ không có được cảm giác vận động. Luôn đưa ra một lời chỉ dẫn không đối: ‘Đặt nó vào’. Khuyến khích bé đặt lòng các ngón tay lên miếng hình vuông. Ấn bằng đầu ngón tay sẽ không giúp bé nhiều. Một số trẻ làm tốt hơn khi ấn bằng cả hai bàn tay. Cách làm hay nhất là cách bé cảm thấy thoải mái nhất và đưa đến kết quả tốt nhất.

2. *Di chuyển hình vuông vào vị trí và ấn nó vào lỗ, có nhắc nhở.* Tiếp tục giúp con bạn đặt hình vuông lên bảng, nhưng lấy tay bạn ra trước khi đặt nó ngay hàng theo lỗ. Nói ‘Đặt nó vào’. Nếu hình vuông bị lệch một góc so với lỗ, nói ‘Xoay nó lại’. Giúp cụ thể ở giai đoạn này nếu cần. Luôn giúp con bạn xoay miếng hình, không bao giờ xoay hình giúp bé. Giảm giúp đỡ cụ thể khi bé đã hiểu.

3. *Đặt hình vuông lên bảng, đẩy nó vào vị trí và ấn nó vào, có nhắc nhở.* Khi bé đạt bước này, con bạn sẽ có khả năng tự làm tất cả các giai đoạn của bài tập, chỉ cần giúp bé bằng cách nhắc miệng. Có ba lời chỉ dẫn căn bản: ‘Đặt nó lên bảng’, ‘Xoay nó lại’ và ‘Ấn nó vào’.

4. *Đặt hình vuông vào bảng tạo hình không cần giúp cụ thể hoặc giúp bằng lời,* như trong mục tiêu chính.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bây giờ con bạn có thể thử đặt các hình dạng vuông vào lỗ hình vuông ở hộp thư của bé. Có thể bé cũng thích đặt những cái nắp lên hộp vào giai đoạn này.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này, tiếp tục với chuỗi này, thỉnh thoảng thực hành với hình vuông.

DỐC NGƯỢC CHAI NHỎ LẤY HẠT NHO KHÔ, KHÔNG LÀM MẪU

FM.H.57

Đây là một mở rộng trực tiếp của FM.H.52. Bây giờ con bạn phải có một khái niệm vững vàng rằng có thể lấy lại mọi vật bằng cách nghiêng vật đựng nó.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Như FM.H.52.

Phương pháp: Cho bé quan sát khi bạn để hạt nho vào chai, nhưng không làm động tác nghiêng. Đừng vội đánh giá đề mục này sau một buổi dạy ở FM.H.52; bạn sẽ hiểu rõ hơn nếu bạn để vài ngày sau hoạt động đó mới đánh giá đề mục này.

Đánh dấu + nếu con bạn dốc ngược chai để hạt nho rơi ra ngoài, và tìm hạt nho.

Cách dạy

Tiếp tục dạy như FM.H.52, rồi ngưng lại vài ngày trước khi đánh giá lại. Lập lại đến khi con bạn đạt điểm cộng qua đánh giá.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cung cấp cho con bạn đủ loại vật đựng chứa các vật và quan sát xem bé có ngẫu nhiên sử dụng động tác nghiêng hay không. Nếu có tức là bé đã thông thạo kỹ năng.

Ghi nhớ và mở rộng

Để có những hoạt động thử thách hơn, thử để các vật vào những ống dài bằng bìa cứng, chẳng hạn loại ống dùng cho áp phích quảng cáo gửi qua bưu điện. Hoặc dùng một vật đựng thon dài có nắp, để con bạn phải kết hợp các kỹ năng mở nắp với kỹ năng nghiêng vật đựng.

LỒNG BỐN TÁCH VÀO NHAU

FM.H.65

Đây là phần mở rộng của FM.H.39 (lồng hai tách). Bây giờ trẻ có bốn tách để lồng vào nhau.

Chọn bốn tách có thể lồng vào nhau dễ dàng.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bộ bốn tách đặt vào nhau dễ dàng, như mô tả trên.

Phương pháp: Bày các tách lên bàn trước mặt con bạn. Nói ‘Nhìn này, mẹ có thể đặt chúng vào nhau’. Biểu diễn cho bé xem. Sau đó lấy chúng ra, để trên bàn không theo thứ tự. Nói ‘Con đặt chúng vào nhau’. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt các tách vào nhau được hai lần trong ba lần thử mà không cần giúp đỡ cụ thể hoặc giúp bằng lời.

Cách dạy

Bạn có thể thực hiện suốt ba bước khi dạy kỹ năng này.

1. *Đặt vào nhau một đồ chơi xếp lồng - hai cái (như trong FM.H.39).*
2. *Đặt vào nhau một đồ chơi xếp lồng - ba cái*
3. *Đặt vào nhau một đồ chơi xếp lồng - bốn cái.*

Trong tất cả các bước, bắt đầu bằng cách nói ‘Tìm cái lớn’. Khi con bạn tìm được rồi, nói ‘Đặt nó ở đây’, trở vào giữa bàn. Chỉ vào những tách còn lại và nói: ‘Bây giờ cái nào là cái lớn? Đặt nó vào.’ Tiếp tục đến khi chỉ còn lại một tách.

Nếu con bạn chọn cái tách không thích hợp, cứ để bé làm tới, nhờ đó bé tự biết rằng nó không vừa. Nói: ‘Không vừa! Thử một cái khác.’

Khi con bạn đã lồng tất cả tách vào nhau, giúp bé lắc chúng để bé cảm nhận về một sản phẩm hoàn thành. Điều này cũng là sự động viên.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Tủ chén bát nhà bếp là một nguồn đồ chơi dùng thay đổi rất tốt. Bộ tô trộn xà lách dùng vào hoạt động này rất hay. Ngoài ra các chậu trồng cây cũng dùng được.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này, bạn có thể bổ sung thêm tách vào bộ tách của bé.

Nhiều bộ tách xếp lồng vào nhau được thiết kế để cũng có thể xếp chồng lên nhau thành cái tháp. Khi con bạn tiến bộ qua suốt chuỗi này, bạn tìm những đồ chơi khác có thể đặt các thứ lên nhau theo thứ tự kích thước. Thuộc loại này gồm có các đồ chơi ráp hình biểu hiện một dãy các vật giống nhau có kích thước khác nhau, và đồ chơi gồm những cái vòng để vừa lọt vào một trụ thon đầu.

ĐẶT MỘT HÌNH TAM GIÁC VÀO BẢNG TẠO HÌNH (KHÔNG CHỌN LỰA)

GM.H.66

Một hình tam giác có ít góc hơn hình vuông, do đó cũng chỉ cần xoay nó ít hơn để đặt ngay hàng theo lỗ của nó.

Đánh giá và dạy như FM.H.56, chỉ khác là dùng hình tam giác thay vì hình vuông và hình tam giác phải có ba cạnh bằng nhau.

ĐẶT MỘT HÌNH TRÒN VÀO BẢNG TẠO HÌNH, CHỌN MỘT TRONG BA

FM.H.67

ĐẶT MỘT HÌNH VUÔNG VÀO BẢNG TẠO HÌNH, CHỌN MỘT TRONG BA

FM.H.68

ĐẶT MỘT HÌNH TAM GIÁC VÀO BẢNG TẠO HÌNH, CHỌN MỘT TRONG BA

FM.H.69

Trong ba đề mục này, đưa trẻ cần giải quyết hai vấn đề: làm cách nào để đặt hình vào trong lỗ và cần chọn lỗ nào. Có thể đánh giá cả ba đề mục này cùng lúc.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng tạo hình có một hình tròn, một hình vuông và một hình tam giác. Cần phải che lại các hình dạng khác nếu có.

Phương pháp: Lấy ra tất cả ba hình trong bảng tạo hình, và đưa một hình cho con bạn. Nói ‘Đặt... vào...’.

Lập lại, thử ba lần với mỗi hình, và đổi hướng bảng giữa các lần thử.

Nếu con bạn mất tập trung sau vài lần thử, bạn đánh giá mỗi đề mục vào các ngày khác nhau.

Đánh dấu + cho mỗi đề mục nếu con bạn đặt hình đó vào bảng tạo hình, không cần giúp đỡ, được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Bắt đầu dạy với hình tròn, là hình dễ đưa vào trong lỗ nhất.

Cho con bạn chọn trong hai hình, tức là hình tròn và hình vuông. Nếu con bạn đặt hình tròn vào trong một lỗ khác, bạn nói: ‘Không vừa. Thử một lỗ khác.’ Nếu cần, chỉ vào lỗ tròn, nói ‘Nhìn này hình tròn vào lỗ tròn’. Tránh di chuyển hình tròn giùm con bạn.

Xoay tròn bảng để hình tròn ở vào một vị trí khác, và lập lại.

Khi con bạn đã tinh thông thử thách này, tiếp tục đưa hình khác, và vẫn chọn một trong hai.

Sau cùng, cho bé chọn một trong ba, bắt đầu lần nữa với hình tròn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Hộp thư của con bạn sẽ cung cấp một hoạt động hỗ trợ tốt. Nếu có một thư viện đồ chơi gần đây, bạn hãy tìm các bảng tạo hình khác nhau, hoặc tự thay đổi bằng cách dán các tranh khác nhau vào các lỗ.

Nếu con bạn có vẻ mệt mỏi với hoạt động bảng tạo hình ở bất cứ giai đoạn nào suốt quá trình dạy, bạn cất bảng đi vài ngày và tiếp tục các đề mục ở những chuỗi khác. Đừng cho rằng phải vội vã thực hiện hết các đề mục này; cần phải rải chúng ra với đủ loại hoạt động đa dạng.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã tinh thông các kỹ năng này, bé sẽ sẵn sàng tiếp tục tới trò chơi lắp ráp một mảnh (FM.H.72). Các trò chơi lắp ráp này sẽ cho phép bé sử dụng tất cả kỹ năng đã học với bảng tạo hình. Bé không cần dùng lại bảng tạo hình trừ phi bé gặp khó khăn với bài tập kế tiếp và cần luyện tập nhiều hơn với những hình cân đối.

HOÀN THÀNH MỘT TRÒ CHƠI LẮP RÁP -MỘT MẢNH

FM.H.7

Thế nào là một trò chơi lắp ráp - một mảnh? Đó là một trò chơi lắp ráp có một tranh hoặc nhiều hơn, mỗi tranh tương ứng cho một mảnh lắp ráp đơn độc. Các mảnh không tiếp xúc hoặc cài vào nhau; mỗi mảnh hoàn toàn đứng riêng một mình.

Tìm các đồ lắp ráp thể hiện vài vật quen thuộc khác nhau. Những đồ lắp ráp thể hiện hàng dãy các vật giống nhau có kích thước khác nhau, hoặc cùng hình dạng như nhau tạo thành các động tác khác nhau, là những trò chơi khó hơn và cần để học sau.

Đồ lắp ráp tốt nhất chúng tôi từng thấy có một hoặc hai hàng các vật quen thuộc, mỗi vật có hình dạng khá đơn giản. Bạn nên gọi tên các vật để giúp bé phát triển ngôn ngữ.

Xin liên hệ phần lưu ý về các núm ở phần mở đầu chuỗi này.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ lắp ráp - một mảnh.

Phương pháp: Chỉ lấy một mảnh ra và đưa nó cho con bạn. Nói ‘Đặt... vào...’. Thử bốn lần, sẽ dễ hơn nếu mỗi lần dùng một mảnh khác nhau.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt các mảnh vào, được ba lần trong bốn lần thử.

Cách dạy

Mục đích giáo dục sẽ dễ đạt hơn nếu có đủ loại đồ lắp ráp một mảnh. Bắt đầu dạy với cái dễ nhất bạn đang có.

Dạy giống như dạy các mảnh của bảng tạo hình.

Khuyến khích con bạn tìm những dấu hiệu về biện pháp cần thực hiện cho mảnh lắp ráp. ‘Nhìn này, xe ô tô bị lộn ngược rồi! Con xoay nó lại đi.’

Tiếp tục đến khi con bạn có thể đặt ít nhất năm hình khác nhau.

Nhớ là mỗi một lần chỉ nên lấy đi một mảnh từ bảng lắp ráp.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nếu bạn luôn để con bạn ngồi vào bàn trong các buổi dạy, thì đôi lúc thử ngồi dưới sàn làm việc lắp ráp này, vì ở một độ cao khác sẽ thể hiện một thử thách mới.

Ghi nhớ và mở rộng

Vài đồ lắp ráp một mảnh khó hơn những cái khác, vì vậy có nhiều phạm vi để mở rộng các kỹ năng của con bạn thông qua những đồ chơi bạn chọn.

Thực hành nhiều lần ở mức độ này trước khi tiếp tục đề mục tiếp theo trong chuỗi này.

HOÀN THÀNH MỘT TRÒ CHƠI LẮP RÁP - MỘT MẢNH, LẤY RA SÁU MẢNH

FM.H.73

Một khi đứa bé đã biết để các mảnh vào một bảng lắp ráp, bé đã sẵn sàng đương đầu với thách thức mới nhằm quyết định xem lỗ nào cần thử.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi lắp ráp - một mảnh (như đã mô tả ở FM.H.72) có sáu hình dạng hoặc nhiều hơn.

Phương pháp: Lấy ra sáu mảnh từ bảng lắp ráp. Biểu diễn đặt một mảnh vào, rồi lấy nó ra lần nữa. Nói ‘Con đặt tất cả các mảnh vào’.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt tất cả sáu mảnh vào bảng lắp ráp không cần giúp đỡ.

Cách dạy

Cũng như với bảng tạo hình, dạy bằng cách lấy ra đúng hai mảnh để bắt đầu với nó, rồi ba, rồi bốn và v. v...

Liên hệ lần nữa với các phương pháp dạy đã mô tả cho FM.H.67, 68 và 69.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng như với FM.H.74. Cần thiết cung cấp cho con bạn đủ loại đồ lắp ráp.

Ghi nhớ và mở rộng

Trong sự gay go mà các mảnh đơn độc lần phạm vi các lựa chọn mở ra cho con bạn, có một phạm vi thích hợp cho sự mở rộng với các đồ lắp ráp một mảnh. Các mảnh lắp ráp này sẽ vẫn là những đồ chơi hữu ích và thích hợp cho con bạn dài lâu sau khi bé đã bắt đầu các trò lắp ráp cài khớp đơn giản (FM.H.74).

HOÀN THÀNH MỘT TRÒ CHƠI LẮP RÁP - BA MẢNH CÀI KHỚP VÀO NHAU

FM.H.74

Chúng tôi dùng thuật ngữ ‘trò chơi lắp ráp cài khớp vào nhau’ để mô tả một đồ lắp ráp gồm một tập hợp các mảnh sát cạnh nhau nằm bên trong một bảng hoặc ngăn hộp. Khi lấy hết các mảnh ra, các đường rìa của bảng tạo thành hình dáng của một bức tranh phải lắp ráp. Thông thường, mỗi mảnh lắp ráp đại diện cho một phần riêng biệt của bức tranh, và đây là loại lắp ráp bạn cần tìm khi bắt đầu dạy. Chẳng hạn, loại đồ lắp ráp thể hiện một hình dạng, như một đứa bé hay chú gấu Teddy. Một mảnh tương ứng với đầu, mảnh khác là phần thân và v. v... Hoặc đồ lắp ráp thể hiện một chiếc xe lửa, và có một mảnh cho mỗi bánh xe, một mảnh cho buồng lái và những mảnh khác làm các toa xe.

Loại lắp ráp này cung cấp cho trẻ những đầu mối rõ ràng về vị trí cài mỗi mảnh vào, không như loại ráp hình có toàn thể bức tranh được cắt ra thành các hình dạng trừu tượng ngẫu nhiên.

Rất ít đồ chơi lắp ráp cài khớp nhau có đúng ba mảnh, nhưng đừng lo – bạn có thể dùng một loại có khoảng sáu mảnh, chỉ việc di chuyển ba mảnh mỗi một lúc.

Con bạn cần có đủ loại đồ lắp ráp như thế. Chúng được bán ở các cửa hàng đồ chơi học đường, và thư viện đồ chơi hoặc nhà trẻ địa phương của bạn có thể giúp bạn việc này.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi lắp ráp -ba mảnh, hoặc một đồ chơi lắp ráp lớn hơn với ba mảnh sát cạnh nhau được lấy ra.

Phương pháp: Đặt đồ lắp ráp trước mặt con bạn, các mảnh để phía thuận tay con bạn. Nói ‘Đặt các mảnh vào’. Lập lại với một đồ lắp ráp -ba mảnh khác, hoặc với một đồ lắp ráp lấy ra ba mảnh khác nhau.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt hết các mảnh vào bảng lắp ráp, trong cả hai lần thử, không cần giúp cù thể hoặc bần g lời.

Cách dạy

Chủ yếu cần phải có đủ loại lắp ráp – không cần thiết có tất cả cùng một lúc. Nếu bạn mua những đồ lắp ráp -sáu mảnh, bạn sẽ dùng đến chúng vào một lúc nào đó. Nhưng nếu có thể thì đi mượn là cách tốt nhất. Hãy nhắm sử dụng ít nhất ba loại lắp ráp.

Nếu bạn đang sử dụng một đồ lắp ráp -sáu mảnh, bạn có thể bắt đầu bằng cách lấy ra ba mảnh không ở sát cạnh nhau. Điều này giống nhiều như khi làm việc với đồ lắp ráp - một mảnh có ba mảnh được lấy ra. Một khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này, bạn có thể lấy ra ba mảnh ở sát nhau.

Đồ chơi lắp ráp có thuận lợi là bạn càng đặt nhiều mảnh vào thì càng dễ hoàn tất chúng. Có nghĩa là mảnh đầu tiên là mảnh tạo thách thức lớn nhất. Cho con bạn thử nhiều lần trong mỗi buổi dạy, để bé có nhiều lần thực hành đặt vào mảnh đầu tiên.

Dùng những lời nói gợi ý không thay đổi khi dạy các kỹ năng lắp ráp. Những gợi ý hay nhất là ‘Xoay nó lại’ và ‘Thử cách khác’.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Để giúp con bạn thấy rõ cách mọi vật khớp vào nhau, bạn có thể cất vài bức tranh tạp chí ra làm đôi và giúp bé giải quyết làm cách nào để đặt chúng vào nhau trở lại.

Ghi nhớ và mở rộng

Đề mục FM.H.100 sẽ mở rộng trực tiếp kỹ năng này (hoàn thành một trò chơi lắp ráp sáu mảnh). Bạn có thể tiến dần đến mục tiêu này, bằng cách lấy ra bốn mảnh rồi năm mảnh.

BẮT CHƯỚC LÀM XE LỬA

FM.H.75

Vấn đề ở đây là tái tạo lại sự sắp xếp các khối đã được giáo viên biểu diễn cho xem trước đó. Có thể xem đây là một kỹ năng bắt chước nâng cao.

Khả năng sắp các khối thành một hàng trật tự cũng là một kỹ năng Vận động tinh quan trọng, đòi hỏi việc đặt vị trí có điều chỉnh và cân nhắc.

Ngoài ra, hoạt động này hoàn toàn mới và thú vị!

Cách đánh giá

Dụng cụ: Sáu khối vuông nhỏ, bề ngang khoảng 3 cm.

Phương pháp: Nói: ‘Chúng ta sẽ làm một chiếc xe lửa. Mẹ để khối bên cạnh khối.’ Đặt ba khối thẳng hàng, chạm vào nhau. Dùng một ngón tay đẩy xe lửa chạy ngang trên sàn hoặc trên bàn, cùng lúc nói ‘Xịch-xịch-xịch-xịch’. Đưa ba khối còn lại cho con bạn, nói ‘Con làm một chiếc xe lửa nhé!’ Thử ba lần, Mỗi lần bạn đều biểu diễn cho bé xem.

Đánh dấu + nếu con bạn làm một chiếc xe lửa được hai lần trong ba lần thử không có bất cứ giúp đỡ nào.

Cách dạy

Thực hiện hết các bước sau đây để tìm đúng điểm cần bắt đầu dạy.

1. *Thêm một khối thứ ba để hoàn tất chiếc xe lửa.* Làm xe lửa cho bạn, rồi nói ‘Bây giờ, chúng ta làm xe lửa cho con’. Đặt khối thứ hai bên cạnh khối thứ nhất và đưa khối thứ ba cho con bạn. Nói ‘Đặt khối bên cạnh khối’. Nếu con bạn cầm khối để lên trên hai khối, bạn chỉ chỗ đúng và nhắc lại ‘Khối bên cạnh khối’. Khuyến khích con

bạn đẩy xe lửa của bé, vừa đẩy vừa nói ‘Xịch-xịch-xịch-xịch’. Nhớ biểu diễn cho bé xem mỗi lần bạn bắt đầu một xe lửa.

2. *Thêm hai khối vào khối đầu tiên làm thành một xe lửa, có giúp đỡ cụ thể và bằng lời.* Sau khi làm xe lửa cho bạn, đặt khối đầu tiên của con bạn đúng chỗ rồi nói ‘Con làm chiếc xe lửa’. Bạn có thể giúp thêm bằng lời như ‘Đặt khối bên cạnh khối’. Giúp cụ thể như chỉ vào chỗ sẽ đặt khối tiếp theo.

3. *Làm một xe lửa, chỉ được giúp bằng lời.* Loại dần giúp đỡ cụ thể của bạn. Nếu con bạn làm sai, bạn hướng chú ý của bé vào chiếc xe lửa của bạn, chỉ ra rằng khối này đặt bên cạnh khối kia.

4. *Bắt chước làm một xe lửa, như trong mục tiêu chính.* Loại dần giúp đỡ bằng lời. Khuyến khích con bạn quan sát bạn cẩn thận khi bạn làm xe lửa của bạn.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Khuyến khích con bạn làm những chiếc xe lửa bằng các khối lớn hơn khi bé ngồi chơi trên sàn. Có thể làm cho hoạt động này thêm lôi cuốn nếu bạn tập trung vào những chiếc xe lửa ‘thực sự’ trong khi dạy kỹ năng này.

Ghi nhớ và mở rộng

Một khi con bạn thành thạo kỹ năng này, bé có thể thích làm những xe lửa dài hơn. Bạn có thể giúp con bạn ghi nhớ kỹ năng bằng cách liên hệ đến nó khi cùng con bạn chơi với các khối. Bạn cũng có thể thử sắp thành hàng những vật khác (xe hơi, búp bê, v.v... – hoặc các chốt trên bảng cắm chốt) và khuyến khích con bạn bắt chước làm theo bạn. Cần nhớ rằng đây là một kỹ năng bắt chước cũng như một kỹ năng Vận động tinh, và bạn có thể mở rộng các kỹ năng bắt chước của con bạn với tất cả các loại hoạt động. Bạn sẽ tìm thấy một hoạt động bắt chước khác sử dụng các khối ở FM.H.103 (bắt chước xây cầu).

TÌM CƠ CẤU NGUYÊN NHÂN

FM.H.76

Khi một đứa trẻ đạt đến mức phát triển 3 tuổi, bé sẽ bắt đầu quan tâm đến cách vận hành của sự vật. Khi bé phát hiện một đồ chơi cơ học mới, sẽ chẳng đủ thời gian hỏi ai cách làm cho nó hoạt động – bé sẽ xem bé có thể tự mình khám phá nó không. Vì thế bé sẽ tìm các nút hoặc các núm ở đồ chơi và thử đủ cách để khởi động nó. Khả năng thử các cách khác nhau của một đứa trẻ là hiển nhiên ở hoạt động này.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ chơi -lên dây thiều đơn giản.

Phương pháp: Cho con bạn xem đồ chơi đang hoạt động, không để bé thấy bạn lên dây thiều nó.

Đánh dấu + nếu con bạn xem xét đồ chơi để tìm cách giúp nó hoạt động. Bé không cần phải thành công trong việc làm nó vận hành.

Cách dạy

Các đồ chơi -lên dây thiều, các đồ chơi -nhấn nút, xe ô tô vận hành do chà xát hoặc do kéo lùi và những đồ chơi chạy được khi được kéo bằng sợi dây đều là những đồ chơi hữu ích dùng khuyến khích kỹ năng này.

Bất cứ khi nào bạn bắt gặp một đồ chơi như thế, hãy cho con bạn cơ hội xem xét tìm cơ cấu nguyên nhân. Nếu bé không tìm được, bạn tìm cùng bé, khuyến khích bé thử các cách khác nhau.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bạn có thể chỉ cho con bạn xem cách mở và tắt các dụng cụ cơ khí nhỏ trong nhà – tất nhiên là phải để mắt xem chừng bé. Có thể cho bé xem cách sử dụng một máy cassette đơn giản.

Ghi nhớ và mở rộng

Tiếp tục cho con bạn cơ hội tự mình giải đáp sự vật khi bé bắt gặp những đồ chơi mới. Khi bạn tặng bé quà sinh nhật đặc biệt, bạn sẽ nóng lòng chỉ cho bé xem nó có thể làm được gì, nhưng trước hết hãy cho bé một ít thời gian để khám phá nó.

HOÀN THÀNH MỘT TRÒ CHƠI LẮP RÁP -SÁU MẢNH (KHÔNG NHÌN)

FM.H.100

Đây là phần mở rộng của FM.H.74 (hoàn thành một trò chơi lắp ráp -ba mảnh). Nhiều trẻ được lợi nhờ tiến hành lắp ráp bốn mảnh rồi năm mảnh giữa hai hoạt động này.

Các trò chơi lắp ráp -sáu mảnh biến đổi rất nhiều về mức độ khó khăn của nó. Chúng biến thiên từ những đồ lắp ráp cho thấy cái bóng của một hình dạng khi tất cả các mảnh đã được lấy ra, cho đến các đồ lắp ráp bày ra một khoảng trống lớn cho thấy một ít đầu mối về việc phải đặt mảnh nào ở đâu. Bắt đầu từ những loại dễ hơn, dần dần tiến tới các loại cho ít manh mối hơn. Chỉ chọn những trò chơi lắp ráp có hình dạng được thiết kế bên trong bảng, nhờ đó mới xác định được các rìa bên ngoài.

Nếu bạn định mua hoặc mượn một số trò chơi lắp ráp vào giai đoạn này, bạn có thể gộp luôn cả các đồ lắp ráp -tám mảnh, vì bạn sẽ cần đến chúng cho đề mục tiếp theo của chuỗi này. Để dùng được bây giờ bạn có thể để lại hai mảnh.

Cách đánh giá

Dùng một đồ lắp ráp mới đối với con bạn. Đánh giá như ở FM.H.74, dùng một đồ lắp ráp -sáu mảnh cho các manh mối rõ ràng về chỗ cần đặt các mảnh (ví dụ một đồ lắp ráp thể hiện một hình dạng).

Cách dạy

Tất cả vấn đề hình thành ở FM.H.74 đều phù hợp ở đây, trừ phi bạn mong muốn hoàn thành ít trò chơi lắp ráp hơn trong mỗi buổi tập.

Con bạn cần biết rằng có vài mảnh dùng làm những mảnh bắt đầu dễ hơn những mảnh khác. Nếu bé không tìm được một chỗ để đặt một mảnh, khuyến khích bé thử một mảnh khác và sau đó quay lại với mảnh gây khó khăn. Nhớ dùng một đồ lắp ráp mà trước đây bạn không dùng để dạy khi đánh giá lần nữa.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Như ở FM.H.74.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng trực tiếp trong kỹ năng tiếp theo của chuỗi này, FM.H.101. Nếu bạn không muốn tiếp tục thẳng thì vẫn duy trì tập luyện ở mức độ này.

Một số đồ lắp ráp sáu mảnh thực sự khó và đến một lúc nào đó sẽ là một thách thức với con bạn. Đừng ngại, hãy để những khó khăn ở mỗi đồ lắp ráp dẫn dắt bạn tìm hướng giải quyết.

HOÀN THÀNH MỘT TRÒ CHƠI LẮP RÁP-TÁM MẢNH (KHÔNG NHÌN)

FM.H.10

Đây là phần mở rộng của FM.H.100 và có thể được đánh giá và dạy theo cùng một cách. Cần nhớ là khi đánh giá phải dùng một đồ lắp ráp mới lạ.

Khi con bạn đạt đến kỹ năng lắp ráp ở trình độ này, bạn có thể hướng chú ý của bạn sang tốc độ bé hoàn thành trò chơi này. Tính thời gian con bạn hoàn tất một đồ lắp ráp quen thuộc, tiếp đó điều chỉnh dụng cụ -tính giờ -luộc trứng để có một thời gian hơi ngắn hơn. Khuyến khích con bạn làm xong đồ lắp ráp trước khi chuông reo. Nhắm chừng ba phút đối với một đồ lắp ráp quen thuộc.

HOÀN THÀNH MỘT TRÒ CHƠI RÁP HÌNH -BỐN MẢNH

FM.H.102

Ở một đồ ráp hình, toàn thể bức tranh bị cắt thành các mảnh nhỏ – không như một đồ lắp ráp cài khớp vào nhau (như chúng tôi đã định nghĩa ở FM.H.74) có các mảnh được đặt trong bảng hoặc ngăn hộp.

Vì thế các đồ ráp hình này cho ít manh mối hơn về việc đặt mảnh nào ở đâu. Như bạn sẽ biết, nếu bạn thích chơi ráp hình, nguyên tắc chơi có kết quả nhất là thử -và -sai.

Rất khó tìm các đồ ráp hình -bốn mảnh, nhưng bạn có thể dùng những đồ ráp hình lớn hơn, tự bạn đặt vài mảnh đầu tiên với nhau. Chọn những đồ ráp hình có các mảnh lớn bằng gỗ, thay vì những mảnh nhỏ bằng bìa cứng.

Bạn có thể nhờ một người khéo tay làm cho bạn vài bộ ráp hình.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một đồ ráp hình có các mảnh lớn.

Phương pháp: Cho con bạn xem bộ ráp hình đã làm xong, sau đó tách các mảnh ra. Ráp các mảnh vào nhau, hoặc giúp con bạn làm như vậy, đến khi còn lại bốn mảnh sát nhau (ví dụ bốn mảnh thuộc góc phải trên cùng). Yêu cầu con bạn hoàn tất phần ráp hình.

Đánh dấu + nếu con bạn ráp tất cả bốn mảnh vào nhau không cần bạn giúp đỡ.

Cách dạy

Nói chuyện với con bạn về bức tranh trước khi bạn bắt đầu. Hỏi những câu như ‘Mảnh nào đặt lên trên cùng?’. Dạy bé xác định các mảnh ở các góc và tiếp đó là các mảnh ở phần rìa ngoài.

Lần lượt ráp hết từng mảnh, nói chuyện về hình dạng của nó và vị trí của nó trong bức tranh, hoặc xác định là cần một mảnh nào đó để hoàn thành việc ráp hình (‘Chúng ta cần cái ống khói và một mảnh mái nhà’) và để con bạn tìm mảnh liên quan.

Luyện tập cho bé nhiều lần với nhiều loại đồ ráp hình.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Để có sự thay đổi thú vị bạn có thể chơi với các tấm ráp hình lớn dùng trải sàn.

Giúp con bạn tự ráp hình, bằng cách dán một tranh lớn lên một tấm bìa cứng dày rồi dùng kéo cắt ra từng mảnh. Sẽ vô cùng thú vị khi thực hiện việc này với các hình chụp của mọi người trong gia đình.

Bạn cũng có thể dùng những các mẫu giấy dán tường cũ có các kiểu sinh động để làm những đồ ráp hình hấp dẫn.

Ghi nhớ và mở rộng

Dần dần tăng số lượng các mảnh bạn đưa con bạn ráp hình. Bạn cũng có thể làm cho các mảnh nhỏ hơn.

BẮT CHƯỚC XÂY CẦU

FM.H.103

Như FM.H.75, đây là một hoạt động bắt chước có sử dụng các khối. Vấn đề là tạo một cấu trúc giống như cấu trúc giáo viên đã làm cho xem.

Hoạt động này cũng đòi hỏi sự thăng bằng tốt và sự suy nghĩ trước.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Sáu khối, khoảng 3 cm chiều ngang.

Phương pháp: Nói: 'Mẹ sẽ xây một cây cầu. Nhìn này, mẹ đặt một khối ở đây, rồi một khối ở đây rồi một khối trên cùng.' Đặt khối thứ hai cách khối thứ nhất khoảng 2 cm, và khối thứ ba trên đỉnh, giữa hai khối kia.

Hướng con bạn chú ý đến khoảng hở dưới cây cầu bằng cách ấn ngón tay bạn hoặc viết chì vào trong lỗ hổng. Nói 'Nhìn này, xe lửa của mẹ chạy dưới cầu'.

Để nguyên vẹn cây cầu của bạn, đưa cho con bạn các khối còn lại và nói 'Con xây một cây cầu'. Thử ba lần.

Đánh dấu + nếu con bạn xây một cây cầu như đã mô tả, được hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Các bước tương tự như các bước sử dụng trong FM.H.75 và cũng dùng phương pháp căn bản giống vậy để dạy kỹ năng này.

1. *Thêm vào khối thứ ba để hoàn thành cây cầu.*
2. *Thêm hai khối vào khối thứ nhất để hoàn thành cây cầu, có giúp cụ thể và giúp bằng lời.* Vào giai đoạn này và giai đoạn tiếp theo, nhấn mạnh việc để lại một khoảng hở giữa hai khối đầu tiên. Một số trẻ thấy dùng một ngón tay để dẫn đường rất tiện lợi.
3. *Xây một cây cầu chỉ có giúp đỡ bằng lời.*
4. *Bắt chước xây một cây cầu như trong mục tiêu chính.* Mục tiêu của bạn là con bạn phải quan sát và bắt chước bạn, vì vậy dạy càng nhiều càng tốt thông qua biểu diễn. Không giúp đỡ cụ thể hoặc bằng lời là hoàn toàn cần thiết.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Khuyến khích xây cầu khi con bạn chơi với các khối và xe ô tô. Có thể xây cầu bằng các khối lớn có nhiều hình dạng khác nhau. Bạn có thể xây một cây cầu không lò bằng hộp bìa cứng và để bé chui qua lỗ.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này, một con đường sẽ mở ra giúp bé xây dựng các cấu trúc bằng khối phức tạp hơn. Bạn có thể giúp ý kiến cho bé khi bạn chơi kể bên bé, và chiêm ngưỡng các cây cầu bé tự sáng tạo.

ĐẶT NĂM KHỐI THỨ TỰ THEO HÀNG

FM.H.104

Trong hoạt động này, vấn đề là đặt năm khối hoặc các ống to nhỏ khác nhau theo thứ tự kích thước.

Cách đánh giá:

Dụng cụ: Năm khối hoặc các ống có kích thước khác nhau đáng kể.

Phương pháp: Đặt các khối theo hàng ngẫu nhiên. Bảo con bạn đặt chúng theo thứ tự ngày càng lớn. Biểu diễn nếu cần, nhưng không diễn tả bạn đang làm gì, rồi sau đó hoàn trả các khối lại theo một hàng ngẫu nhiên.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt các khối theo thứ tự kích thước không cần giúp đỡ.

Cách dạy

Nếu để một búp bê gần đây thì thật tiện, vì búp bê sẽ ‘bước lên các bậc thang’. Khi con bạn hoàn tất công việc, xem búp bê có thể bước ‘lên, lên, lên’ được không.

Nếu bé làm sai, cho bé cơ hội tự sắp xếp, trước khi bạn tham gia giúp đỡ bé.

Dùng những lời hướng dẫn không đòi ngay từ bắt đầu. Bạn có thể dạy con bạn sắp xếp từ những khối nhỏ nhất đến những khối lớn nhất hoặc ngược lại, nhưng trong các giai đoạn đầu, sử dụng cùng một phương pháp cho mỗi lần. Mục đích để con bạn học chiến lược giải quyết vấn đề này.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Lập ra một ‘gia đình’ các ống bằng bìa cứng. Cắt các đoạn ống để đại diện cho mỗi thành viên trong gia đình bạn, có các kích thước khác xa nhau nếu cần. Nếu gia đình bạn ít người thì bạn có thể gộp cả con vật cưng hoặc vài người bạn vào. Trên mỗi ống bạn vẽ gương mặt và các đặc điểm nhận dạng. Hỏi con bạn ‘Ai là người lớn nhất trong nhà mình?’ (hoặc ‘Ai là người nhỏ nhất?’) và giúp bé sắp hàng các khuôn mặt theo thứ tự kích thước.

Bạn cũng có thể chơi trò này với các búp bê hoặc các chú gấu Teddy. Hoặc bạn dùng những cuốn sách to nhỏ khác nhau hoặc các chai dầu gội đầu đã hết hoặc các ống nước tưới cây hoặc các mẫu của khúc bánh mì (loại bánh mì nhỏ và ngắn như một đoạn que dùng cho trẻ con - nd).

Có nhiều đồ chơi bán sẵn có các đồ vật được sắp xếp theo kích thước – một vài loại trong số này đã được mô tả trong FM.H.65 (lồng bốn tách vào nhau).

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã biết sắp xếp năm vật thứ tự theo hàng, bé có thể biết sắp xếp sáu hoặc bảy hoặc...

LÀM MỘT CÔNG VIỆC TRÒ CHƠI CƠ KHÍ, KHÔNG BIỂU DIỄN

FM.H.10

Đây là một mở rộng của FM.H.76 (xem xét cơ cấu nguyên nhân).

Đánh giá theo cùng một cách, đánh dấu + nếu con bạn tìm ra cơ chế và vận hành được đồ chơi.

Dạy theo cùng một cách như FM.H.76.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Đây là một số hoạt động giải quyết -vấn đề mà trẻ thường thông thạo ở mức phát triển 4 – 5 tuổi:

- Chỉ vào (hoặc gọi tên) một phần bị thiếu ở một bức tranh.
- Nói vật nào bị thiếu khi một trong năm cái bị lấy đi.
- Hoàn thành một đồ lắp ráp 10 -mảnh trong ba phút.
- Sắp xếp các tranh để kể truyện.

Cũng như vậy bạn sẽ tìm thấy nhiều hoạt động mở rộng được liệt kê dưới các đề mục riêng lẻ trong chuỗi này. Khoảng từ bây giờ, con bạn có được các chiến lược để giải quyết nhiều vấn đề khác nhau. Chiến lược quan trọng nhất là chiến lược thử lại lần nữa nếu mọi việc không giải quyết được lần đầu. Bạn có thể mở rộng các kỹ năng giải quyết vấn đề của bé bằng cách cho bé những đồ chơi khó hơn, nhưng phải cho bé nhiều thời gian chơi với các đồ chơi và đồ lắp ráp quen thuộc để bé được thỏa mãn, nhờ đó bé mới hoàn thành các bài tập nhanh chóng và hữu hiệu.

CHƯƠNG 9

FM.I: Kết Hợp và Phân Loại Vật và Tranh

Kết hợp là để chung những vật giống nhau. Kết hợp là một trong những phương pháp quan trọng nhất giúp trẻ khám phá thế giới xung quanh. Chúng hiểu rằng những vật giống nhau có thể có cùng một tên. Chúng hiểu rằng sự vật có thể giống nhau ở một vài khía cạnh, nhưng lại khác nhau ở những mặt khác, và theo cách này trẻ biết được những khái niệm cần thiết như màu sắc, hình dạng và kích thước. Chúng biết quan sát những khác biệt rõ nét giữa các vật và tranh tương tự – là một kỹ năng tối cần để đọc. Khi bạn dạy con bạn kết hợp tức là bạn đang cung cấp cho bé một nền tảng học tập tiến bộ hơn nhiều.

Trong chuỗi này, con bạn sẽ học cách phân loại vật và tranh, bằng cách kết hợp chung các vật và tranh giống nhau.

Trong chuỗi sau đây, FM.J, con bạn sẽ học phân loại các vật theo các khái niệm tiền học đường về màu sắc, hình dạng, kích thước và số, và sẽ bắt đầu một số hoạt động trước khi biết đọc.

Bạn dạy trước ba kỹ năng đầu tiên trong chuỗi này (FM.I), và tiếp theo dạy song song hai chuỗi.

Trong khi chủ yếu đề cập đến những khác biệt nhìn thấy được của tất cả kỹ năng trong chuỗi này và nhiều kỹ năng trong chuỗi FM.J, bạn luôn luôn nói chuyện với con bạn về các vật và tranh bé đang kết hợp. Theo cách này bạn cũng sẽ giúp bé phát triển các kỹ năng ngôn ngữ.

Thật là dễ khi tìm các vật để kết hợp – chỉ là làm bất cứ cái gì. Chúng ta vẫn dùng các thứ muông cựa phê, chột, cuộn chỉ, khối nhỏ, nút chột, đinh ốc lớn và các loại ngũ kim khác, và đủ các thứ lật vật! Tiêu chuẩn duy nhất là bạn phải có ít nhất hai cái mỗi loại.

Tranh dùng để kết hợp hơi khó tìm một chút. Các trò chơi xỏ số có chín miếng dễ tìm thấy, nhưng vào các giai đoạn đầu cần kết hợp tranh theo từng cặp, chúng ta chủ yếu dựa vào các vật liệu làm ở nhà. Khi cần những tranh lớn, bạn có thể mua hai quyển sách hình giống nhau *Con Bọ Rùa*, lấy các tranh ra và dán lên giấy bìa cứng – có thể bọc lại bằng chất dẻo tự bám dính. Chúng tôi thấy là những tranh này ngoài việc dùng kết hợp còn có nhiều công dụng khác. Một nguồn tranh dễ sử dụng khác là trò chơi Tập trung hoặc trò chơi Trí nhớ hoặc chơi bài Snap.

Vào các giai đoạn đầu đời, một số trẻ thấy rằng khi để các vật và tranh được trên những cái đĩa riêng biệt thì sẽ dễ kết hợp hơn. Chọn những cái đĩa đơn giản có thành thấp – các đĩa hứng nước dưới chậu hoa dùng rất tốt.

Mặc dù chuỗi này gọi là Kết hợp và Phân loại nhưng chỉ có một hoạt động phân loại, ở phần cuối của chuỗi. Bạn sẽ tìm thấy nhiều hoạt động phân loại hơn trong Chuỗi FM.J. Sự khác nhau giữa kết hợp và phân loại là gì? Trong kết hợp, bạn đưa cho trẻ các vật và tranh từng cái một và yêu cầu để chung vào cái giống nó. Trong phân loại, bạn đưa cho trẻ một đồng vật hoặc tranh và hướng dẫn phân chia thành nhóm. Phân loại là một hoạt động tự hướng vào. Mặc dù chỉ có một hoạt động phân loại trong chuỗi này, phần lớn các đề mục kết hợp đầu tiên có thể thích hợp với các hoạt động phân loại trong việc luyện tập và mở rộng thêm.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này:

18 tháng đến 2 tuổi

59. Kết hợp các vật giống nhau (không chọn lựa).

60. Kết hợp các vật giống nhau, chọn một trong hai.

2 đến 3 tuổi

77. Kết hợp vật vào tranh, chọn một trong hai.

78. Kết hợp tranh, chọn một trong hai.

79. Kết hợp tranh, chọn một trong bốn.

80. Kết hợp vật vào tranh, chọn một trong bốn.

3 đến 4 tuổi

106. Kết hợp các thẻ tranh, chọn một trong chín.

107. Phân loại các thẻ tranh, chọn một trong chín.

KẾT HỢP CÁC VẬT GIỐNG NHAU (KHÔNG CHỌN LỰA)

FM.I.5

Bài tập này giới thiệu với đứa trẻ khái niệm đặt chung một vật với những vật khác giống nó. Nó cũng mở rộng hiểu biết của bé về lời chỉ dẫn ‘đặt’ – bé phải để vật vào đĩa mà không cần lấy những vật khác ra.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Vài vật nhỏ giống nhau, chẳng hạn những cái kẹp quần áo. Một cái bát hoặc cái hộp cạn.

Phương pháp: Để vài cái kẹp vào bát và đặt nó trước mặt con bạn. Đưa bé một cái kẹp và nói ‘Đặt kẹp chung với những cái kẹp’.

Đánh dấu + nếu con bạn để kẹp vào bát.

Cách dạy

Bạn cần có vài bộ đồ vật giống nhau, ví dụ kẹp, khối, muỗng.

Dạy bằng cách biểu diễn cho bé xem càng nhiều càng tốt, mỗi lần dạy đều đưa ra một lời chỉ dẫn rõ ràng. Nếu con bạn cần giúp đỡ thêm một chút, bạn chỉ vào cái bát khi nói ‘Đặt vào’, và/hoặc cầm cổ tay bé sao cho bàn tay bé ở phía trên bát.

Nếu con bạn thấy khó thả vật vào bát, bạn đánh giá bé lại theo FM.D.36 (để vật vào bát).

Nếu con bạn muốn lấy vật ra khỏi bát, bạn chuyển bát xa khỏi tầm tay bé, hướng bé chú ý trở lại, và đưa một chỉ dẫn rõ ràng – ‘Đặt vào’

Thay đổi các dụng cụ khi bạn dạy kỹ năng này.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Khuyến khích con bạn cho những cái kẹp vào bao đựng kẹp khi bạn đứng bên dây phơi quần áo, để các khối vào thùng đựng khối của bé vào giờ chơi, muỗng thì để vào chỗ đựng của chúng khi bạn

lau bát đĩa, và vân vân. Luôn luôn đưa một chỉ dẫn không thay đổi – ‘Đặt ... chung với ...’.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã thông thạo kỹ năng này bạn có thể tiếp tục kỹ năng kế tiếp trong chuỗi này.

KẾT HỢP CÁC VẬT GIỐNG NHAU, CHỌN MỘT TRONG HAI

FM.I.6

Kỹ năng này tạo nền tảng cho tất cả công việc kết hợp và phân loại trong tương lai. Con bạn sẽ dùng kỹ năng này để không chỉ biết về vật, mà còn để biết về màu sắc, hình dạng, kích thước, số lượng, các mẫu tự và các từ! Vì vậy sẽ rất có giá trị nếu bạn bảo đảm con bạn nắm rõ về kỹ năng này trước khi tiếp tục kỹ năng khác.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai cái bát đựng hai bộ đồ vật, ví dụ các chót xanh trong một bát, các muỗng kim loại trong bát kia.

Phương pháp: Để hai cái bát trước mặt con bạn. Đưa bé một vật. Nói ‘Đặt... chung với...’.

Thử ba lần với mỗi vật, thay đổi từ vật này sang vật khác theo một kiểu ngẫu nhiên. Thay đổi vị trí hai cái bát ít nhất một lần trong suốt hoạt động này.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp những vật giống nhau được hai lần trong ba lần thử đối với mỗi vật.

Cách dạy

Bạn cần có các bộ đồ vật đủ loại. Vào các lần dạy đầu tiên, bạn phải bảo đảm rằng các vật trong mỗi bộ đều có màu sắc như nhau (chẳng hạn các khối màu đỏ hoặc những cuộn chỉ màu vàng). Khi con bạn tiến bộ, bạn có thể đưa ra những bộ có màu sắc khác nhau, tuy vậy hình dạng tất nhiên vẫn phải giống nhau.

Khi con bạn để một vật vào đúng cái bát thích hợp, hãy khen ngợi bé thật nhiệt tình, nói ‘Giỏi quá, con đã đặt... chung với...’.

Khi con bạn với tay đến cái bát không thích hợp, bạn kéo cái bát xa khỏi tầm tay bé, và nói ‘Nhìn kỹ –... để chung với...’. Nếu bé để xong vật vào bát không thích hợp, bạn nói điều gì chẳng hạn như: ‘Trời ơi. Có phải là... để chung với...? KHÔNG. Con để... chung với...’.

Thường xuyên thay đổi dụng cụ của bạn suốt buổi dạy, dần dần đưa ra những dụng cụ ít tương phản rõ ràng.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bạn sẽ thấy có nhiều đồ vật đi đôi với nhau trong nhà bạn. Tạo thói quen chỉ ra những vật giống nhau. Bạn có thể nói: ‘Nhìn này, đây là một chiếc giày và đây là một chiếc giày. Giày để chung với giày. Chúng GIỐNG NHAU.’

Ghi nhớ và mở rộng

Cũng như tiếp tục chuỗi này, bạn có thể mở rộng chuỗi này bằng cách đưa cho con bạn ba bộ đồ vật khác nhau để kết hợp, rồi tăng lên bốn. Ngay khi bé tiến hành các kỹ năng 3 tuổi, bạn có thể đưa bé một mớ đồ vật để phân loại, xem như một hoạt động độc lập, ví dụ các vật chứa bên trong ngăn kéo.

KẾT HỢP VẬT VỚI TRANH, CHỌN MỘT TRONG HAI

FM.I.7

Bây giờ con bạn có thể bắt đầu khám phá sự liên hệ giữa các vật bé nhìn thấy trong tranh với những vật bé thấy ngoài đời. Hình đó trong sách là con bò, và cũng gọi như thế đối với những con vật lớn bên ngoài đồng ruộng. Đây là một phát hiện rất quan trọng, giúp bé hiểu biết nhiều hơn qua tranh ảnh.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai bức tranh dễ hiểu, cạnh vuông khoảng 10 cm, nói về những vật quen thuộc. Một vật đại diện cho mỗi tranh. Ví dụ, tranh một cái tách và một cái tách trong bộ đồ trà trẻ em; tranh một con chó và một con chó đồ chơi nhỏ. Các sách hình Bọ rùa là một nguồn tranh rất tốt.

Phương pháp: Đặt các bức tranh lên bàn trước mặt con bạn. Nói ‘Nhìn này, mẹ đề... lên...’. Biểu diễn cho bé xem. Đưa vật cho con bạn và nói ‘Đề... lên...’. Mỗi vật thử hai lần, xen kẽ vật này vật kia và thay đổi vị trí các bức tranh giữa chừng quá trình.

Đánh dấu + nếu con bạn đề các vật lên bức tranh đại diện được ba lần trong bốn lần thử, không cần giúp bằng lời cũng như giúp cụ thể.

Cách dạy

Làm theo phương pháp đã mô tả trong FM.I.60, thay đổi dụng cụ khi dạy.

Cũng như đề vật lên tranh, con bạn có thể đặt tranh lên hoặc đề chung với vật.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nếu con bạn có một quyển sách hình bé ưa thích, bạn hãy thu thập càng nhiều càng tốt những vật đại diện cho những tranh trong sách đó. Khi bạn cùng con bạn đọc sách, bạn sẽ đưa ra những vật đại diện và chỉ ra rằng chúng giống nhau. Khi con bạn đã hiểu bạn có thể đưa bé xem hai vật kế tiếp nhau và hỏi bé cái nào kết hợp được với tranh.

Cũng như với FM.I.60 nói chuyện về sự giống nhau giữa vật và tranh bất cứ khi nào có dịp.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này sẽ được mở rộng trực tiếp ở FM.I.80.

Cũng như tiếp tục với chuỗi này, bạn có thể bắt đầu tiến hành Chuỗi FM.J để được giới thiệu các lãnh vực kỹ năng tiền học đường về màu sắc, hình dạng và kích thước.

KẾT HỢP CÁC TRANH, CHỌN MỘT TRONG HAI

FM.I.7

Kết hợp tranh với tranh đòi hỏi khả năng phân biệt bằng mắt chính xác. Trong bài tập này bạn sẽ bắt đầu với hai cặp tranh, và trong những đề mục sau bạn sẽ tiến tới chín.

Bắt đầu với những tranh thật dễ hiểu, cạnh vuông 5 cm hoặc lớn hơn. Những tranh bạn tự vẽ bằng bút ni đen và màu tươi sáng sẽ có tác dụng rất tốt. Dùng giấy can để có hai hình giống nhau. Hoặc bạn có thể mua hai quyển sách hình giống nhau rồi cắt hình ra. Những sách *Con Bọ rùa* ban đầu thích hợp cho giai đoạn này.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai bộ tranh như đã mô tả trên.

Phương pháp: Đề một tranh của mỗi bộ lên bàn. Nói ‘Nhìn này, mẹ có thể đề... lên...’. Biểu diễn cho bé xem. Đưa tám tranh cho con bạn, và nói ‘Đề... lên...’. Mỗi tranh thử hai lần, xen kẽ các tám tranh và thay đổi vị trí của chúng giữa chừng quá trình.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp các tranh giống nhau được ba lần trong bốn lần thử, không cần giúp đỡ cụ thể lẫn giúp bằng lời nói.

Cách dạy

Dạy như FM.I.60, dùng tranh thay vì dùng đồ vật. Thay đổi dụng cụ suốt buổi dạy.

Nếu con bạn khó đặt vị trí các tranh, thử để chúng trong đĩa.

Để thay đổi bạn có thể làm một mảnh bìa cứng, trên đó có dán hoặc vẽ hai hình lô tô rõ ràng.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Nếu các tấm tranh của bạn khá bền, hãy để con bạn chơi tự do với chúng. Bé sẽ rất thích chúng, và khi ngồi với bé bạn có thể chỉ ra cho bé thấy những tranh giống nhau.

Những tranh ảnh giống nhau thường tái xuất hiện trong các tạp chí – thường là một phần của các quảng cáo. Bạn hãy thu thập các cặp tranh như thế và dùng để dán. Chọn một cặp tranh và dán từng cái lên một mảnh giấy. Đưa hai tranh khác cho con bạn và giúp bé dán một tranh này gần với một tranh kia giống nó.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn đã đạt kỹ năng này bạn có thể tiếp tục sang FM.I.79.

KẾT HỢP TRANH, CHỌN MỘT TRONG BỐN

FM.I.79

Đánh giá như FM.I.78, sử dụng bốn bộ tranh hoặc một tấm bìa có bốn hình lô tô.

Dạy như FM.I.78, cho bé chọn một trong ba tranh như một bước trung gian nếu cần thiết.

Duy trì tập luyện, dùng đủ loại tranh, đến khi bạn sẵn sàng bắt đầu dạy FM.I.106 (kết hợp các thẻ tranh, chọn một trong chín).

Bạn cũng có thể thử đưa con bạn một mớ tranh, mỗi tranh có hai hoặc nhiều hơn cái giống nó, để phân loại thành các nhóm kết hợp. Khuyến khích con bạn tự phân loại và báo cho bạn biết khi bé làm xong. Trong FM.I.107 bạn sẽ tìm thấy nhiều lưu ý về sự phân loại này.

KẾT HỢP VẬT VÀO TRANH, CHỌN MỘT TRONG BỐN

FM.I.80

Đánh giá như FM.I.77, dùng bốn tranh và bốn vật kết hợp.

Dạy như FM.I.77, cho bé chọn một trong ba vật hoặc tranh như một bước trung gian nếu cần.

Bạn có thể mở rộng hoạt động này bằng cách cho bé chọn một trong sáu. Bạn cũng có thể đưa ra một hoạt động phân loại bằng cách đưa con bạn một mớ tranh và vật, rồi bảo bé tự kết đôi chúng lại, bảo cho bạn biết khi bé làm xong.

KẾT HỢP CÁC THẺ TRANH, CHỌN MỘT TRONG CHÍN

FM.I.10

Khi nào con bạn kết hợp được chín tranh, bé sẽ đạt đến một trình độ cao về khả năng phân biệt bằng mắt. Ở Macquarie chúng tôi sử dụng đề mục này như một trong những kỹ năng tiên quyết để học phân biệt và nhận mặt từ.

Bạn sẽ tìm thấy các bộ - chín tranh lô tô làm sẵn ở các cửa hàng đồ chơi học đường. Một bộ lô tô có vô số tranh được trình bày trên một tấm bảng, và các bộ thẻ tranh để kết hợp. Hãy tìm (hoặc làm) một bộ lô tô có các tranh dễ hiểu về các đồ vật quen thuộc. Những bộ lô tô khó hơn, trình bày các tranh tương tự hoặc hình chiếu của đồ vật, dùng để mở rộng hoạt động này rất tốt.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng lô tô có chín tranh và chín thẻ kết hợp.

Phương pháp: Đặt bảng lô tô trên bàn. Giơ thẻ đầu tiên lên và nói ‘Đặt.. lên...’. Nhắc lại với tất cả thẻ. Lấy mỗi thẻ đi sau khi con bạn đã kết hợp nó.

Đánh dấu + nếu con bạn đặt tất cả chín thẻ lên bức tranh kết hợp.

Cách dạy

Bạn cần có ít nhất hai bảng lô tô khác nhau. Phần lớn các bảng lô tô bán sẵn đều có vài bộ.

Nhiều trẻ làm việc tốt với những bảng có sáu tranh lô tô trước khi thực hiện những bảng chín tranh. Khó tìm mua những bản sáu tranh, vì vậy bạn nên tự làm lấy, hoặc bằng cách tự vẽ hoặc dán sáu thẻ lấy từ trò chơi Tập trung và dùng thẻ còn lại của mỗi cặp để kết hợp.

Điều cần thiết là con bạn phải nhìn kỹ vào mỗi thẻ tranh và bảng lô tô, trước khi kết hợp. Nếu bạn thấy bé sắp sửa làm sai, hãy chặn bé lại và nói ‘Nhìn kỹ. Đây là một... Tranh... ở đâu?’

Nếu con bạn vẫn cứ làm sai, hướng dẫn bé chỉ vào tranh kết hợp. Giúp bé đặt tay đúng chỗ khi bé để thẻ tranh xuống.

Việc kết hợp chín tranh thực sự cần một thời gian dài, nhưng điều quan trọng là con bạn học được cách tập trung xuyên suốt hoạt động này. Nếu bây giờ bé sẽ kết hợp năm tranh trước khi mất tập trung, hãy yêu cầu bé kết hợp sáu. Dần dần tăng lên đến khi bé kết hợp tất cả chín. Khi nào kết thúc hoạt động là do bạn quyết định. Trước khi bắt đầu, cho con bạn xem tất cả tranh bạn muốn bé kết hợp, và để chúng riêng một mớ khi bạn đã làm xong.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Thỉnh thoảng để con bạn chơi tự do với các bảng lô tô. Để thời gian xem xét các tranh phức tạp có nhiều mảnh, chỉ ra các đặc điểm khác nhau và yêu cầu con bạn chọn các vật quen thuộc.

Ghi nhớ và mở rộng

Ở chuỗi kế tiếp trong chuỗi này, con bạn sẽ học phân loại các thẻ tranh.

Bạn có thể mở rộng các kỹ năng của bé bằng cách đưa ra thêm các bảng lô tô khó hơn – Đợt sản xuất ‘lô tô Gấu Bruna’ có phần bóng ở mặt sau bảng lô tô và đưa trẻ phải kết hợp các thẻ tranh vào các bóng của chúng. Các lô tô khác có bán sẵn thể hiện các tranh rất quen thuộc (chẳng hạn ảnh chụp các động vật) hoặc các mẫu trừu tượng. Hoặc bạn có thể tìm các bộ lô tô có tranh của các vật riêng lẻ trên một tranh phức tạp.

PHÂN LOẠI THẺ TRANH, CHỌN MỘT TRONG CHÍN

FM.I.10

Trong các bài tập kết hợp, bạn đưa cho bé các vật hoặc tranh từng cái một để đặt vào các cặp kết hợp của chúng.

Trong các hoạt động phân loại, bạn đưa cho bé tất cả vật hoặc tranh để kết hợp cùng một lúc, và khi bé đã kết hợp một cái, bé phải tiếp tục kết hợp một cái khác không cần nhắc nhở. Chính bé phải khởi đầu tất cả ‘diễn biến’ trong trò chơi.

Các hoạt động phân loại rất quan trọng vì chúng giúp một đứa trẻ biết làm việc độc lập, không cần sự hiện diện thường xuyên của người lớn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bảng lô tô có chín tranh và chín thẻ kết hợp.

Phương pháp: Đặt bảng lô tô lên bàn và đặt tất cả thẻ thành một đồng ở một bên. Nói ‘Đặt các tranh lên các tranh giống nhau’.

Tránh ra khỏi con bạn một chút. Thỉnh thoảng nên cười hoặc nói khích lệ, nhưng tuyệt nhiên không chỉ dẫn trực tiếp.

Đánh dấu + nếu con bạn hoàn thành hoạt động với ít nhất tám trong số chín thẻ đặt đúng chỗ.

Cách dạy

Điều quan trọng là con bạn biết rằng bạn sẽ trở lại đúng lúc để xem và khen ngợi bé.

Bắt đầu bằng cách chỉ đưa bé hai thẻ để đặt. Nói ‘Con đặt những cái này lên trong khi mẹ đi làm việc’. Khen bé nếu bé làm như thế; nếu không, nhắc lại chỉ dẫn chính xác hơn – ‘Đặt hoa lên hoa và xe lửa lên xe lửa’ – rồi bỏ đi lần nữa.

Dần dần tăng số lượng thẻ bạn đưa bé, và lời nhắc miệng của bạn cũng chung chung hơn. ‘Làm thêm chút nữa’ là một lời nhắc rất hay. ‘Con làm xong chưa?’ cũng có tác dụng tốt.

Nếu con bạn sắp đi học, bạn có thể dạy bé cách ra hiệu rằng bé đã làm xong, dùng lời (chẳng hạn ‘xong rồi’) hoặc cử chỉ (như giơ bàn tay lên) tùy theo khả năng ngôn ngữ của bé.

Tiếp tục phát triển con bạn đến khi bé có thể đặt tất cả thẻ đúng chỗ mà không được khuyến khích gì ngoài nụ cười và lời khen, và có thể báo hiệu cho bạn biết đã đến lúc đến xem thành quả của bé.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Lắng nghe cẩn thận số lần chỉ dẫn bạn nói với bé suốt trong ngày, và nghĩ xem bé có thực sự cần nhiều giúp đỡ và quan tâm sâu sắc thế không. Trong suốt các hoạt động bạn biết bé có thể làm được, bạn bắt đầu bỏ dần cả giúp đỡ cụ thể lẫn ẩn dụ, nếu cần có thể đứng cách bé một khoảng và nhắc ít thôi. Cố gắng truyền đạt cho con bạn biết rằng bạn tin tưởng là bé sẽ làm thật tốt dù không có bạn chăm sóc bên cạnh khi bé làm việc.

Để thực hành phân loại, có thể sử dụng đủ loại dụng cụ. Bất cứ dụng cụ nào bạn đã dùng để kết hợp cũng có thể dùng được bây giờ để khuyến khích bé hoạt động độc lập. Trong Chuỗi FM.J bạn sẽ tìm thấy nhiều kiến thức hơn, lúc ấy các kỹ năng kết hợp và phân loại sẽ được sử dụng để dạy về màu sắc, hình dạng và kích thước.

Một khi con bạn hoàn thành chuỗi này, bé sẽ sẵn sàng học kết hợp các mẫu tự và từ, như được mô tả trong FM.J.117 VÀ 118.

CHƯƠNG 10

FM.J: Kết Hợp , Phân Loại và Lựa Chọn: Tiền Học Đường

Trong chuỗi này, con bạn sẽ bắt đầu phân loại vật và tranh tùy thuộc vào các khái niệm về màu sắc, hình dạng và kích thước. Một số hoạt động được kể đến trong chuỗi này, và ở cuối chuỗi bạn sẽ thấy các hoạt động tiền học đường trong đó các mẫu tự và từ được kết hợp vào một trò chơi lô tô. Các khái niệm tiền học đường này liên quan chặt chẽ đến nhiều công việc được làm trong những năm học đầu tiên, nhưng chúng cũng thực cần thiết đối với các hoạt động lúc rảnh rỗi và đối với khả năng giao tiếp của trẻ với người khác về các kinh nghiệm chung.

Chúng ta thường chỉ bắt đầu kỹ năng này khi đứa bé đã thông thạo ba kỹ năng đầu tiên trong Chuỗi FM.I: Kết hợp và Phân loại: Vật và Tranh. Từ điểm đó sẽ dạy song song hai chuỗi FM.I và FM.J.

Nhiều kỹ năng trong chuỗi này được dạy bằng cách sử dụng trò chơi Kết hợp - vào - Mẫu. Chúng tôi không mô tả trò chơi này từng lúc, mà giúp bạn liên hệ với các lưu ý chung ở trang 31, quyển 2, chương 3.

Chúng tôi sẽ mô tả các dụng cụ cần thiết khi chúng tôi tiến hành; bạn sẽ thấy đây là một trong những chuỗi dễ nhất để tìm kiếm đủ loại dụng cụ thích hợp với nó.

Dưới đây chúng tôi liệt kê tất cả kỹ năng trong chuỗi này.

2 đến 3 tuổi

81. Đưa một vật khi được ra hiệu.
82. Kết hợp hình dạng, chọn một trong ba.
83. Kết hợp màu, chọn một trong hai.
84. Kết hợp màu, chọn một trong hai, bốn màu khác nhau.

3 đến 4 tuổi

108. Chọn ba hình dạng
109. Kết hợp màu, chọn một trong bốn.
110. Kết hợp kiểu màu của bốn khối.
111. Phân loại hai kích thước.
112. Phân loại ba hình dạng.
113. Phân loại các vật tùy theo loại.
114. Kết đôi các vật thông dụng theo chức năng.
115. Chọn màu, chọn một trong bốn.
116. Phân loại màu, chọn một trong bốn.
117. Kết hợp lô tô bằng chữ cái, chọn một trong sáu.
118. Kết hợp các từ lô tô, chọn một trong bốn.

Có hai vấn đề chung hình thành về chuỗi các kỹ năng này. Trẻ con luôn luôn biết kết hợp

trước khi biết chọn lựa. Nhưng vị trí của sự phân loại trong tiến trình này ít rõ ràng hơn. Sự phân loại cần một loại kỹ năng khác; cũng như một khái niệm về màu sắc, kích thước hoặc bất cứ cái gì, đứa bé phải có khả năng làm việc độc lập – kiên trì với công việc mà không có sự giám sát thường xuyên. Một số trẻ có thể phân loại trước khi có thể lựa chọn, trong khi ở những trẻ khác thì lựa chọn đến trước phân loại. Đánh giá con

bạn cả về phân loại lẫn lựa chọn cùng một lúc, khi cả hai cùng được trình bày trong cùng một chuỗi, và thay đổi trình tự của chuỗi cho phù hợp với con bạn nếu cần.

Vấn đề thứ hai là. Trong khi đa số trẻ thấy rằng kết hợp và lựa chọn hình dễ hơn là kết hợp và lựa chọn màu, thì điều này không luôn đúng như thế. Cũng như vậy, một số trẻ có thể phân loại vật theo loại và chức năng sớm hơn khả năng trên. Một lần nữa, đánh giá con bạn theo đủ các kỹ năng trong phạm vi chuỗi trước khi bắt đầu dạy, và thay đổi trình tự các đề mục cho phù hợp với các mặt mạnh của cá nhân con bạn.

ĐƯA MỘT VẬT ĐÚNG LÚC

FM.J.81

Bài tập này khác với những bài tập khác trong chuỗi này ở chỗ là không có kết hợp. Nó cũng có thể ở trong số các kỹ năng Ngôn ngữ dễ Tiếp thu, nhưng chúng tôi đặt nó ở đây vì nó liên quan đến khái niệm chữ số ở tuổi tiền học đường.

Đưa hoặc lấy đúng một vật là một kỹ năng trẻ cần phải biết, kỹ năng này được xác nhận bởi cha hoặc mẹ vì trẻ thường chỉ thích nhận bất cứ cái gì do cha hoặc mẹ đưa cho.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Hai cái đĩa, mỗi đĩa đựng vài vật giống nhau. Ví dụ một đĩa đựng những cái kẹp màu xanh và một đĩa đựng các khối màu đỏ.

Phương pháp: Để đĩa đầu tiên trước mặt con bạn và để bàn tay bạn gần đĩa. Nói ‘Đưa mẹ một...’. Nếu con bạn đưa bạn một cái, dừng lại để xem bé có cố đưa thêm cho bạn trước khi bạn cất tay đi. Nhắc lại với đĩa thứ hai.

Đánh dấu + nếu con bạn đưa cho bạn một vật trên cả hai đĩa, không cố đưa thêm cái nào nữa.

Cách dạy

Đây không phải là một kỹ năng dễ dạy, vì với đứa trẻ khó có thể thấy được chỗ nào bé sẽ làm sai trong những giai đoạn đầu tiên. Hãy kiên trì, cuối cùng, cho đến bây giờ bạn vẫn vui lòng bất cứ lúc nào bé đưa cho bạn vật gì!

Dạy càng nhiều càng tốt trong những tình huống tự nhiên. Thay vì cho bé một quả nho, bạn đưa bé cái đĩa và dùng lời nói cũng như cầm tay hướng dẫn bé lấy đúng một quả. Làm như vậy với bánh bích qui, khoai chiên và v. v...

Trong các buổi dạy riêng biệt, bạn có thể tiến hành như trong đánh giá, giúp bé dừng lại sau khi bé đã lấy một vật. Nói: ‘Nhìn này, mẹ có một cái. Không có nhiều hơn đâu.’ Bạn cũng có thể ra hiệu bằng tay, chẳng hạn dấu hiệu dừng lại để nhắc bé.

Đến lượt con bạn – thỉnh thoảng bạn làm người cho. Nói: ‘Mẹ sẽ cho con một cái. Thêm nữa không? Không, chỉ một cái thôi.’

Dần dần giảm nhắc nhở cụ thể và nhắc miệng đến khi bé có thể làm theo hướng dẫn không cần giúp đỡ.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Như chúng tôi đã nói, kỹ năng này được dạy tốt nhất trong các hoàn cảnh tự nhiên. Cũng như đồ ăn, bạn có thể thực hành đưa bé một cái, dùng những thứ như các khối, kẹp áo quần (khi đứng bên dây phơi đồ) và muỗng (khi đặt bàn ăn).

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này có nhiều công dụng thực tế do đó bạn sẽ không gặp khó khăn khi giúp bé thực hành.

Đây là một điểm tốt cho một số lời bình luận chung về việc dạy các kỹ năng chữ số ban đầu. Ngoài vấn đề này, chữ số không trực tiếp có trong sách này – nó tự đến khi trẻ làm việc ở trình độ 4 – 5 tuổi. Tuy nhiên, nếu bạn muốn, và nếu con bạn có các kỹ năng ngôn ngữ cần thiết, thì không lý do gì bạn lại không dạy con bạn học đếm bắt đầu từ bây giờ. Đếm các thứ và nói chữ số theo vần, sau rốt vẫn là những việc tự nhiên mà một đứa trẻ phải làm.

Lúc đầu trẻ thơ học đếm bằng cách học vẹt; bé đọc lại các số thật trơn tru, bắt chước theo cha mẹ chúng, không một chút ý thức là chúng đang làm gì. Chúng hiểu rằng các chữ số được nói đến bất cứ khi nào có nhiều hơn một của vật gì đó. Điều mà các nhà giáo dục gọi là ‘sự tương xứng - một - một’ – khả năng nói một chữ số cho từng vật được đếm – sẽ đến sau đó lâu hơn.

Vấn đề quan trọng cần nhớ là. Đếm như vẹt là nền tảng của tất cả công việc thuộc về chữ số sau này, và con bạn rất cần học đếm như vẹt (nghĩa là nói các chữ số) thật chính xác. Nếu bạn đưa bé ba vật và bé đếm ‘1, 2, 3, 4, 5’, bạn đừng lo – rồi bé sẽ hiểu học đếm để làm gì đúng lúc. Nhưng nếu bé nói các chữ số sai thứ tự hoặc bỏ sót một số, bạn hãy dành thời gian sửa sai cho bé ngay từ đầu. Nếu bé tự nói cho bé nghe lặp đi lặp lại, ‘1, 2, 3, 5, 6’, thì bé sẽ hiểu theo cách này và bé sẽ rất khó gạt bỏ nó lần nữa.

Giải pháp cũng đơn giản thôi. Thật chắc chắn rằng bé nghe đếm chính xác thường xuyên hơn bé nghe đếm không chính xác – nghe từ bé hoặc bất cứ ai khác. Nếu bé đếm ‘1, 2, 3, 5, 6’, hãy can thiệp và nói (không nhắc lại cái sai của bé) ‘1, 2, 3, 4, 5, 6’. Rồi sau đó nói lại lần nữa!

Nếu bạn muốn biết thêm chi tiết về phương pháp dạy chữ số của Macquarie, xin liên hệ các chi tiết được sắp xếp trong Quyển 1, Chương 5.

KẾT HỢP HÌNH DẠNG, CHỌN MỘT TRONG BA

FM.J.

Trẻ biết nhận ra hình dạng theo cách giống như khi chúng biết nhận ra màu sắc và các khái niệm khác – nghĩa là, trước hết bằng cách kết hợp chúng, và sau đó bằng cách chọn lựa chúng. Đa số trẻ sẽ gọi tên hình đúng lúc, nhưng một khi chúng có thể chọn lựa, chúng tỏ ra là chúng biết tên gọi, mặc dù chúng chưa nói tên được.

Đề mục này liên quan với bước đầu tiên trong quá trình học các hình dạng – đó là kết hợp. Nếu bạn có một bảng tạo hình (FM.H.67, 68, 69) thì con bạn rồi sẽ quen với các hình dạng kết hợp.

Các dụng cụ dùng dạy học này dễ làm tại nhà. Dùng bìa cứng chắc chắn cắt ra ba cái cho mỗi loại hình – tròn, vuông và tam giác. Làm cho các hình của bạn rõ lớn. Chúng tôi cũng đã cắt ra những hình bằng nhựa vinyl và bằng giấy dán tường – hoặc nhờ người khéo tay làm cho bạn những cái bằng gỗ. Các bộ có bán sẵn ngoài thị trường, gọi là ‘các khối biểu trưng’, có nhiều ứng dụng hữu ích (chúng cũng có nhiều kích cỡ khác nhau) nhưng do giá cả của chúng đã biến chúng thành vật xa xỉ.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Ba hình tam giác, ba hình vuông và ba hình tròn. Bảo đảm rằng cả ba loại cùng có màu giống nhau, hoặc có đủ loại màu. Tránh làm tất cả hình vuông màu xanh, tất cả hình tròn màu vàng và tất cả hình tam giác màu đỏ (ví dụ thế) nếu không bạn sẽ không biết con bạn đang kết hợp màu hay hình dạng. Và ba đĩa cạn.

Phương pháp: Đặt ba đĩa trước mặt con bạn, và để một hình dạng vào mỗi đĩa. Giờ lên một hình tròn. Nói ‘Mẹ sẽ để hình tròn chung với hình tròn’. Làm như thế. Bây

giờ đưa con bạn một hình khác và nói ‘Đặt hình... chung với hình...’. Lập lại với mỗi hình còn lại.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp chính xác tất cả hình còn lại.

Cách dạy

Dùng phương pháp giống như phương pháp đã mô tả ở FM.I.60 (kết hợp các vật giống nhau). Cũng liên hệ với sự mô tả trò chơi - Kết hợp - vào - mẫu.

Nếu con bạn gặp khó khăn trong việc kết hợp ba hình dạng, bạn làm việc với đúng hai hình như một bước trung gian, rồi sau đó đưa ra hình thứ ba.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Sử dụng tất cả cơ hội có được để nói chuyện về các hình dạng có xung quanh bạn. Khuyến khích con bạn nhìn và dùng các ngón tay lần theo các hình dạng. Một lần nữa dùng đến hộp thư và các bảng lắp ráp hình dạng của bạn. Cắt bánh sừng uých và bánh qui thành các hình khác nhau, khuyến khích bé tự làm việc này bằng dụng cụ cắt bánh qui và bột nhào đồ chơi. Cắt giấy thành các hình khác nhau để làm thủ công; bạn có thể giúp bé dán hình lên hoặc gán các hình kết hợp mà bạn đã vẽ lên giấy của bé.

Ghi nhớ và mở rộng

Kỹ năng này được mở rộng trực tiếp trong FM.J.108, là đề mục con bạn sẽ học chọn lựa hình dạng. Bạn có thể tiến hành hết các bước liên quan giữa hai kỹ năng này trong trò chơi kết - hợp - vào - mẫu khi bạn dạy các kỹ năng khác từ chuỗi này, hoặc bạn có thể để các hình ra một bên trong một thời gian ngắn, duy trì nó bằng tập luyện không thường xuyên.

KẾT HỢP MÀU, CHỌN MỘT TRONG HAI

FM.J.

Cũng như với hình dạng, kết hợp là bước đầu tiên học nhận ra màu sắc.

Trong đề mục nói về màu sắc đầu tiên này, con bạn sẽ đạt điểm cộng nếu bé kết hợp được bất cứ một cặp màu sắc nào. Màu gì thì không thành vấn đề – chúng có thể màu xanh dương và vàng, hoặc đen và đỏ, hoặc bất cứ màu kết hợp nào. Ở Macquarie, chúng tôi thường bắt đầu dạy bốn màu căn bản – đỏ, xanh dương, xanh lá cây và vàng – và màu xanh dương và vàng là sự kết hợp thông thạo thường xuyên nhất lúc đầu.

Đánh giá như đề mục sau đây, FM.J.84, đánh dấu + khi con bạn đã kết hợp thành công bất cứ hai màu nào khi được trình bày kết hợp được ít nhất bốn lần trong sáu lần thử.

Dạy như ở FM.J.84.

KẾT HỢP MÀU, CHỌN MỘT TRONG HAI, BỐN MÀU KHÁC NHAU

FM.J.84

Trong đề mục này, con bạn phải có khả năng kết hợp bốn màu khác nhau khi chúng được trình bày theo hình thức chọn một trong hai, và phải kết hợp mỗi màu theo ít nhất hai cách kết hợp khác nhau. Nghĩa là, con bạn phải kết hợp màu đỏ khi nó xuất hiện với màu xanh dương, cũng vậy với màu vàng, và phải làm được như thế với bốn màu khác nhau. Cần nhớ là có một tỉ lệ các bé trai bị mù màu đỏ – xanh lá cây, vì vậy có lẽ bạn nên thận trọng với sự kết hợp này.

Để đạt mục đích dạy học chúng tôi thường sử dụng trình tự tiếp theo đây ở Macquarie: xanh dương và vàng, đỏ và vàng, đỏ và xanh dương, xanh lá cây và xanh dương, xanh lá cây và vàng, xanh lá cây và đỏ.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Các đồ vật theo từng đôi một tương ứng với mỗi màu. Một đĩa nhỏ dùng cho mỗi màu thì rất tiện, để đựng các vật kết hợp. Ở các siêu thị đều có bán loại đĩa nhựa màu tươi sáng rất đẹp, bạn có thể tìm mua ở đây. Các đồ vật có thể là kẹp áo quần, miếng Lego, ô tô nhựa – bất cứ cái gì kết hợp được. Để xen kẽ, bạn có thể sử dụng các hình dạng cắt ra từ giấy bìa cứng màu tươi sáng hoặc các mảnh nilon màu. Ở giai đoạn này cần bảo đảm rằng các cặp kết hợp của bạn đều có màu sắc rõ ràng, đặc biệt với màu xanh dương và xanh lá cây thường có nhiều sắc thái khác nhau.

Phương pháp: Bắt đầu với bất cứ hai màu nào bạn thích, đặt một cái trong mỗi cặp đồ vật lên bàn. Đưa một trong các vật kết hợp cho con bạn, nói ‘Đặt màu... với màu...’. Thử sáu lần, ba lần cho mỗi màu. Tiếp theo thử một sự kết hợp màu khác, đến khi mỗi màu đã được kiểm tra ít nhất hai lần. Rải ra thành hai buổi đánh giá nếu con bạn mất hứng thú.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp đúng bốn màu được ít nhất hai trong ba lần theo ít nhất hai cách kết hợp khác nhau. (Ví dụ, màu vàng đạt điểm cộng nếu nó được kết hợp đúng khi được thực hiện tương phản với cả hai màu đỏ và xanh dương.)

Cách dạy

Kỹ năng này được dạy giống như FM.I.60 (kết hợp các vật) chỉ khác là bây giờ con bạn đang học kết hợp theo màu. Làm theo trình tự kết hợp các màu đã đề nghị như trên, thiết lập lần lượt mỗi màu theo như mục tiêu của bạn. Thay đổi dụng cụ của bạn để duy trì sự thích thú của bé.

Nếu muốn, bạn có thể dạy một hoặc hai sự kết hợp màu rồi hướng sự quan tâm của bạn sang một kỹ năng ở một chuỗi khác, quay lại sự kết hợp màu một lát sau đó. Nếu bạn làm vậy, nhớ cho con bạn luyện tập nhiều lần sự kết hợp màu – có thể trong những hoạt động vui chơi – để bé không quên các kỹ năng đã học.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Ngoài các buổi dạy riêng biệt, có nhiều cách thực hành kết hợp màu. Giả dụ bạn đang tập trung vào màu xanh dương và vàng. Bạn đặt tất cả đồ chơi màu xanh dương của con bạn vào một cái rổ, và tất cả đồ chơi màu vàng vào một rổ khác rồi giúp bé kết hợp chúng trong giờ chơi. Bạn cũng có thể thu thập các khối xanh dương và vàng để xây các tháp xanh dương và vàng. Thử căng một sợi dây ngang trên bảng đen của bé, và hướng dẫn bé đặt các kẹp xanh dương ở một đầu, các kẹp vàng ở đầu kia. Đưa cho bé hồ dán, ít giấy xanh dương và vàng, và cắt hình ra để kết hợp. Khi cùng xem sách với con bạn, chỉ ra tất cả vật màu xanh dương trên trang sách, và tiếp theo là tất cả vật màu vàng. Để bé tìm chiếc áo thun vàng để phù hợp với quần soóc vàng của bé. Tìm các hoa màu vàng trong vườn, hoặc các vớ ngắn màu xanh dương trong giỏ đựng đồ giặt. Tự bạn sẽ suy nghĩ thêm nhiều ý hơn nữa.

Ghi nhớ và mở rộng

Trong FM.J.109, con bạn sẽ học kết hợp màu theo cách chọn một trong bốn. Bây giờ bạn có thể tiếp tục sang kỹ năng này, hoặc tập trung vào những kỹ năng khác trong một thời gian, trong khi vẫn duy trì các kỹ năng hiện có của con bạn bằng tập luyện.

CHỌN BA HÌNH**FM.J.108**

Đề mục này trực tiếp mở rộng kỹ năng kết hợp hình đã học trong FM.J.82.
 Nguyên tắc dùng dạy kỹ năng chọn lựa hình là trò chơi Kết hợp - vào - Mẫu.
 Liên hệ các lưu ý về dụng cụ ở FM.J.82.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một hình tròn, một hình vuông và một hình tam giác có cùng một màu.

Phương pháp: Đặt các hình lên bàn. nói ‘Chỉ ra hình...’ hoặc ‘Đưa mẹ hình...’.
 Mỗi hình thử ba lần, thỉnh thoảng thay đổi vị trí các hình.

Đánh dấu + nếu con bạn chọn đúng hình được ít nhất bốn lần trong sáu lần thử.

Cách dạy

Trước khi bắt đầu dạy, bạn cần quyết định xem cần dạy cả ba hình cùng một lúc, hay là bắt đầu với đúng hai hình rồi sau đó mới gộp vào hình thứ ba. Hãy để con bạn khởi đầu và chính sự bắt đầu này sẽ hướng dẫn bạn suốt quá trình đánh giá, và nhờ sự không ràng buộc này mà bé tiến bộ suốt các hoạt động kết hợp ban đầu.

Thực hiện hết các bước trong trò chơi Kết hợp - vào - vật, sắp đặt mỗi bước lần lượt theo mục tiêu của bạn, bạn có thể nhảy một bước chỗ này chỗ kia, hoặc có thể đặt thêm vài bước phụ giữa các bước. Hãy để sự tiến bộ của con bạn hướng dẫn bạn, khi nào nghi ngờ thì bạn đánh giá lại.

Thay đổi đồ chơi sau mỗi buổi đánh giá, nhưng tiếp tục đưa ra các hình có màu giống nhau ở bất cứ lần nào. Nếu các hình vuông, tròn, tam giác của bạn có màu khác nhau, con bạn có thể hiểu rằng ‘hình tam giác’ nghĩa là ‘màu vàng’!

Tiếp tục đến khi con bạn có thể chọn lựa ba hình như đã mô tả ở phần Cách đánh giá.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Liên hệ một lần nữa các hoạt động được mô tả ở FM.J.82, bây giờ nếu có thể thì nhấn mạnh nhiều hơn vào việc yêu cầu con bạn chọn hình theo ý bạn.

Khi con bạn gần thông thạo kỹ năng này, dùng một cái ‘túi sờ’ đựng nhiều hình để gây thích thú cho bé – bé phải chọn được các hình dạng bằng cách tự sờ vào túi. Nhớ là đến lượt bạn cũng sờ tìm hình, và mô tả điều bạn cảm thấy: ‘Mẹ cảm thấy có một hình có ba góc’ hoặc ‘Mẹ tìm được một cái gì tròn.’

Ghi nhớ và mở rộng

Nếu con bạn đã biết nói, bạn có thể khuyến khích bé gọi tên hình vào lúc này – đầu tiên là bắt chước bạn, và sau đó là trả lời câu hỏi.

Bạn cũng có thể giới thiệu những hình khác – hình chữ nhật, hình sao, hình thoi và vân vân. Hình tam giác có nhiều dạng khác nhau cũng có thể giới thiệu từ bây giờ.

KẾT HỢP MÀU, CHỌN MỘT TRONG BỐN**FM.I.10**

Bây giờ con bạn học kết hợp màu khi được cung cấp một phạm vi chọn lựa rộng hơn.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Như FM.J.84.

Phương pháp: Đặt lên bàn một vật đại diện cho mỗi màu, dùng đĩa đựng nếu bạn thích. Đưa con bạn một vật kết hợp với một trong những vật trên bàn và nói ‘Đặt màu... chung với màu...’. Lấy vật đã kết hợp ra mỗi khi con bạn làm xong. Thử ba lần với mỗi màu.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp thành công mỗi màu được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Bạn có thể chọn thực hiện các màu kết hợp theo cách chọn một trong ba như một bước trung gian.

Dùng các nguyên tắc cơ bản như nhau để dạy kết hợp, đã được mô tả đầu tiên trong FM.I.60, và cũng được rút gọn trong phần mô tả của trò chơi Kết hợp - vào - Mẫu.

Thay đổi đồ chơi để thêm phần hứng thú trong các buổi dạy.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Cũng như tiếp tục các kỹ năng nhận màu trong chuỗi này, từ giờ bạn có thể dạy con bạn kết hợp nhiều màu hơn, gồm có màu đen, nâu, đỏ tía, cam, hồng và trắng. Bạn có thể dùng một trong những đồ chơi lô tô màu sắc bán sẵn ngoài thị trường để thay đổi và gây hứng khởi cho bé.

KẾT HỢP KIỂU MÀU CỦA BỐN KHỐI

FM.J.11

Bài tập này cung cấp sự đa dạng cho các hoạt động kết hợp màu ban đầu. Nó cũng giới thiệu kỹ năng sao chép kiểu – vốn được dùng nhiều ở các nhà trẻ và trường học.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Tám khối có hai màu khác nhau – chẳng hạn bốn khối xanh dương và bốn khối vàng.

Phương pháp: Lấy hai khối đại diện cho hai màu. Nói: ‘Mẹ sẽ làm một kiểu. Xem này.’ Sắp các khối của bạn thành một hàng, chạm vào nhau, sao cho thành một kiểu – ví dụ xanh dương, vàng, vàng, xanh dương. Đưa các khối còn lại cho con bạn, nói ‘Con làm kiểu của con giống như vậy’. Có thể bé sắp các khối thành hàng về phía bàn của bé hoặc để các khối của bé chạm vào các khối của bạn. Điều quan trọng là chúng có thứ tự giống nhau.

Thử ba lần, mỗi lần lại sắp các khối của bạn theo một kiểu khác. Đừng giúp con bạn chút nào như gọi tên màu hoặc cho các thông tin phụ thêm khi bé làm việc.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp với kiểu của bạn được ít nhất hai lần trong ba lần thử.

Cách dạy

Vào các giai đoạn đầu dạy kỹ năng này, ở mỗi bước của quá trình bạn có thể nhắc miệng hoặc giúp cụ thể.

Gọi tên màu khi bạn đặt các khối của bạn: ‘Nhìn này, mẹ đặt cái màu xanh dương, rồi vàng, rồi xanh dương, rồi vàng.’ Khuyến khích bé đặt theo một tiến trình từ

trái - sang - phải (tính từ vị trí ngồi của bé), hỏi: ‘Màu nào đặt đầu tiên? Màu nào tiếp theo?’ Con bạn không cần gọi tên màu, nhưng bé phải kết hợp từng khối của bé theo như từng khối của bạn. Phần lớn trẻ thấy dễ học kỹ năng này hơn khi chúng đẩy các khối của chúng chạm tới các khối của bạn.

Nếu bé làm sai, khuyến khích bé tự nhìn sai sót của mình. Nói ‘Nhìn này, chúng có giống nhau không?’ Hướng dẫn bé tự lấy khối làm sai ra và sắp lại nó.

Khi con bạn đã hiểu, giảm dần giúp đỡ của bạn đến khi bé làm được một mình.

Thỉnh thoảng bạn để bé làm một kiểu và xem bạn kết hợp theo nó.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Để thay đổi, có thể dùng một bảng cấm chốt để thực hành bài tập này, sắp một hàng các chốt thay vì một hàng các khối. Hoặc dùng các khối lắp ráp lớn, hoặc các mảnh Lego gắn trên một bản đế. Bạn thử dùng các búp bê cắt bằng giấy để chơi trò chơi này.

Ghi nhớ và mở rộng

Để mở rộng kỹ năng này, bạn có thể kéo dài kiểu mẫu của bạn, và đưa ra nhiều màu hơn. Bạn cũng có thể thử làm các kiểu bằng cách xỏ các hạt bẹt vào sợi dây – một dây cho bạn và một dây cho bé. Còn một hoạt động tiến bộ hơn là làm một kiểu lặp lại với chính nó (ví dụ đỏ, xanh lá cây, xanh dương, đỏ, xanh lá cây, xanh dương) và yêu cầu con bạn tiếp tục làm theo kiểu như vậy dài theo sợi dây.

PHÂN LOẠI HAI KÍCH THƯỚC

FM.I.111

Ở hoạt động phân loại đầu tiên trong chuỗi này, bạn yêu cầu đứa bé phân loại các vật thành đúng hai nhóm – ‘lớn’ và ‘nhỏ’.

Có thể sử dụng tất cả dụng cụ –muỗng, nôm, hình tròn, búp bê – bất cứ cái gì bạn có thể thu thập được có hai kích thước khác nhau rõ rệt.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Một bộ gồm tám vật có hình dạng giống nhau, nhưng có hai kích thước phân biệt. Hai cái đĩa.

Phương pháp: Đặt hai đĩa lên bàn, để các vật thành một đống ở một bên. Nói: ‘Nhìn này, mẹ có những cái lớn và những cái nhỏ. Mẹ sẽ đặt chung tất cả cái lớn với nhau và tất cả cái nhỏ với nhau.’ Bạn làm như vậy. Rồi nói ‘Con đặt những cái lớn với nhau và những cái nhỏ với nhau’. Bạn xích ra một chút, không giúp đỡ gì hơn ngoài thỉnh thoảng mỉm cười hoặc nói khích lệ.

Đánh dấu + nếu con bạn phân loại đúng hết tám vật.

Cách dạy

Điều quan trọng là con bạn biết rằng bạn sẽ trở lại khi bé làm xong để chiêm ngưỡng thành quả của bé.

Bắt đầu bằng cách cùng với con bạn phân loại vài vật đầu tiên rồi sau đó nói ‘Con làm cho xong những cái này trong khi mẹ đi làm công chuyện’.

Quay lại mau chóng và khen ngợi bé nếu bé đã làm xong bài tập. Nếu bé chưa làm xong, nhắc lại lời hướng dẫn chính xác hơn – ‘Đặt lớn với lớn và nhỏ với nhỏ’. Rồi bỏ đi lần nữa. Nếu bé vẫn không hoàn thành công việc, bạn cùng với bé hoàn tất nó, rồi bắt đầu lần nữa từ đầu, để bé hoàn tất vài cái sau cùng.

Dần dần tăng lên số lượng các vật bạn cần bé tự phân loại, và nhắc miệng thường xuyên hơn, nói ‘Làm thêm chút nữa’ hoặc ‘Con làm xong chưa?’

Khuyến khích bé gọi bạn khi bé đã làm xong, hoặc nếu bé chưa nói được thì vẫy tay.

Tiếp tục giúp con bạn mở rộng đến khi bé đặt được tất cả các thẻ đúng chỗ mà không được giúp gì hơn ngoài nụ cười và lời động viên, và có thể báo hiệu với bạn là đã đến lúc lại xem.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Xem các lưu ý dưới tiêu đề này ở FM.I.107 (phân loại các thẻ tranh). Dùng nhiều loại đồ chơi để giúp con bạn duy trì hứng thú.

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn có thể làm cho hoạt động này thêm phần thử thách bằng cách làm các vật có kích thước gần nhau hơn, giới thiệu phạm trù ‘kích thước trung bình’ như các phạm trù ‘lớn’ và ‘nhỏ’, và yêu cầu con bạn phân thành các mớ, thay vì để lên đĩa. Theo cách này con bạn không có manh mối nào về số lượng các nhóm bé cần xác định.

PHÂN LOẠI BA HÌNH DẠNG

FM.J.11

Đây là một hoạt động phân loại khác, liên quan đến hình dạng. Bắt đầu với các hình tròn, vuông và tam giác, dùng những dụng cụ tương tự như đã dùng trong FM.J.82 và 108.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Ba cái đĩa cùng màu (màu trắng hoặc màu không rõ ràng là tốt nhất). Ba hình tròn, ba hình vuông và ba hình tam giác. Chúng có thể có nhiều màu, nhưng nếu bạn có tất cả hình tròn màu đỏ, tất cả hình vuông màu xanh dương và tất cả hình tam giác màu vàng, bạn sẽ không biết là con bạn phân loại dựa vào hình dạng hay vào màu sắc.

Phương pháp: Đặt các đĩa lên bàn, với các hình để một đồng một bên. Biểu diễn hành động, nói ‘Nhìn này, mẹ sẽ để tất cả hình tròn vào đĩa này, tất cả hình vuông vào đĩa này và tất cả hình tam giác vào đĩa này’. Lấy tất cả hình ra khỏi đĩa, và hướng dẫn con bạn phân loại các hình. Tránh ra một chút khỏi con bạn trong khi bé làm việc, không giúp đỡ gì hơn ngoài việc thỉnh thoảng mỉm cười và nói khích lệ.

Đánh dấu + nếu con bạn phân loại đúng tất cả chín hình.

Cách dạy

Dạy như FM.I.107. Vào các giai đoạn đầu tiên, dùng tất cả chín hình có cùng màu. Khi con bạn làm được, đưa ra vài màu thay đổi, bảo đảm rằng con bạn tiếp tục phân loại theo hình dạng chứ không theo màu sắc.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Có thể phân loại tất cả các vật theo cách như vậy. Bạn hãy đến cửa tiệm bán đồ ngũ kim mua những cái gioăng lớn, đai ốc và bu lông, phích cắm và giá đỡ – tất cả loại bánh kẹo gây thích thú cho việc phân loại. Đồ chơi xây dựng của trẻ lớn hơn cũng giúp thêm kiến thức. Bạn cũng có thể dùng những hình vẽ trên các hình vuông bằng giấy bìa cứng.

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn có thể làm cho hoạt động này thêm phần thử thách bằng cách:

- Thay đổi các hình bạn trình bày, gồm có các hình thoi, các hình chữ nhật và vân vân.
- Gia tăng số lượng các nhóm phân loại.
- Yêu cầu con bạn phân ra thành đồng thay vì để trên đĩa, như trong FM.J.111.
- Thay đổi kích thước trong mỗi nhóm hình, để con bạn có các hình tròn to nhỏ khác nhau, các hình vuông to nhỏ khác nhau và vân vân.

PHÂN LOẠI VẬT TÙY THEO LOẠI

FM. I.11

Trong các Chuỗi Ngôn ngữ dễ Tiếp thu đưa bé học chọn lựa các vật tùy theo loại của nó. Trong đề mục này, trẻ sử dụng khái niệm của bé về các phạm trù, hoặc các nhóm đồ vật liên quan lẫn nhau để đưa vào một hoạt động phân loại độc lập.

Đề mục này đáp ứng hai mục đích – nó phát triển khả năng của trẻ đặt sự vật vào phạm trù, và nó mở rộng các kỹ năng phân loại của bé.

Trước khi đánh giá và dạy kỹ năng này, liên hệ từ RL.C.71 đến 74. Nếu con bạn không đạt điểm cộng ở những đề mục này, hãy dạy chúng trước tiên, rồi sử dụng đề mục phân loại này như một hoạt động mở rộng.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Ba đĩa và ba bộ đồ vật, mỗi bộ có năm cái. Mỗi bộ đại diện cho một phạm trù riêng biệt, chẳng hạn đồ chơi, thức ăn, áo quần, đồ đạc hoặc động vật. Chẳng hạn, bạn có năm món thức ăn nhỏ bằng nhựa, năm cái áo búp bê và năm đồ đạc trong nhà dành cho búp bê.

Phương pháp: Đặt các đĩa lên bàn, với các đồ vật trộn lẫn vào nhau để thành một đồng một bên. Biểu diễn phân loại đồ đạc, nói ‘Nhìn này, mẹ sẽ đặt tất cả áo quần với nhau’, và cứ như vậy. Lấy các vật ra khỏi các đĩa, và bảo con bạn phân loại chúng.

Đánh dấu + nếu con bạn phân loại tất cả đồ vật chính xác không cần bất cứ giúp đỡ nào.

Cách dạy

Nếu bạn chưa từng làm thế, bắt đầu dạy như RL.C.71 cho đến 74.

Khi con bạn có thể chỉ vào tất cả từng vật trong mỗi nhóm lúc bạn yêu cầu, trình bày hoạt động phân loại như mô tả dưới đây. Bỏ đi và để con bạn một mình hoàn tất hoạt động, như trong một đề mục phân loại khác trong chuỗi này.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Con bạn có thể phân loại áo quần lấy vào từ dây phơi đồ, hoặc giúp bạn để riêng các thứ hàng mua về như trái cây, rau quả, đồ hộp, v. v... Khuyến khích bé sắp xếp các đồ dùng cá nhân của bé vào giờ dọn dẹp.

Ghi nhớ và mở rộng

Liên hệ lần nữa các lưu ý ở RL.C. 71 đến 74.

Các phạm trù khác bạn có thể nói chuyện đến và gộp chung vào các hoạt động phân loại là ‘xe cộ’, ‘dụng cụ’. Nhiều vật được phân loại theo công dụng hoặc chức năng của chúng, chẳng hạn ‘các thứ chúng ta rửa’, ‘các thứ chúng ta may’ và ‘các thứ

chúng ta nấu’. Quan điểm này về chức năng sẽ được tìm thấy đầy đủ hơn trong đề mục kế tiếp của chuỗi này.

KẾT ĐÔI CÁC VẬT THÔNG DỤNG THEO CHỨC NĂNG

FM.J.11

Xác định các vật đi với nhau, hoặc kết hợp các vật với nhau theo cùng mục đích hoặc chức năng, là một hoạt động phổ biến ở trường học và nhà trẻ.

Mặc dù thường chỉ có hai thứ ở mỗi nhóm, hoạt động này vẫn được xem như một hoạt động phân loại, và nên để cho trẻ một mình hoàn thành nó càng nhiều càng tốt.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Năm cặp đồ vật liên quan với nhau, chẳng hạn chìa khóa và ổ khóa, vớ và giày, viết chì và giấy, xà bông và khăn kì, bàn chải răng và kem đánh răng.

Phương pháp: Đặt 10 vật lên bàn theo ngẫu nhiên. Nhặt lên một cặp và nói ‘Nhìn này, những cái này đi với nhau’. Để riêng chúng ra lần nữa, và hướng dẫn con bạn tìm tất cả vật đi chung với nhau.

Đánh dấu + nếu con bạn kết đôi chính xác sáu trong 10 vật không có bất cứ giúp đỡ hoặc hướng dẫn gì thêm.

Cách dạy

Bắt đầu với đúng hai cặp đồ vật, và giúp con bạn kết đôi chúng bằng cách mô tả mục đích sử dụng chúng. Ví dụ, bạn có thể hỏi ‘Mẹ sắp đánh răng. Mẹ cần cái gì đây?’ Nếu bé chỉ đưa bạn một thứ, bạn nói ‘Phải rồi, mẹ cần bàn chải răng. Mẹ còn cần cái gì khác nữa?’ Nhắc lại như vậy với cặp kia.

Tăng lên ba cặp, rồi bốn, rồi năm.

Thay đổi các cặp đồ vật bạn sử dụng – bạn có thể kể vào một cây kim lớn và vài miếng vải, một cây búa và một cây đinh, một khăn lau đĩa và một găng tay cao su, một bàn chải và một lược, và v. v...

Khi con bạn có thể kết đôi năm vật lúc bạn mô tả công dụng như trên, giờ lên một cái trong mỗi cặp và nói ‘Cái gì đi với cái này?’ Chỉ mô tả công dụng khi bé làm sai.

Dần dần, yêu cầu con bạn kết đôi các vật không cần bất cứ giúp đỡ nào, như đã mô tả ở phần Cách Đánh giá.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Luyện tập kỹ năng này càng nhiều càng tốt trong những hoàn cảnh tự nhiên, bằng cách yêu cầu con bạn tìm tất cả những vật bé cần để chải răng cho bé, để đem vào giường ngủ với bé, để vẽ một bức tranh, để đi ra ngoài trời mưa và v. v...

Ghi nhớ và mở rộng

Bạn có thể mở rộng kỹ năng này bằng cách gia tăng số lượng các vật bạn đưa bé để xếp thành cặp. Bạn cũng có thể đưa ra các nhóm có ba thành phần, như viết chì, giấy và tẩy; kim may, vải và đê.

Để chuẩn bị cho các hoạt động học đường, dùng một tờ giấy làm việc có những hình vẽ đơn giản các đồ vật rải rác ngẫu nhiên trên giấy, và bảo con bạn vẽ các đường nối các vật liên quan nhau. Bạn có thể tìm thấy vài cuốn sách hoạt động nhà trẻ cung cấp loại hoạt động này ở hăng thông tấn có dự trữ thông tin tốt.

CHỌN MÀU, CHỌN MỘT TRONG BỐN

FM. I.11

Vào khoảng lúc này con bạn có thể kết hợp các màu thật thoải mái, và đã đến lúc dạy bé nhận ra tên màu. Dù rằng bé không thể tự nói tên màu, bé vẫn tỏ ra là bé nhận ra chúng bằng cách chọn lựa các màu khi bạn gọi tên màu.

Cũng như với hình dạng, có thể đạt được các bước giữa kết hợp và chọn màu thông qua trò chơi Kết hợp - vào - Mẫu. Bạn có thể sử dụng cùng những đồ chơi bạn đã dùng để kết hợp màu, nếu cần thì thêm vào để đa dạng hơn. Khi bạn kết hợp vào mẫu, bạn có thể dùng các thẻ làm mẫu cho mỗi màu – các thẻ này rồi sau đó có thể dùng được cho vô số các vật khác nhau.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Bốn bộ của bốn vật, mỗi bộ có các màu khác nhau. Ví dụ, bốn khối (đỏ, xanh dương, xanh lá cây, và vàng), bốn ô tô, bốn kẹp, bốn dải ru băng.

Phương pháp: Đặt một bộ gồm bốn vật lên bàn – ví dụ bốn khối. Nói ‘Chỉ vào màu...’ hoặc ‘Đưa mẹ màu...’. Nhắc lại với tất cả các màu. Đặt một bộ đồ vật khác lên bàn, và tiếp tục cho đến khi mỗi màu đã được kiểm tra bốn lần.

Đánh dấu + nếu con bạn chọn đúng mỗi màu được ít nhất ba lần trong bốn lần thử.

Cách dạy

Liên hệ các chỉ dẫn cho trò chơi Kết hợp - vào - Mẫu.

Trước khi bắt đầu dạy, bạn cần quyết định xem cần dạy tất cả bốn màu cùng một lúc, hay là bắt đầu với đúng hai màu, giới thiệu các màu khác ngay khi hai màu đầu tiên đã học xong. Nếu con bạn đã biết một màu hoặc nhiều hơn, bạn có thể bắt đầu với bốn màu.

Ở Macquarie chúng tôi thường thấy là cần phải bắt đầu với chỉ hai màu và chúng tôi thường chọn màu xanh dương và vàng. Nếu một đứa trẻ học biết hai màu này thật dễ dàng, các giáo viên ở đây giới thiệu tiếp một màu thứ ba (thường là màu đỏ) và rồi cuối cùng màu thứ tư. Khi bé học màu xanh dương và vàng chậm hơn, bé tiếp tục làm việc với sự kết hợp hai màu đến khi bé học được tất cả bốn màu theo cách này. Tiếp theo đó các màu được trình bày theo từng nhóm gồm ba màu, và cuối cùng là nhóm bốn màu.

Hãy tin tưởng vào sự đánh giá của bạn về phương pháp thích hợp tốt nhất cho con bạn. Cần ghi chép về sự tiến bộ của con bạn để thay đổi phương pháp nếu cần.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Khi bạn dạy chọn lựa màu theo phương pháp có tổ chức này, bạn có thể tận dụng bất cứ cơ hội nào có được để phát triển nhận thức màu sắc của con bạn. Sách, đồ chơi và các đồ vật gia đình tạo một loạt cơ hội để nói ‘Chỉ cho mẹ cái màu...’. Trong khi con bạn làm việc với một mẫu, bạn có thể tiếp tục các thẻ mẫu của bạn đúng lúc để đưa cho con bạn nhằm nhắc thêm cho bé.

Bạn cũng có thể đặt ra vài trò chơi đặc biệt để thực hành chọn màu. Tìm bốn cái cốc bằng nhựa có các màu khác nhau, hoặc dán các hình tròn có màu vào đáy các cốc bằng giấy. Để một hạt nho khô hoặc một vật nhỏ ăn được bên dưới một cốc. Nói với con bạn ‘Có hạt nho dưới cốc màu vàng’. Nếu bé với tới cái cốc khác, chỉnh lại bé bằng cách cho xem thẻ mẫu. Có nhiều cách để chơi trò chơi giấu -và -tìm này; bạn sẽ tìm

thấy nhiều thay đổi đa dạng thích hợp với các đồ chơi và dụng cụ của bạn. Tất nhiên là bạn cũng có thể đưa các trò chơi này vào kỹ năng chọn một trong hai hoặc ba màu.

Ghi nhớ và mở rộng

Khi con bạn chọn được các màu đỏ, xanh dương, xanh lá cây và vàng, bạn có thể bắt đầu giới thiệu các màu khác như đen, trắng, cam, hồng và đỏ tía. Một số trẻ, ngay khi đã nắm được các màu căn bản, liền tiếp tục học các màu phụ khác không cần phải dạy theo qui trình – đặc biệt như bây giờ bạn sẽ học nói chuyện về màu sắc với con bạn một cách tự nhiên. Còn những trẻ khác cần được giúp đỡ đặc biệt mới học được từng màu.

Nếu con bạn đang tập nói, bạn nên khuyến khích bé gọi tên màu từ bây giờ, đầu tiên là bắt chước, sau đó là trả lời câu hỏi. Nếu con bạn biết nói thành nhóm từ rồi, bạn khuyến khích bé kết đôi tên màu sắc với những từ khác, chẳng hạn ‘vớ xanh dương’ hoặc ‘gà con màu vàng’.

PHÂN LOẠI MÀU, CHỌN MỘT TRONG BỐN

FM.J.11

Như chúng tôi đã nói ở phần mở đầu chuỗi này, có thể con bạn sẽ phân loại màu trước khi chọn màu, vì vậy cũng nên đánh giá đề mục này dù con bạn chưa đạt điểm cộng ở FM.J.115.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Bốn đĩa có màu và 12 vật có màu, mỗi màu ba cái.

Phương pháp: Đặt các đĩa lên bàn, với các vật có màu để thành một đồng một bên. Có vài lượt đặt các vật về phía bạn để biểu diễn hoạt động. Nói với con bạn là bạn đang làm gì: ‘Nhìn này, mẹ sẽ để xanh dương với xanh dương, đỏ với đỏ và...’ Rồi nói ‘Con làm vậy đi’, rồi xích ra khỏi bé một chút. Bạn có thể thỉnh thoảng mỉm cười động viên bé, nhưng không cho thêm bất cứ thông tin hoặc giúp đỡ nào.

Đánh dấu + nếu con bạn hoàn thành hoạt động phân loại, đặt đúng vị trí ít nhất 11 đến 12 vật.

Cách dạy

Bắt đầu bằng cách chỉ đưa con bạn vài vật để phân loại mỗi một lần. Bảo đảm với bé rằng bạn sẽ trở lại ngay để xem. Khen ngợi nồng nhiệt nếu bé đã hoàn tất bài tập bạn đặt ra; nếu không, nhắc lại lời hướng dẫn và bỏ đi lần nữa.

Làm cho lời hướng dẫn của bạn (sau lần hướng dẫn đầu tiên) càng chung chung và ngắn gọn càng tốt. ‘Làm thêm chút nữa’ hoặc ‘Con làm xong chưa?’ là những lời nhắc nên theo, không quá quan tâm đợi chờ.

Dần dần gia tăng số lượng các vật bạn đưa con bạn.

Nếu con bạn sắp đi học, bạn có thể dạy bé cách ra hiệu rằng bé đã làm xong, dùng từ hoặc cử chỉ tùy theo khả năng ngôn ngữ của bé.

Giờ chơi và các Hoạt động trong nhà

Cần phải thực hành phân loại màu với đủ loại dụng cụ khác nhau ở các nơi khác nhau. Dán hình màu lên các hộp hoặc thùng xô để con bạn phân loại các đồ chơi lớn theo màu. Để bé phân loại đồ giặt theo màu (mặc dù đây có thể là một phương sách nào đó cho bạn sau này!). Có thể bé sẽ phân loại các bông hoa bạn định sắp xếp, hoặc các chì màu của bé, hoặc các mảnh giấy và vải đặt trên khay dán hình.

Ghi nhớ và Mở rộng

Khi con bạn đã phân loại tinh thông bốn màu, bạn có thể tăng số lượng màu lên hoặc giới thiệu vài màu khác.

Một hoạt động khó hơn là phân loại màu mà không đưa ra các đĩa hoặc các hộp có màu tương ứng để chỉ dẫn.

KẾT HỢP LÔTÔ CHỮ CÁI, CHỌN MỘT TRONG SÁU

FM.J.11

Trong khi khả năng nhìn ra sự khác nhau giữa các mặt chữ là cần thiết cho việc đọc, thì điều này lại không thực sự là một kỹ năng đọc. Thực ra nó là một hình thức nâng cao của sự kết hợp tranh, và con bạn cần thông thạo FM.I.106 (kết hợp các thẻ tranh, chọn một trong chín) trước khi làm việc với các lô tô chữ cái. Ở đây, các ‘bức tranh’ không chỉ hoàn toàn giống nhau, mà chúng không có nghĩa gì với trẻ. Đứa trẻ không thể nghĩ ‘A phải rồi, đó là cái nón. Con sẽ tìm một cái nón khác.’ Bé phải dựa vào sự gợi ý bên ngoài của hình dạng và tự vạch hàng để tạo sự kết hợp.

Trong khi khả năng này tự bản thân nó không phải là việc đọc, nó lại thực sự giúp trẻ chuẩn bị đọc. Nó dạy trẻ nhận ra những cái giống nhau và khác nhau giữa các mẫu tự, và nó giúp bé biết rằng các mẫu tự đều có tên gọi. Nếu con bạn có thể làm bài tập này, sẽ có nhiều khả năng là bé sẽ biết đọc.

Bởi vì các nét nguệch ngoạc trên giấy không có nghĩa với con bạn, bé có thể mệt mỏi với nó nếu bạn làm việc lâu với nó. Trong khi dạy kỹ năng này, bạn cũng vẫn tiếp tục sử dụng các lô tô hình – đặc biệt là những cái thử thách nhiều hơn đòi hỏi bé phải nhìn kỹ.

Cách đánh giá

Dụng cụ: Bảng lô tô tự làm có sáu mẫu tự lớn (khoảng 2 cm), bằng chữ thường rõ ràng, ví dụ m, s, a, t, p, và k. Sáu thẻ kết hợp.

Phương pháp: Đặt bảng lô tô lên bàn. Giơ lên thẻ đầu tiên, và nói ‘Đặt chữ... trên chữ...’. Lập lại với tất cả mẫu tự. Bạn có thể lấy đi mỗi thẻ sau khi con bạn đã kết hợp nó.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp chính xác hết tất cả sáu mẫu tự.

Cách dạy

Dạy như FM.I.106 (kết hợp các thẻ tranh, chọn một trong chín). Nếu con bạn khó nhận ra các điểm giống nhau, giúp bé dùng ngón tay lần theo hình dạng các mẫu tự. Nếu sau ba buổi dạy mà không tiến bộ, quay lại FM.I.106 sử dụng các lô tô được làm đúng kiểu hoặc các tranh trừu tượng, các mẫu hoặc các hình dạng hình học trông hơi tương phản hơn các mẫu tự.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Bạn có thể cắt ra các mẫu tự từ tạp chí hoặc nhật báo để dùng vào các hoạt động kết hợp – có thể dán lại để kết chúng thành nhóm. Có thể dùng một quyển sách hình chữ cái, trong đó các mẫu tự được in lại hơn một lần để chỉ ra các điểm giống nhau. Giúp con bạn dùng các ngón tay lần theo các mẫu tự, ngay cả nơi không có kết hợp, có thể làm tăng nhận thức của bé về các điểm khác biệt tinh vi về hình dạng.

Ghi nhớ và mở rộng

Nếu con bạn có thể vẽ một đường có điều chỉnh giữa hai điểm, có thể bé sẽ thích kết hợp các mẫu tự trên một tờ giấy làm việc. Kéo vài mẫu tự xuống một bên

trang giấy (để bắt đầu, thử với ba) và kéo các mẫu tự giống vậy xuống phía bên kia theo một thứ tự khác. Tiếp đó con bạn có thể kéo các đường nối các mẫu tự giống nhau.

KẾT HỢP CÁC TỪ LÔTÔ, CHỌN MỘT TRONG BỐN

FM.I.11

Kỹ năng này là một điều kiện tiên quyết trực tiếp để học đọc, nhưng ở giai đoạn này sẽ không thành vấn đề nếu con bạn không thể nhớ các từ nói gì. Mục đích sơ đẳng của hoạt động là mở rộng khả năng kết hợp của trẻ.

Cách đánh giá

Dụng cụ: một bảng lô tô tự làm có bốn từ được viết rõ ràng. Các từ trông không giống nhau lắm về hình dạng và kích thước – ví dụ voi, banh, khi, đi – vì nó là hình thể đầy đủ của từ được in mà trẻ phải tìm.

Phương pháp: Như ở FM.J.117, dùng các từ.

Đánh dấu + nếu con bạn kết hợp chính xác tất cả bốn từ.

Cách dạy

Bạn có thể dạy kỹ năng này theo đúng như cách bạn đã dạy kỹ năng kết hợp lô tô trước đây.

Con bạn có thể quan tâm hơn nếu bạn sử dụng những từ có ý nghĩa gì đó với bé. Mặc dù mục đích của bạn không phải là dạy con bạn đọc chữ, bạn vẫn có thể chọn các từ có ích với bé nếu bé thực sự biết đọc chúng. Bạn có thể bắt đầu bằng tên của bé.

Khi con bạn đã biết kết hợp một tập hợp từ, lập lại hoạt động này với một tập hợp từ mới. Để thông thạo bài tập này, con bạn phải có khả năng kết hợp bất cứ một tập hợp nào gồm bốn từ khác nhau rõ ràng.

Giờ chơi và các hoạt động trong nhà

Không dễ gì thực hiện các tập hợp từ kết hợp bằng các hoạt động trong nhà, vì vậy khó mà thực hành kỹ năng này ngoài thời gian dành riêng cho nó. Nhưng đây lại là thời gian thuận tiện để hướng con bạn chú ý vào các từ và công dụng của chúng. Bạn có thể bắt đầu chỉ ra các từ then chốt khi bạn đọc các truyện hay, chỉ cho bé thấy tên trên các gói hàng khi đi mua sắm, đọc các biển hiệu bạn bắt gặp trên đường, và quan trọng nhất là chỉ cho con bạn tên của bé ghi trên các vật sở hữu và tác phẩm nghệ thuật.

GHI NHỚ VÀ MỞ RỘNG CHUỖI NÀY

Nếu con bạn đã thành thạo kết hợp từ và thú vị với nó, bạn có thể thoải mái tiếp tục kỹ năng đọc ‘thực sự’.

Ở Macquarie, chúng tôi bắt đầu chương trình đọc cho trẻ nếu chúng đã đạt điểm cộng ở FM.J.118 và ngoài ra không có thêm sự ưu tiên khẩn cấp nào.

Mặc dù bạn vô cùng mong muốn cho trẻ khuyết tật học đọc, nhưng nếu một đứa trẻ có một sự chậm trễ đặc trưng trong một lĩnh vực nhất định, cần phải hy sinh thời gian để phát triển điểm yếu trước khi bắt đầu dạy đọc. Nó không có nghĩa là những yếu kém như thế sẽ tất nhiên ngăn cản con bạn học đọc – nói cách khác, làm cách nào để những người khuyết tật trầm trọng về cơ thể có thể học được? Đơn giản là vấn đề ưu tiên, là sự trì hoãn một chương trình mới đến khi thực hiện được sự tiến bộ tốt trong tất cả lĩnh vực của một chương trình hiện có của một đứa trẻ.

Có được những sự bảo đảm này, chúng tôi tin rằng đáng để chỉ ra rằng tất cả trẻ Hội chứng Down nào đã trải qua suốt chương trình Macquarie đều biết đọc, nhờ đó mà thay đổi phần nào tình trạng của mình. Chúng tôi cũng thấy rằng việc đọc tương đối dễ học với những trẻ này, miễn là nó được dạy cẩn thận và liên hệ không ngừng với những thứ mà trẻ biết và hiểu. Nhiều trẻ vẫn đang tiếp tục học ở những trường bình thường vẫn duy trì thứ hạng cao ở môn tập đọc trong lớp suốt các năm học đầu ở trường – một niềm vui sướng và hãnh diện lớn lao cho chúng và cha mẹ chúng. Những trẻ này cũng tìm thấy ở việc đọc một nguồn giá trị đáng kể của việc tận hưởng thời gian nhàn rỗi và điều này sẽ đi theo suốt cuộc đời chúng.

Chương trình đọc được khai thác ở Macquarie sử dụng phương pháp ‘từ trực quan’ (từ nhìn thấy được - nd). Trẻ học đọc nguyên các từ, sau đó kết hợp các từ thành nhóm từ và câu. Sự phát âm chỉ được giới thiệu sau khi trẻ đã biết 50 đến 80 từ trực quan và đã có một hiểu biết tốt về việc đọc nói về cái gì. Trong các giai đoạn đọc ban đầu, mỗi trẻ có một vốn từ vựng được lựa chọn riêng cho bé, gồm có tên những người và vật quan trọng cho đến tên của bé, và những hành động bé sử dụng cho bé. Đọc được xem là một phần của sự phát triển ngôn ngữ toàn diện của trẻ – cả ngôn ngữ để tiếp thu lẫn ngôn ngữ diễn đạt./.

HẾT